

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Conferința Națională a P.C.R.

EVENT
DE IMPORTANTĂ MAJORĂ
ÎN VIATA PARTIDULUI,
A ÎNTREGULUI POPOR

Numărul 49 ● Vineri 10 decembrie 1982

ARecom

MODA ÎN IARNA 1982-1983

● **PALETA DE CULORI** : pe de o parte, se mențin tonurile închise purtate în vara '82 (ca uniuri, pentru piese mici, tricouri, mățăsuri sau ca fonduri, pentru lenajuri), iar pe de altă parte, aceste tonuri evoluează spre culori neutre clasice (ușor albastrii) și spre culori vii, recomandate pentru tineret.

● **MATERIALE** : voluminoase, lejere, moi, culoarea și efectele obținute prin finisare constituind factorii de innoire.

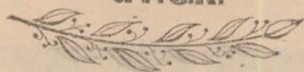
● **LINIE** : în principal este fluidă, oscilând între amplă și dreaptă. Umerii sînt naturali și continuă să fie ușor rotunjiți. Talia este marcată pentru a da impresia de suplete, de

lejeritate, dar rămîne și liberă (în special la siluetele drepte). În ansamblu, tendințele modei pentru acest sezon rămîn consecvente formulilor clasice și sport, asociind funcționalitatea cu eleganța.

DORIȚI SĂ VĂ COMPLETAȚI GARDEROBA DE IARNĂ CU ULTIMELE NOUȚĂȚI ?

Vizitați magazinele de confecții ale comerțului de stat ! Creații de ultimă oră, conform actualelor tendințe ale modei veți găsi în toate marile magazine universale precum și în unitățile DE-MA, organizate în cadrul depozitelor cu ridicata.

In
intimpinarea
Conferinței
Naționale
a P.C.R.

„Desfășurarea pregătirilor pentru Conferința Națională trebuie să dea un puternic impuls întregii activități în vederea îndeplinirii neabătute a sarcinilor pe acest an, a perfecționării activității în toate domeniile... Conferința Națională trebuie să reprezinte un moment important în viața partidului și a țării, să dea o nouă perspectivă luptei și muncii poporului nostru pentru îndeplinirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate”.

NICOLAE CEAUȘESCU

CONFERINȚA NAȚIONALĂ A P.C.R. — EVENIMENT DE IMPORTANȚĂ MAJORĂ ÎN VIAȚA PARTIDULUI, A ÎNTREGULUI POPOR

CONFERINȚA NAȚIONALĂ a Partidului Comunist Român, ale cărei lucrări se vor desfășura săptămâna viitoare, reprezintă un eveniment de însemnătate majoră în viața politică și social-economică a țării noastre. Semnificația deosebită a acestui mare forum al comuniștilor români rezidă înaintea de toate în importanța problemelor ce urmează a fi dezbătute ca și a hotărârilor ce vor fi adoptate.

Întrunită la trei ani de la Congresul al XII-lea al partidului și în preajma sărbătoririi a 35 de ani de la proclamarea Republicii, Conferința Națională se instituie ca un moment de bilanț al activității desfășurate în această perioadă și de stabilire a măsurilor concrete menite să asigure îndeplinirea în cele mai bune condițiuni a obiectivelor actualului cincinal. Conferinței Naționale îi va fi supusă spre aprobare Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, prezentată la plenara largită din iunie. „Cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului”. Este binecunoscut ecoul pe care l-a avut expunerea în rândurile partidului, ale poporului. Analiza amplă, exigentă, profund științifică cuprinsă în expunere, aprecierea realistă a realizărilor obținute, a lipsurilor și a rezervelor existente, precizările de ordin teoretic și orientările și indicațiile privind prioritățile și modalitățile de acțiune în domeniul economiei, al relațiilor sociale, al formării conștiinței socialiste și creșterii responsabilității s-au constituit într-un adevărat document programatic, într-un amplu program de acțiune și de angajare plenară a poporului în făurirea propriei sale istorii. Totodată, Conferința Națională va dezbate și o serie de alte documente de importanță deosebită pentru dezvoltarea continuă a economiei românești.

ÎN ÎNTREAGA această perioadă partidul a desfășurat o vastă activitate pentru îndeplinirea politicii de dezvoltare multilaterală a societății românești — politică ce poartă pecetea gândirii novatoare și îndrăznețe a tovarășului Nicolae Ceaușescu — pentru realizarea unei noi calități a vieții și a muncii, pentru creșterea rolului științei, învățămîntului și culturii, perfecționarea și dezvoltarea continuă a cadrului democratic, participarea directă și tot mai activă a maselor populare la conducerea diferitelor sectoare de activitate. În centrul preocupărilor a fost situată realizarea sarcinilor actualului plan cincinal, al cărui obiectiv fundamental îl constituie continuarea pe o treaptă nouă, superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice, trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială: prin realizarea prevederilor cincinalului România va depăși stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și va deveni o țară socialistă cu un nivel mediu de dezvoltare, parcurgînd astfel o etapă de cea mai mare însemnătate în îndeplinirea Programului partidului.

Timpu care a trecut de la congres și de la începutul acestui cincinal este relativ scurt, dar există suficiente elemente

care demonstrează că s-au obținut o serie de realizări de seamă în creșterea producției materiale, accelerarea procesului de restructurare a industriei, promovarea pe scară largă a cercurilor științei și tehnicii moderne și creșterea rolului acestora în modernizarea economiei — premise indispensabile pentru sporirea veniturii naționale și îmbunătățirea pe această bază a condițiilor de viață ale oamenilor muncii. Pe prim plan, arăta secretarul general al partidului la plenara din octombrie, s-au situat problemele privitoare la o mai bună corelare între diferite ramuri, la terminarea investițiilor începute anterior și scutirea datoratei de construcție a noilor capacități de producție, la reducerea consumurilor de combustibil, energie și materii prime. O atenție deosebită a fost acordată integrării mai rapide în fabricație a unor produse realizate de creația tehnică românească și reducerii pe această bază a importurilor pe devize convenabile. În același timp, au fost adoptate o serie de măsuri menite să asigure aplicarea mai fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar și întărirea autoconducerii și autoaprovizionării. În agricultură, după o recoltă satisfăcătoare în cursul anului 1981, în acest an s-a obținut o recoltă bună — aproximativ o mie de kg cereale pe locuitor. Pe de altă parte, balanța comercială, care și în anul trecut a fost activă, se va încheia în 1982 cu un sold activ de 1,8 miliarde dolari.

Desigur, așa cum se subliniază în documentele de partid dezvoltarea economică a României nu a fost scutită de unele greutăți, neajunsuri sau erori. Unele din acestea sînt de natură internă, determinate îndeosebi de cauze subiective, de deficiențele manifestate în activitatea de conducere și planificare economică, în munca desfășurată de organele de partid și de stat pentru rezolvarea problemelor complexe pe care le ridică procesul amplu al construcției socialiste, în respectarea disciplinei în producție; altele sînt determinate de cauze internaționale. Se știe prea bine, străbatem o perioadă în care întreaga omenire este afectată de efectele crizei economice. Într-o lume marcată de puternice interdependențe, și ca participantă activă la diviziunea internațională a muncii, țara noastră nu a fost ocolită de unele consecințe ale acestei crize. În aceste condiții dezvoltarea economică a României a fost astfel stabilită încît să se diminueze în cel mai mare măsură influențele negative ale crizei economice mondiale, ceea ce se reflectă în faptul că în acești ani ritmul de creștere este ceva mai mic decît prevederile inițiale. Meritul partidului nostru constă în faptul că a luat în considerare influențele crizei și că a desfășurat și desfășoară o activitate perseverentă pentru adaptarea economiei românești la noile condiții, pentru remodelarea structurilor economice. Partidul își demonstrează astfel capacitatea de a descifra problemele majore ale fiecărei etape, de a găsi, pe

Stere GIOGA

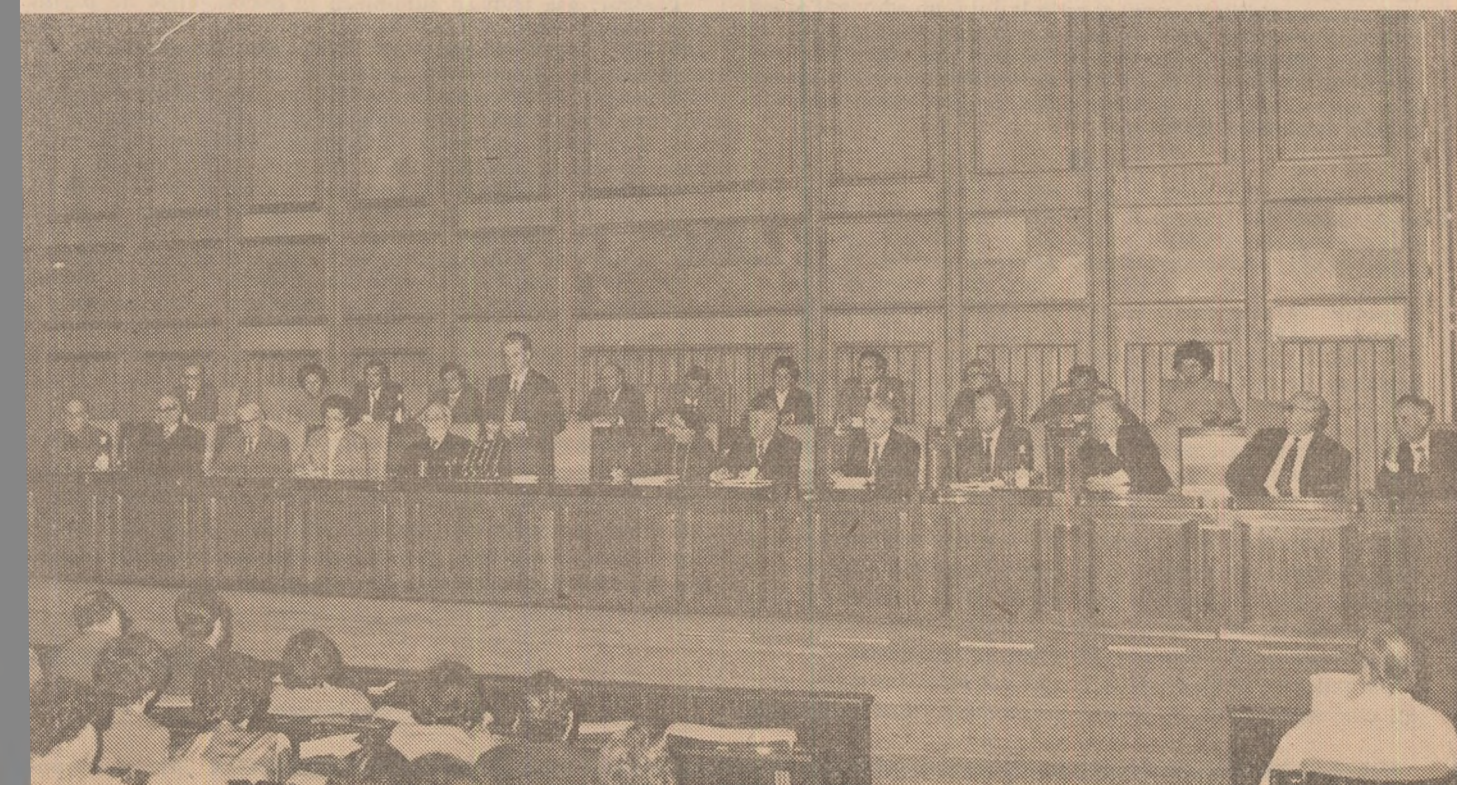
(Continuare în pag. 31)

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

**PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL
AL OAMENILOR MUNCII**

**PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL
AL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE**

In
intimpinarea
Conferinței
Naționale
a P.C.R.

Coordonate ale marilor transformări economico-sociale în profil teritorial

Paraschiv BĂNESCU
prim-secretar al Comitetului
județean Galați al P.C.R.

PENTRU oamenii muncii din întreaga țară evenimentele politice ale acestui sfârșit de an, între care se detașează prin însemnătatea sa istorică și prin aria largă de cuprindere apropiata Conferința Națională a partidului, constituie un moment de referință în realizarea obiectivelor de dezvoltare economico-socială prevăzute pentru cinciinalul 1981—1985; un prilej de responsabilitate și competență analiză a calității activității desfășurate în perioada care a trecut din acest cincinal, de prefigurare optimistă și cuceritoare a viitorului. Cum au fost realizate sarcinile de plan în unitățile economice ce-și desfășoară activitatea pe teritoriul județului Galați? În ce mod au fost transpuse în practică orientările de importanță strategică privind reducerea consumurilor materiale și energetice, creșterea calității produselor, sporirea la nivelurile prevăzute a productivității muncii? La ce cotă de realizare se află indicatorii ce exprimă nivelul de trai al populației? — Iată numai câteva dintre problemele ce se situează în centrul atenției tuturor oamenilor muncii din județ, probleme ce au fost aprofundat dezbătute și în cadrul lucrărilor Conferinței extraordinare a organizației județene de partid.

ÎN ANII construcției socialiste, și cu deosebire în perioada ce a urmat istoricului Congres al IX-lea al partidului, județul Galați s-a înscris ferm pe coordonatele progresului economico-social. A fost realizat un amplu program de investiții care a propulsat această zonă a țării, scotită până nu de mult o zonă exclusiv agricolă, pe drumul viguros al industrializării. Resursele financiare investite în ultimele trei cincinale au totalizat peste 80 miliarde de lei, ceea ce a permis ca fondurile fixe puse în funcțiune în această perioadă să crească de 16 ori. Au fost, de asemenea, construite peste 368 de capacități și obiective noi în municipiile Galați și Tecuci și în alte localități, marea majoritate a unităților productive existente în județ înregistrând un proces de dezvoltare, modernizare și reutilare.

Hărnicia, talentul și spiritul de devotament al locuitorilor din această parte a țării au fost încorporate într-o suită de realizări tehnice, dintre care numeroase cu caracter de premieră absolută pe plan național. Pe platforma siderurgică gălățeană au fost construite primele baterii de cocsificare și furnale de mare capacitate cu caracter de unicat în industria românească, au intrat în exploatare primele oțelării cu convertizor cu insuflare de oxigen și alte instalații și agregate siderurgice de înalt randament. La șantierele naval

din Galați a fost construită prima platformă de foraj marin; proiectanții din institutul gălățean de profil au realizat primul proiect pentru cargoul de 155 mii de tone. Ca urmare a acestor realizări de prestigiu, cărora li se adaugă noi și noi fapte de muncă, județul și municipiul de la Dunăre se afirmă astăzi ca un centru vital al economiei românești, ocupând locul al doilea pe țară la producția industrială pe locuitor.

Agricultura județului a cunoscut, la rindul său, progrese substanțiale. Extinderea continuă a metodelor, agrotehnice avansate, creșterea gradului de mecanizare, mai buna organizare a producției și a muncii au constituit factori primordiali pentru creșterea continuă a producției agricole, producția care la sfârșitul anului 1981 se ridică la un nivel aproape dublu față de 1970; acest fapt a permis obținerea unor disponibilități sporite pentru autoaprovizionare, mai buna acoperire a cerințelor industriei, livrarea unor cantități suplimentare de produse agroalimentare la fondul de stat.

În contextul dezvoltării impetuoase a bazei tehnico-materiale a producției industriale și agricole s-au obținut succese de seamă și în ce privește modernizarea localităților, având la bază o concepție unitară de sistematizare a localităților urbane și rurale. Cartierele de periferie ale orașelor Galați și Tecuci au fost înlocuite de noi și moderne ansambluri de locuințe prevăzute cu toate dotările proprii desfășurării unui mod de trai civilizat. Au fost deschise noi bulevarde și artere de circulație, s-au extins considerabil rețelele de apă, de canalizare, termice, de gaze naturale atât în orașele mari ale județului, cât și în alte localități

cum sînt orașele Tg. Bujor și Berești, comunele Liestî, Pechea și Cudalbi. Toate aceste realizări, cărora li se adaugă altele deosebit de prestigioase, cum ar fi înființarea a numeroase instituții de cultură și învățămînt, a unei rețele moderne de cercetare, a unor așezăminte pentru ocrotirea sănătății etc., pun în evidență preocuparea statornică a partidului și statului nostru pentru dezvoltarea tuturor zonelor țării, pentru asigurarea unor condiții de trai egale tuturor locuitorilor țării, indiferent de naționalitate. Totodată, aceste progrese substanțiale consemnate în ce privește gradul de bunăstare și nivelul de cultură al populației constituie o dovadă grațioasă a realismului politicii promovate de partid în direcția dezvoltării susținute a forțelor de producție (tabelul nr. 1).

Dezvoltare complexă, echilibrată, dinamică

DEZVOLTAREA economiei județului în ultimele trei cincinale reprezintă materializarea la scară teritorială a principiilor generale ce stau la baza făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, principii ce încorporează în mod pre-cumpănitor ideile avansate, clarvăzătoare ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În deplin consens cu evoluția economiei naționale, economia județului Galați a înregistrat ritmuri înalte de dezvoltare, principalul factor de susținere a dinamismului economic constituindu-l **industria**. Orientată ferm spre valorificarea în condiții de eficiență sporită a potențialului tehnic și uman existent pe plan local, industria gălățeană a înregistrat progrese de esență. Astfel, în 1981, comparativ cu anul 1938, producția industrială a sporit de

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării
economiei județului (1965=100)

	1970	1975	1980
Populația	116,0	125,0	129
Populația ocupată	106,8	111,0	111,1
Numărul personalului muncitor	129,8	156,3	181,8
Fondurile fixe din industrie	537,0	11 ori	17 ori
Volumul investițiilor	158,9	220,1	350,0
Producția globală industrială	297,0	720,0	12,1 ori
Producția de construcții-montaj	142,8	199,9	260,8
Producția globală agricolă	113,4	171,4	189,5
Productivitatea muncii pe o persoană:			
— în industrie	188,0	326,0	481,0
— în construcții-montaj			
— în antrepriză	141,1	237,1	325,8

Coordonate ale creșterii nivelului de trai (1965=100)

	1970	1975	1980	1981
Retribuția medie netă	122,6	152,0	214,4	224,5
Veniturile din retribuirea muncii personalului muncitor	177,7	287,9	421,2	453,8
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum	100,0	157,5	216,8	228,2
Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	160,0	229,0	316,0	352,2
Volumul serviciilor pentru populație prestate de unitățile socialiste	100,0	197,6	298,6	320,7

83 de ori, înregistrându-se în ultimele trei cincinale o creștere medie anuală de 18,1 la sută. Unitățile industriale din județ produc astăzi de 20 de ori mai mult oțel, de 39 de ori mai multă forță, de 14 ori mai multe laminare decât întreaga producție a României din anul 1938.

Realizări importante au fost obținute pe linia creării unei industrii moderne, diversificate, competitive, integrată armonios în complexul economic național. Industria gălățeană se caracterizează printr-o diversitate de ramuri cum sînt metalurgia fieroasă, construcția de mașini și prelucrarea metalului, industriile combustibilului și energiei electrice, a materialelor de construcții, textilă, alimentară ș.a. Evident însă că ponderea în totalul industriei județului o deține metalurgia fieroasă (cu 57,9 la sută), urmînd apoi construcția de mașini (16,7 la sută), alimentară (11 la sută) ș.a. Numai Combinatul siderurgic de la Galați va produce în acest an aproape 7 milioane tone oțel și 4,8 milioane tone laminare finite pline din oțel și alte produse metalurgice.

La rîndul său, industria construcțiilor de mașini și de prelucrări metalice a înregistrat un ritm de creștere de peste 14,5 la sută. În cadrul acestei ramuri pot fi amintite realizări de prestigiu ale unor unități cum sînt : Șantierul naval, pe calea căruia se construiesc cele mai complexe cargouri, platforme de foraj marin, tablierul podului de la Borcea etc. ; Întreprinderea de elice și piese turnate și forjate, creație a ultimilor ani ai cincinalului precedent etc.

Ca o expresie a preocupărilor pentru dezvoltarea și a celorlalte orașe de pe teritoriul județului, în municipiul Tecuci au luat naștere și se dezvoltă în ritm susținut unități industriale moderne cum sînt Fabrica de conserve din legegume și fructe, Întreprinderea de construcții metalice, Fabrica de ambalaje metalice, Întreprinderea de reparații auto și altele, iar în orașele Berrești și Tg. Bujor și-au început activitatea unități ale industriei mici, ceea ce a permis participarea la cote superioare a industriei gălățene la îndeplinirea planului de export pe întreaga economie.

O altă ramură care a cunoscut o puternică dezvoltare în economia județului o reprezintă **agricultura**. Eforturile făcute de statul nostru pentru a se crea o puternică bază tehnico-materială (41 000 ha suprafață irigată, 5 072 tractoare fizice și o gamă diversificată de mașini agricole perfecționate), ca și creșterea preocupărilor oamenilor muncii din agricultură s-au materializat în obținerea constantă a unor producții sporite la cereale, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, struguri și legume. Buna organizare a activității a permis ca județul Galați să contribuie substanțial la crearea fondului centralizat al statului de produse agricole. În acest an, pentru a ne referi la cele mai recente realizări, au fost obținute producții bune la grâu și porumb, a fost înregistrată cea mai mare producție la hectar din ultimii 17 ani la floarea-soarelui și struguri, recolta de legume fiind aptă să satisfacă, la rîndul său, necesarul de consum al populației și să acopere cantitățile de produse destinate industrializării și creării unor rezerve pentru sezonul de iarnă.

Acordîndu-se o atenție stăruitoare dezvoltării susținute a zootehniei, în cadrul județului s-au înregistrat creșteri

la efectivele de animale, la toate rasele. La baza bunelor rezultate înregistrate se află gospodărirea cu înalt spirit de răspundere a resurselor locale, transpunîndu-se astfel în practică una dintre cele mai importante indicații ale conducerii superioare de partid. Efectivele de bovine au crescut cu aproape 40 la sută, de porcine de 2,5 ori, de ovine cu 30 la sută, iar de păsări de peste 5,5 ori, ceea ce a făcut ca producția zootehnică a județului să sporească cu un ritm mediu de 7,6 la sută. Aceasta a permis ca autoaprovizionarea populației să fie mai echilibrată, în condițiile unei raționale utilizări a resurselor disponibile, îndeosebi a resurselor furajere.

Orientare consecventă spre calitate și competitivitate

UN ELEMENT caracteristic al dezvoltării județului în ultimele cincinale și cu deosebire în acest an este faptul că toate aceste realizări au fost obținute în condițiile și pe baza accentuării laturilor calitative ale proceselor economice. Iată și câteva argumente practice în acest sens. În industrie, productivitatea muncii a crescut față de anul 1965 de aproape 5 ori, ca urmare a sporirii gradului de dotare și calificării muncitorilor, organizării mai bune a producției și a muncii. Producția netă a înregistrat ritmuri susținute, de creștere în condițiile diversificării producției și reducerii cheltuielilor materiale. Numai în cadrul Combinatului siderurgic, de pildă, s-au redus consumurile energetice pe tona de oțel cu 9 procente, coeficientul de scoatere la metal a crescut în ultimii ani cu 5 procente ; în construcția de nave indicele de utilizare a metalului a ajuns la 87,4 la sută.

Colectivele de oameni ai muncii din județ sînt în continuare preocupate de creșterea calității producției și îndeplinirea programelor de asimilare a produselor cu performanțe la nivelul tehnicii mondiale. A crescut ponderea tablelor și benzilor cu caracteristici superioare destinate construcției de nave, de autoturisme, cisterne de amoniac, recipienti sub presiune ; s-au realizat noi tipuri de table pentru ambutisare extraadîncă, de table pentru industria electrotehnică, pentru apă grea etc. De asemenea, industria județului asimilează noi agregate și mecanisme navale, cilindri hidraulici, echipamente electrice și alte produse, care numai în anul acesta vor contribui la reducerea importurilor cu cca. 1,3 milioane dolari.

Realizarea obiectivului de a asigura, în anul 1985, un volum total de activitate economică de peste 114 mii lei pe locuitor (nivel superior celui de 70 mii lei, cît fusese prevăzut inițial) a determinat în toate colectivele o amplă emulație creatoare, afirmarea spiritului gospodăresc, care s-au finalizat în programe concrete atît pe ansamblul ju-

dețului cît și în fiecare unitate economico-socială în parte, în scopul de a obține valorificarea deplină a rezervei existente, punîndu-se accentul pe promovarea celor mai noi tehnologii, pe încercarea maximă a capacităților și economisirea severă a resurselor materiale și energetice.

Potrivit planului și programelor stabilite producția netă industrială va fi în acest cincinal de peste 15 miliarde lei, iar producția marfă va ajunge la 46 miliarde lei. Se va dubla producția în industria mică, al cărei volum va ajunge în ultimul an al cincinalului la 1,8 miliarde lei. Noi dimensiuni calitativ superioare se vor obține în creșterea productivității muncii, care, calculată pe baza producției nete, va spori cu 42,4 la sută. O dinamică susținută de creșterea va înregistra și producția agricolă a județului în cadrul îndeplinirii imperativelor noii revoluții agrare, urmînd să se obțină un spor de cca. 35 la sută față de anul 1980. Economia județului Galați va participa astfel tot mai larg, cu competitivitate ridicată pe piața internațională, ceea ce se va reflecta în creșterea volumului exportului cu aproape 60 la sută.

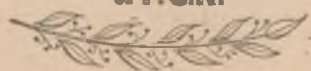
Ridicarea continuă a nivelului de trai — țelul suprem al politicii partidului

POLITICA generoasă, umanistă promovată de partidul și statul nostru — politică al cărei obiectiv suprem îl reprezintă ridicarea continuă a bunăstării întregului popor — își găsește o concludentă ilustrare în realizările obținute și în cadrul județului Galați pe linia sporirii și diversificării producției bunurilor de larg consum — în strînsă corelare cu creșterea veniturilor oamenilor muncii — pe linia îmbogățirii zestreii edilitare, a dotării cu instituții de sănătate și cultură. Aceste realizări însemnate își află de bună seamă temeiul în dezvoltarea economică a județului. Dobîndește astfel consistența faptei concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu potrivit căreia sporirea gradului de satisfacere a cerințelor tuturor membrilor societății, în condițiile creșterii veniturilor din muncă și din fondurile sociale de consum, devine o finalitate reală numai în măsura în care se sprijină pe dezvoltarea economico-socială calitativă, eficientă, pe creșterea bogăției, a venitului național.

După cum se desprinde din datele tabelului nr. 2, în cincinalul trecut, în județ, retribuția medie nominală a sporit cu peste 40 la sută în condițiile în care indicele prețurilor mărfurilor și serviciilor a sporit numai cu 9,4 la sută, fapt care a asigurat creșterea retribuției reale a personalului muncitor cu pes-

(Continuare în pag. 18)

In
întîmpinarea
Conferinței
Naționale
a P.C.R.

INDUSTRIALIZAREA, CONDIȚIE A DEZVOLTĂRII ARMONIOASE A ÎNTREGII ECONOMII

ÎN ISTORIA construcției noi orînduirii sociale, unul din marile merite ale Partidului Comunist Român constă în faptul că în centrul politicii sale economice a pus în permanență industrializarea socialistă ca pivot al progresului general al societății. Încă de la începutul activității sale partidul nostru a văzut în industrializare singura cale în măsură să asigure dinamism și echilibru dezvoltării economico-sociale, înflorirea multilaterală a tuturor județelor patriei, ridicarea nivelului de trai al poporului și independența țării.

Așa cum bine se știe, în condițiile regimului burghezo-moșieresc industria țării noastre era slab dezvoltată și se afla aproape în întregime în mâinile capitalului străin. România devenise o anexă agrară, o piață de desfacere a produselor industriale și sursă de materii prime. Pentru a menține țara în această situație, capitaliștii străini și autohtoni au împiedicat dezvoltarea industriei grele, pentru ca ea să nu fie în stare să producă utilajele și mașinile necesare, să continue să rămână dependentă din punct de vedere economic față de țările imperialiste. Înapoierea industriei s-a reflectat, desigur, și asupra celorlalte ramuri ale economiei naționale și, îndeosebi, asupra agriculturii. Economiiștii și ideologii burghezi se străduiau să justifice această tristă realitate născocind teoria potrivit căreia țara noastră ar fi fost chipurile o țară „eminamente agricolă” pentru că, afirmau ei, în România „nu există tradiții industriale... forță de muncă calificată...”, etc. În România burghezo-moșierească, în prezența structurilor politice, economice și sociale existente, Partidul Comunist Român a fost unica forță politică care susținea cu tărie că progresul țării se află în legătură directă cu industrializarea ei, că numai industria dezvoltată poate determina lichidarea înapoierii tehnico-economice, creșterea rapidă a forțelor de producție, propășirea economică și socială a țării, participarea ei activă la schimbul de valori materiale pe plan mondial, consolidarea independenței și suveranității naționale etc. Dar la industrializare avea să se poată trece abia după crearea premiselor politice și economice ale construcției socialiste: instaurarea regimului de democrație populară și naționalizarea principalelor mijloace de producție. În linii mari, principalele obiective ale acestei politici au fost conturate la Conferința Națională a P.C.R. din octombrie 1945.

Aplicînd în mod creator principiile generale ale socialismului la realitățile țării noastre și analizînd cu profunzime tendințele fenomenelor pe plan extern, partidul nostru a concentrat cu prioritate eforturile celor ce muncesc în direcția înlăturării programului de industrializare în scopul rezolvării eficiente a sarcinilor multiple și complexe pe care le presupune edificarea noi orînduirii. „Istoria civilizației omenești — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — reliefează rolul primordial pe care l-a jucat și îl joacă industria în dezvoltarea bazei tehnice-materiale a societății, în înflorirea multilaterală a economiei, a științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului, în apărarea și consolidarea independenței naționale a fiecărui stat, în asigurarea participării active a fiecărui popor la progresul general al umanității, la schimbul de bunuri materiale și spirituale pe plan mondial”¹⁾. Pe fondul unei concepții unitare, și de largă perspectivă privind strategia industrializării, partidul nostru a considerat și consideră că nu există tipare sau rețete unice pentru soluționarea problemelor noi pe care le ridică înlăturarea procesului de creare și dezvoltare a industriei, că formele și metodele de rezolvare a sarcinilor construcției socialiste depind incontestabil de condițiile economice, sociale, politice și istorice existente, de cerințele concrete ale României. Din punctul acesta de vedere, Congresul al IX-lea al P.C.R. marchează momentul principal de trecere la definirea acestei concepții proprii.

Industrializarea socialistă a țării, transpusă în viață cu consecvență de către partid, și-a găsit concretizarea în toate planurile de dezvoltare a economiei naționale, de ea fiind legate, practic, realizările remarcabile obținute de poporul nostru în toate domeniile construcției economice și social-culturale (vezi tabelul nr. 1). Drept urmare, în anii socialismului a fost realizată o creștere considerabilă a potențialului industrial al țării, a fost creată, cu alte cuvinte, o industrie nouă, modernă — fapt ce își găsește expresia în valorificarea eficientă a resurselor economice, în lărgirea și diversificarea

producției industriale, în transformarea României într-o țară cu o economie industrial-agrară. În toți acești ani, în evoluția economică de ansamblu a țării noastre a avut loc o accentuare

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economiei
1950 = 100

	1950	1965	1980
Populația	104,6	122,0	142,3
Populația activă — aptă de muncă	101,2	117,0	125,0
Numărul personalului muncitor	150,5	305,1	520,2
Produsul social	99	410	14 ori
Producția globală industrială	147	957	48 ori
Producția globală agricolă	74	143	258
Venitul național pe locuitor	96	337	10 ori

a poziției industriei de ramură conducătoare, cu consecințe dintre cele mai favorabile, date fiind, pe de o parte, rolul ei determinant în dotarea tuturor ramurilor cu tehnică avansată, impulsivînd în acest fel creșterea generală a productivității muncii, iar pe de altă parte, contribuția adusă la sporirea continuă a ponderii muncii industriale în totalul muncii sociale, la obținerea, prin urmare, a unei valori nou create mai mari.

Cadru general al amploarei procesului de industrializare a fost și este dat de ritmul înalt de creștere a producției industriale, fără de care ar fi de neconceput crearea și consolidarea locului industriei ca ramură conducătoare a economiei naționale, rolul ei principal de factor antrenant al dezvoltării economico-sociale a țării. În această privință, în perioada 1950—1980, producția industrială a crescut într-un ritm mediu anual de 12,3 la sută, mai mare de 2—3 ori față de cel înregistrat pe plan mondial. Drept rezultat, volumul producției globale industriale era în 1980 de 33 de ori mai mare față de 1950, industria participînd cu 58,6 la sută la creșterea venitului național și cu peste 75 la sută la acoperirea cerințelor de mașini și utilaje ale economiei naționale.

În condițiile unui asemenea ritm de creștere a producției industriale, un element distinctiv al procesului de industrializare l-a constituit asigurarea unor corelații optime între producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum în volumul total al producției industriale, corelații care au apropiat treptat ritmurile de creștere respective, creînd, astfel, un cadru mai adecvat, mai prielnic, cu efecte antrenante asupra dezvoltării raționale și echilibrate a industriei și, evident, a economiei naționale în ansamblu. Creșterea producției industriale în ritmuri apropiate a contribuit și contribuie, pe de o parte, la satisfacerea nevoilor crescînde ale înzestrării economiei cu tehnică modernă, precum și ale exportului, iar, pe de altă parte, la satisfacerea mai deplină a nevoilor de bunuri de consum ale oamenilor muncii. „În ultimă instanță scopul industrializării — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — este acela de a asigura creșterea mai accentuată a mijloacelor de producție pentru utilizarea și dezvoltarea rapidă a tuturor ramurilor economiei naționale de care depinde satisfacerea cerințelor de consum ale întregului popor, precum și asigurarea mijloacelor pentru reproducția socialistă lărgită, pentru progresul continuu al societății”²⁾. Apropierea ritmurilor de creștere a celor două grupe (A și B), îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., reflectă în mod firesc succesele dobîndite de poporul nostru în anii industrializării socialiste pe linia creării bazei tehnico-materiale moderne, înaintate, a maturizării ramurilor cheie ale industriei, eficienței ridicate a producției materiale; reflectă, cu alte cuvinte, capacitatea acestei ramuri de a obține cantități tot mai mari și mai variate de produse cu parametri tehnici și calitativi superiori, potrivit cerințelor mereu sporite ale economiei și consumatorilor, capacitatea de a rezolva cu succes probleme tehnologice de o tot mai mare complexitate.

În scopul de a oglindi mai bine cerințele revoluției științifico-tehnice, de a integra mai profund și mai eficient eco-

¹⁾ Raport la Conferința Națională a P.C.R., dec. 1967, p. 11

²⁾ România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste (Raportare, cuvîntări, articole, sept. 1966 — dec. 1967, vol. II, Ed. politică, București, 1968, p. 533).

omia noastră națională în progresul tehnico-științific actual și de perspectivă, creșterea rapidă a producției industriale a fost însoțită de o continuă îmbunătățire a structurii sale, ideea de modernizarea acesteia — acțiune dirijată de partid în mod științific, pornindu-se de la corelarea rațională a producției sociale cu nevoia socială prezentă și viitoare, de la cunoașterea temeinică a realităților interne, a posibilităților care dispune țara noastră și a necesităților ei reale. Evident, fără a ignora experiența mondială, partidul nostru a conceput acest proces nu în sensul copierii structurilor existente în țările avansate, ci al adoptării unei structuri adecvate cerințelor de progres ale României. În felul acesta, în procesul industrializării socialiste s-a realizat o structură națională, modernă a industriei românești, în care prevalează pregnant poziția conducătoare a acesteia, prin aportul propriu la dotarea economiei cu tehnică nouă, prin preponderanța la obținerea produsului social și a venitului național, prin contribuția substanțială la satisfacerea nevoilor de consum ale populației (vezi tabelul nr. 2). Practic, cele mai ri-

Tabelul nr. 2

Principalele schimbări determinate de industrializarea socialistă a țării

	Industria	Construcții	Agricultură	Transporturi Telecomunicații
Greutatea specifică în venitul național (%)				
1950	44,0	6,0	27,8	4,3
1965	48,9	8,0	28,9	4,0
1980	58,6	8,3	14,5	7,0
Greutatea specifică în totalul forței de muncă %				
1950	12,0	2,2	74,1	7,0
1965	19,2	6,3	56,5	7,8
1980	35,5	8,3	29,4	8,9
Dinamica venitului național				
1950—100				
1965	7,1 ori	5,8 ori	1,7 ori	6 ori
1980	36 ori	20 ori	2,3 ori	20 ori
Dinamica fondurilor fixe				
1950—100				
1965	357	791	159	177
1980	20 ori	53 ori	482	689

dicate ritmuri de dezvoltare au fost înregistrate în ramurile de bază ce caracterizează producția modernă și de care depinde progresul tehnic în toate sectoarele economiei — energetica, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia, dar, mai ales, în unele subramuri industriale de „virf” sau de „cresștere”, a căror funcție este tocmai aceea de a antrena dezvoltarea întregii industrii și a economiei naționale, de a impulsiona creșterea productivității muncii sociale, de a valorifica cât mai eficient resursele materiale și de muncă. Printre noile subramuri apărute în anii industrializării pot fi menționate: industria de mașini-unelte, mașini agricole și autovehicule, industria de utilaje tehnologice complexe, industria aluminiului, a maselor plastice, a cauciucului sintetic etc. Dezvoltarea într-un ritm mai intens a subramurilor de „virf” în cadrul construcțiilor de mașini a dus la sporirea substanțială a ponderii lor în producția totală a ramurii. De pildă, în 1980, electronica, electrotehnica, mecanica fină și optica, industria de mașini-unelte și utilaje tehnologice reprezentau 32 la sută din totalul producției industriale constructoare de mașini. S-a dezvoltat și s-a modernizat continuu structura internă a industriei siderurgice și metalurgice prin sporirea rapidă a producției de oțel, în special a oțelurilor aliate și înalt aliate, a cărei pondere era de peste 13 la sută în 1930; s-a modernizat, de asemenea, structura internă a industriei chimice prin dezvoltarea cu prioritate a acelor subramuri și sectoare ce asigură prelucrarea eficientă a resurselor de materii prime de care dispune țara noastră. În cadrul petrochimiei, ca subramură industrială modernă, s-au dezvoltat prioritar producția de fire și fibre sintetice, de mase plastice, produse de sinteză fină și mic tonaj etc.

Procesul de modernizare a structurii industriei a vizat, în aceeași măsură, și ramurile producătoare de bunuri industriale de consum, în sensul înnoirii și diversificării sortimentelor, realizării de produse cu valoare nutritivă ridicată și de confort casnic și personal sporit etc.

Un element nou, demn de relevat, îl constituie faptul că gradul de dezvoltare și modernizare la care a ajuns în prezent industria țării noastre permite obținerea unor sporuri anuale ale producției pe locuitor la principalele produse — în general asemănătoare sau chiar mai mari decât ale

țărilor dezvoltate. Aceasta înseamnă că pe baza realizărilor de până acum se poate aprecia că este posibilă intrarea țării noastre în faza de reducere efectivă a decalajelor care ne mai despart încă de statele avansate din punct de vedere economic, că acest proces se manifestă și se va manifesta nu numai sub aspect relativ — adică al creșterii mai rapide, cu ritm, a producției materiale, în condițiile în care decalajele absolute se mențin, dată fiind baza de plecare diferită, ci și sub aspectul reducerii mărimii absolute a acestor decalaje la producția principalilor produse industriale pe locuitor.

În legătură cu aceasta se poate considera că, în cincinalul precedent, s-a încheiat, de fapt, o etapă importantă a procesului de industrializare socialistă a țării noastre, perioadă în care România s-a apropiat din punct de vedere cantitativ de țările mai avansate (la unele produse industriale s-a depășit chiar producția pe locuitor din țările dezvoltate economice). Este vorba, concret, de producția de oțel, ciment, tractoare, autocamioane, vagoane de marfă, îngrășăminte chimice, fire și fibre chimice, mase plastice, aparate de radio, televizoare, frigider, încălziminte etc. Aceste fapte constituie cele mai concludente adevăruri care vin să infirme totalmente tezele lansate de unii teoreticieni de peste hotare, conform cărora România nu ar fi procedat bine acordând atenție industrializării. „Dacă România, trecind pe calea construcției socialiste — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămași în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate.”)

Înfăptuind politica de dezvoltare cu precădere a ramurilor industriale care generează și propulsează progresul tehnic în toate sectoarele de activitate, partidul nostru a acordat, totodată, o atenție neslăbită creșterii echilibrate și pe linie continuă ascendentă și a celorlalte ramuri, în sensul dezvoltării, modernizării și încadrării lor armonioase în procesul de ansamblu al evoluției economice-sociale a țării. Din punctul acesta de vedere, o constanță a politicii de industrializare a constituit-o abordarea pe baze științifice a problemei privind creșterea forțelor de producție, a bazei tehnice-materiale în agricultură — ramură de bază, cu rol hotărâtor pentru progresul rapid al întregii economii, pentru dinamismul și echilibrul ei, datorită potențialului material și uman de care dispune, ea și condițiilor sale naturale. Măsurile inițiate de partid în anii socialismului au vizat, în primul rând, nivelul tehnic al producției, ridicarea gradului de dotare tehnică a agriculturii. În această privință se poate spune că, odată cu dezvoltarea unor ramuri de bază ale industriei, s-au creat și premisele necesare industrializării agriculturii. În prezent, de pildă, țara noastră dispune de o puternică industrie producătoare de mașini agricole, de o puternică industrie chimică producătoare de îngrășăminte și alte produse destinate acestei ramuri. Mai mult, industria aduce un aport important la crearea și dezvoltarea bazei tehnice-materiale a agriculturii și prin intermediul celorlalte ramuri: energetica, industria materialelor de construcții, metalurgia ș.a. Irigarea unei suprafețe agricole atât de mari nu s-ar fi putut realiza fără existența unei puternice industrii metalurgice și de construcții de mașini, capabilă să furnizeze țevi, pompe, motoare și alte mașini, utilaje și materiale. Pentru toate acestea, în perioada 1950—1980, importante fonduri bănești au fost orientate cu precădere în direcția extinderii mecanizării și chimizării producției, a irigațiilor și a altor lucrări de îmbunătățiri funciare.

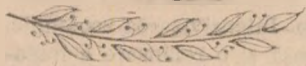
Drept urmare, au fost construite și date în funcțiune numeroase obiective agricole, a crescut gradul de mecanizare a producției, au fost asigurate cantități sporite de îngrășăminte și alte substanțe chimice, au fost construite mari sisteme de irigații, introduse în producție procese de tip industrial, promovate pe scară largă cuceririle științei agrobiologice și agrozootehnice moderne etc. Așa se explică, de pildă, faptul că fondurile fixe din agricultură au crescut în acest interval de timp de peste 5 ori, din care numărul tractoarelor de 11 ori, de combine autopropulsate de recoltat cereale de aproape 9 ori etc. În cincinalul actual — ca primă etapă de realizare a noii revoluții agrare — măsurile stabilite referitoare la creșterea parcului de tractoare și mașini agricole, la universalizarea și tipizarea lor, la evoluția caracteristicilor calitative și la crearea de noi combine universale etc., sînt menite să asigure revoluționarea condițiilor de muncă și de exploatare a tehnicii agricole, sporirea productivității și a eficienței în agricultură.

Într-un număr viitor al revistei vom aborda și alte aspecte ale problemei.

prof. dr. Marin MEHEDIŢU

) Expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1-2 Iunie a.g.

In
intimpinarea
Conferinței
Nationale
a PCR.

CĂI ALE DEZVOLTĂRII INTENSIVE A AGRICULTURII

PROGRAMUL DE DEZVOLTARE a activității de cercetare și de introducere a progresului tehnic în agricultură, industrie alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor a fost elaborat pe baza orientărilor stabilite prin Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cinci ani 1981—1985 și orientările de perspectivă până în 1990. Întreaga activitate de cercetare este concentrată în vederea traducerii în viață a obiectivului stabilit de Congres — înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole.

Dinamismul creșterii economice a României se reflectă și în tabloul dezvoltării agriculturii. Cu toate că ponderea agriculturii în economie, în expresie relativă, a scăzut de la 38% (în 1938) la 16% (în 1976) și la sub 15% (în 1990—2000), valoarea globală a producției agricole a crescut de la câteva zeci de miliarde lei în 1938, la 140 miliarde în 1976 și va crește la peste 300 de miliarde în 1990—2000, ceea ce reprezintă 18—20% din totalul de 1500—1700 miliarde lei cît va atinge produsul național brut în aceeași etapă.

Producția agricolă reprezintă un domeniu foarte complex, în care factorii de producție sînt extrem de mulți și insuficient controlabili. Cercetarea științifică în acest domeniu cuprinde, ca atare, foarte multe aspecte care trebuie corolate perfect pentru a putea îmbina în final un ansamblu de tehnologii capabile să asigure sporirea continuă a producțiilor pe unitatea de suprafață sau pe cap de animal.

Nivelele actuale de producție în agricultură sînt determinate de următoarele elemente: capacitatea de producție a terenurilor; potențialul de producție al soiurilor și hibrizilor de plante și rase și tipuri de animale; nivelul chimizării și al mecanizării — nivelul de asigurare cu resurse energetice; pregătirea profesională și co-interesarea materială a lucrătorilor din agricultură; caracteristicile climatice ale anilor de producție; înzestrarea și cunoașterea tehnologiilor în industria alimentară. Din cele șase aspecte enumerate, primele patru pot fi stăpînite în măsură mai mare sau mai mică de om, ele permițînd o abordare activă sub aspectul cercetării, pentru a găsi soluții care să contribuie la sporirea recoltelor sau a producției animale.

Avînd în vedere faptul că suprafața de terenuri agricole a României nu poate fi mărită, iar în perspectivă ea va scădea prin ocuparea cu noi construcții și căi de comunicație, rezultă necesitatea unor metode eficiente de sporire a capacității de producție a terenurilor prin utilizarea procedeelor de ameliorare a stării fizice și chimice a

solurilor, asigurarea unui regim optim pentru a se putea valorifica pe deplin energia radiantă și resursa hidrică naturală. Este necesară, totodată, realizarea de măsuri pentru eliminarea excesului și suplinirea deficitului de apă pe suprafețe cît mai mari, prin desecare, drenaj și irigații.

După nivelul cunoștințelor actuale cu privire la calitatea resurselor funciare ale României și la tehnologiile de ameliorare și fertilizare a terenurilor, capacitatea de producție actuală a acestora poate crește cu 50—60%, trecîndu-se de la cca 52 de puncte de bonitare (de la clasa V-a de bonitare) la cca 75—78 de puncte (la clasa II—III-a). Ca urmare a acestui fapt se poate conta pe o creștere a producției în aceeași proporție, chiar cu soiurile și hibrizii actuali. Măsurile ce se cer întreprinse pentru ameliorare se referă la întregul teritoriu agricol, întrucît nu există nici o suprafață de teren care nu ar necesita un anumit tratament ameliorativ; costurile de ameliorare estimate azi se ridică la cca. 400-500 miliarde de lei.

Potențialul de producție al plantelor și raselor de animale

STRUCTURA plantelor cultivate pe teritoriul României (cereale, plante tehnice, furajere, pomi fructiferi, viță de vie, legume, pașiști naturale sau semănate) s-a statornicit în decursul timpului. Această structură poate fi modificată în limite relativ restrînse, datorită faptului că speciile cultivate pînă în prezent dau produse de care are nevoie economia națională, în cantități și de calitățile ce nu s-ar putea obține prin alte specii sau prin proporții mult diferite ale plantelor cultivate. Determinarea proporției celor mai productive specii în diverse condiții naturale, a soiurilor și hibrizilor celor mai adecvați, capabili să utilizeze condițiile ecologice pe care le oferă teritoriul, reprezintă un domeniu de cercetare interdisciplinară complexă, care trebuie să precizeze soluțiile cele mai bune pentru fiecare porțiune de teren (zonă, microzonă).

Crearea de noi soiuri și hibrizi de plante capabile să asimileze condițiile de mediu ameliorat entropic reprezintă cel de-al doilea pas capabil să ducă la creșterea producției pe unitatea de suprafață.

Cu soiurile de plante cultivate între cele două războaie mondiale pe teritoriul României se obțineau la o structură de culturi similare cu cea de astăzi 10—12 milioane tone de cereale. Astăzi se produc cca. 20—22 milioane de tone. Se poate aprecia că fertilitatea solului a fost sporită cu 10—15%, restul din sporul de pro-

ducție (de 60—70%) a revenit unor soiuri și hibrizi mai buni și unor tehnologii ameliorate de lucrare a solului și de protecție a plantelor. Atingerea nivelurilor de recolte prevăzute pentru perspectivă presupune ca soiurile și hibrizii actuali să fie transformați și să-și sporească capacitatea de producție cu 50—60% față de cea actuală, mai ales la cereale și plante tehnice. Aceasta, adăugată la cele 50—60 de procente ale sporului de productivitate a terenului, ar asigura o creștere cu 70—80% a nivelului de producție actual.

În domeniul **zootehnicii**, ameliorarea raselor de animale reprezintă un proces îndelungat și anevoios, din care cauză trebuie apelat cu mai multă insistență decît în domeniul plantelor — la aplicarea cuceririlor științifice din țările cu o zootehnie dezvoltată. Fondul genetic autohton trebuie folosit pentru păstrarea unor calități de rezistență și imunitate. Față de capacitățile actuale de producție a unor specii de animale și de randamentele la unele produse, este necesar să se obțină sporuri de 50—70% la lapte, 80—100% la lînă, creșteri de 30—50% ale sporului de greutate la animalele de carne, o utilizare cu 30—40% mai bună a furajelor etc.

Nivelele de chimizare și mecanizare a agriculturii depind de dezvoltarea cercetărilor în egală măsură în agricultură, în chimie și construcții de mașini. Agricultura, ca beneficiar al producției de îngrășăminte și pesticide și a celei de mașini agricole, trebuie să asigure cercetările care să stabilească tehnologiile cele mai adecvate de utilizare cu randament maxim a acestor produse pentru obținerea de producții mari, concomitent cu asigurarea păstrării și sporirii continue a capacității de producție a terenurilor și ferirea de poluare a mediului ambiant. Nivelele de chimizare preconizate a se realiza în perspectivă trebuie să asigure restituirea în sol a întregii cantități de elemente fertilizante care se scot prin recoltele anuale, chiar cu un anumit spor față de aceasta, pentru a se putea asigura o anumită creștere a conținutului solului în aceste elemente — ceea ce astăzi nu se realizează. Dacă se socotește că în perspectivă vom lua prin recoltă cca. 6 tone de produs vegetal sub formă de boabe și încă 4-5 tone de produs secundar, deci cca. 10 tone de masă uscată cu un conținut de 1,5—2% N și 0,6—0,8% P₂O₅ la ha, rezultă că pe fiecare hectar din cele 14,5 milioane se vor scoate cîte cca 200 kg N și cca 70 kg de P₂O₅ la ha, respectiv cca 3 milioane de N și 1 milion tone de P₂O₅, care vor trebui restituite în sol an de an. Cantități similare de K vor trebui, de asemenea restituite în sol.

Modalitățile de aplicare corectă a îngrășămintelor, combinarea acestora cu amendamente și cu alți produși de stimulare a creșterii plantelor, reprezin-

tă — alături de soiuri și hibrizi — factori determinanți ai producției.

O altă latură a chimizării este cea legată de folosirea substanțelor chimice pentru combaterea bolilor și a dăunătorilor plantelor. Realizarea de recolte mari nu este posibilă decât cu **plante perfect sănătoase**, a căror producție să nu fie diminuată de boli, de paraziți sau consumatori secundari nedoriti. Această latură a tehnologiilor originale moderne asigură, după unii autori, 20—30% din cuantumul de producție la ha. Cu toate că, în unele cazuri, acest procent poate părea exagerat, în altele întreaga recoltă poate fi compromisă dacă nu se aplică o tehnologie completă și complexă de protecție a plantelor.

Mecanizarea agriculturii apare ca o necesitate stringentă în cadrul modernizării acestei ramuri. Trecerea la generalizarea mașinilor în agricultură provoacă o revoluție tehnologică comparabilă cu cea petrecută prin trecerea de la atelierul meșteșugăresc la uzină. Concomitent cu introducerea mașinilor este necesară însușirea tehnicii noi de un număr suficient de agricultori, care, pe lângă cunoașterea mașinilor, trebuie să cunoască și procesul de producție agricol, în toată complexitatea lui. Totodată, aspectele energetice ale mecanizării agriculturii devin însă din ce în ce mai acute și vor trebui soluționate în mare măsură în interiorul ramurii.

Resursele naturale, cunoașterea și ameliorarea capacității de producție a terenurilor agricole

ÎN ACEST DOMENIU, un accent deosebit se impune a fi pus pe: păstrarea și sporirea suprafeței agricole și a celei arabile; creșterea capacității de producție a tuturor terenurilor, dar mai ales a celor slab productive și neproductive; utilizarea integrală a resurselor hidrotehnice de care dispunem în teritoriu; folosirea rațională a resurselor de apă în irigație și prevenirea degradării solurilor irigate; protecția solului împotriva degradării fizice, prin executarea corectă a lucrărilor mecanice, concomitent cu economisirea resurselor energetice; protecția solului împotriva poluării și refacerea solurilor distruse prin activități industriale și miniere.

Studiile de pedologie, agrochimie și îmbunătățiri funciare, ca și cele privind tehnologiile de lucrare a solului vor trebui astfel orientate, încât pe baza lor să se poată realiza o „programare a recoltelor” pentru fiecare suprafață de teren distinctă sub aspect ecologic — edefic. Aceste obiective pot fi realizate printr-o colaborare interdisciplinară a cercetării științifice din agricultură, ele nefiind un scop în sine, ci servind la realizarea unui fond ecologic optim în limita rațională, posibilă pe teritoriul țării noastre, pentru obținerea de randamente maxime pe care le vor putea da soiurile și varietățile de plante, create prin cercetări de genetică și ameliorare.

Obiectivul principal în cercetările de **genetică aplicată** îl va constitui crearea unor ideotipuri noi de plante prin remodelarea genetică a arhitecturii morfologice și fiziologice a acestora, astfel încât să se realizeze **forme superproductive** de cereale, plante tehnice și furajere, cartofi, leguminoase pentru boabe și alte plante agricole, precum și la cele legumicole, pomi și viță de vie. În acest sens se vor dezvolta și aprofunda bazele genetice ale proceselor fiziologice și biochimice care au loc în plantă și care concură nemijlocit la creșterea producției și calității acesteia.

Se va folosi pe scară largă, în lucrările practice de inginerie genetică, hibridarea somatică transspecifică, interspecifică și intergenetică prin intermediul culturilor de celule și țesuturi și în special prin fuziunea de protoplaști. Pe această cale se urmăresc restructurări genetice profunde, obținerea de molecule hibride de ADN între specii și genuri îndepărtate. Prin transfer de gene pe calea transformăției, transducției și hibridării între moleculele de ADN recombinat, se întreprinde realizarea de organisme noi, cu o rezistență complexă și de durată la boli și dăunători, ceea ce va contribui la sporirea radicală a producției plantelor agricole. Un rol deosebit se impune a fi acordat perfecționării metodei de creare de hibrizi la diverse plante agricole și hortiviticole prin obținerea de linii haploide pe bază de androgenază și prin fixarea heterozisului la nivelul maxim din generația întâia. Totodată, se urmărește obținerea de forme noi de drojdii și alge înalt producătoare de proteine pentru alimentația oamenilor, nutriția animalelor și producerea industrială de enzime, hormoni și alte substanțe utile.

Capătă importanță, pentru viitor, cercetările privind agrofototehnia culturilor, al căror efect va contribui la creșterea de 2—3 ori a capacității de producție a plantelor, perfecționarea tehnologiilor de cultivare în direcția mecanizării, chimizării, utilizării eficiente a irigațiilor, creșterea eficienței economice a producției agricole și ameliorarea fertilității solului. Perfecționarea continuă a tehnologiilor de cultură se va realiza prin extinderea cercetărilor din domeniul biologiei și al științelor tehnice, în vederea realizării obiectivelor privind productivitatea și calitatea produselor agricole cu consumuri minime, urmărindu-se și o mai bună protejare a mediului ecologic.

Introducerea unor tehnologii moderne, ca și tendința permanentă de a crea soiuri cu randament din ce în ce mai mare pot duce la dezvoltarea atacurilor de boli și dăunători. Pe de altă parte, utilizarea nerațională, în exces a pesticidelor a dus în multe cazuri la dereglarea echilibrului biologic din agroecosisteme, la apariția de forme de agenți fitopatogeni și dăunători rezistenți la pesticide, la prezența de reziduuri în produsele agroalimentare etc. Se impune, în consecință, extinderea cercetărilor de combatere integrată a bolilor și dăunătorilor, studiile respective urmînd

să fie dezvoltate în colaborare cu sectoarele de genetică și ameliorare, chimia pesticidelor, mecanizare, igienă și sănătate publică și alte sectoare, pentru realizarea de organisme sănătoase, capabile de randamente mari.

Sporirea de la un an la altul a cantității de produse animale folosite în hrana omului sau ca materie primă pentru diferitele ramuri ale industriei s-a realizat prin creșterea efectivelor de animale și întreprinderea unor măsuri pentru sporirea randamentului în exploatarea acestora. Intensivizarea zootehniei a însemnat însă și o relansare a maladiilor infecțioase virale și bacteriene, a bolilor micotice și parazitare; se semnalează și boli noi, incluse în sfera de pe acum bogată a bolilor „moderne” (de metabolism, de reproducție, ereditatologice, de stress etc.). Cercetării științifice veterinare îi revin, deci, sarcini complexe privind menținerea sănătății animalelor, găsirea antidotului specific fiecărei entități morbide și eliminarea riscului de transmitere a unor boli la om prin consumul de produse animale.

Nutriția animalelor este factorul hotărâtor al reproducției, sănătății și al intensivizării producției zootehnice, reprezentînd un domeniu vast și prioritar, întrucît condiționează întreaga dezvoltare a efectivelor de animale și eficiența exploatării lor. Cheltuielile cu furajarea (estimate la 30 miliarde de lei anual), cantitățile mari de materii prime furajere și folosirea a circa 75% din suprafața agricolă a țării pentru acoperirea necesarului de hrană al animalelor și păsărilor, reflectă dimensiunea problemei și necesitatea ca cercetării științifice din domeniul nutriției animale să i se acorde prioritate în cadrul cercetărilor agricole, direcționate pe linia dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale de cercetare, a tehnicilor de investigație, concomitent cu creșterea numerică a personalului de specialitate, spre a se putea răspunde la problemele majore pe care le ridică hrănirea rațională, îmbunătățirea conversiunii (reducerea consumului de hrană pe unitatea de produs alimentar) și reducerea costurilor cu furajarea.

Realizări științifice și tehnice de vîrf și implicațiile lor asupra progresului tehnic și economic

CEL MAI IMPORTANT fenomen prezizibil în perspectiva anilor viitori este acela al creșterii producției agricole ca volum fizic de 2,5—2,7 ori față de anul 1975 și de circa 4 ori sub aspect valoric, concomitent cu o scădere de circa 1,6 ori a numărului de lucrători din agricultură și cu o creștere de numai 1,2—1,3 a lucrătorilor din industria ali-

dr. doc. Dumitru TEACI

(Continuare în pag 15)

Realizarea exemplară a planului

**În
Întîmpinarea
Conferinței
Naționale
a P.C.R.**

PRODUCȚIE FIZICĂ SUPLIMENTARĂ — PRIN VALORIFICAREA EFICIENTĂ A MATERIALELOR REFOLOSIBILE

ÎN ÎNTIMPINAREA Conferinței Naționale a P.C.R. și a aniversării a 35 de ani de la proclamarea Republicii oamenii muncii din toate unitățile economice desfășoară o amplă activitate pentru realizarea exemplară a planului pe acest an, pentru obținerea de economii de materii prime, energie și combustibil. În acest cadru se înscriu și acțiunile ce au loc la întreprinderea „Neferal”-București, unitate care prin profilul său — valorificarea materialelor neferoase refofosibile — este chemată să aducă o contribuție însemnată la amplificarea bazei de materii prime a țării, la reducerea unor importuri costisitoare.

Prin eforturile organizatorice, de creație tehnică și mobilizarea întregului colectiv, întreprinderea „Neferal” și-a realizat pe 11 luni din acest an prevederile de plan la principalii indicatori: **producția fizică — 101,2%, producția netă — 109%, productivitatea muncii — 107,1%, cheltuielile materiale — 97,7%.**

Dificultățile existente în acoperirea necesităților de metale neferoase (lipsa unor materii prime indigene și creșterea prețurilor acestora pe piața mondială) au făcut ca în întreprindere să se dezvolte o adevărată „industrie” de valorificare a elementelor neferoase utile din materiale recuperabile și de realizare pe această bază a unor aliaje cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate. Aceasta a și făcut posibil ca, din cele aproximativ 70 000 tone metale neferoase obținute anual, peste 90% să se realizeze prin valorificarea materialelor recuperabile din economie.

Acțiunile întreprinse pe linia valorificării metalelor neferoase și sporirii producției au vizat în special **perfecționarea tehnologiilor de preparare, sortare și topire selectivă a materiilor prime.** Procesul de elaborare a metalelor neferoase cuprinde din punct de vedere tehnologic două mari etape: pe de o parte prepararea și sortarea materiilor prime, pe de altă parte topirea selectivă a acestora. Studiile din ultimul timp au demonstrat că de calitatea materiei prime obținută prin tehnologiile de scoatere a metalelor neferoase din materiale recuperabile depind în cea mai mare măsură caracteristicile tehnico-funcționale ale aliajelor obținute. Aceasta a făcut ca un volum însemnat din timpul afectat activității de cercetare din cadrul întreprinderii să fie alocat tocmai depistării de noi tehnologii care să permită creșterea coeficientului de scoatere a elementelor neferoase utile.

Eforturile specialiștilor în acest domeniu s-au concretizat în 1982 în elaborarea și introducerea în producție a unor noi tehnologii de mare randament, în special în domeniul obținerii aliajelor de aluminiu, cupru și a celor dure din carburi de wolfram. Astfel, prin perfecționarea tehnologiei de uscare și ferare a strunjiturilor de aliaje de aluminiu (respectiv eliminarea completă a impurităților de fier, zinc și staniu) s-a reușit ca, în acest an, întreaga producție de 10 000 t aliaje de aluminiu să se obțină fără adaos de aluminiu primar și cu caracteristici tehnico-funcționale identice cu cele inițiale, realizându-se totodată o economie de aluminiu de 600 t pe 11 luni, paralel cu creșterea ponderii sortimentelor de calitate (aliaje aluminiu-siliciu-cupru) în structura exportului.

În același timp, valorificarea superioară a cositorului din deșeurile de radiatoare (prin îmbunătățirea tehnologiei de topire a acestora) a condus atît la recircularea integrală a alamei din aceste deșeuri, la recuperarea totală a cositorului, cît și la obținerea unor economii de peste 80 tone cositor. Dacă ținem seama de faptul că această materie primă are un preț ridicat pe piața mondială și că economia obținută echivalează cu peste 1 milion dolari, realizările capătă

o semnificație mult mai largă. Un calcul economic arată că prin introducerea în producție, în acest an, a tehnologiilor menționate, precum și a altora (tehnologia de valorificare completă a elementelor utile din carburile de wolfram și producerea pulberii extrafine de zinc) s-a obținut, pe lângă un spor al producției, și o economie de 132 tone metale neferoase și peste 1800 MW/h energie electrică.

Considerăm totuși că eforturile îndreptate spre perfecționarea tehnologiilor de fabricație și valorificarea superioară a elementelor neferoase utile din materiale recuperabile trebuie să fie mai mult susținute și de preocupările întreprinderilor furnizoare, precum și ale Centralei de recuperare și valorificare a materialelor refofosibile pentru colectarea și presortarea corespunzătoare a acestora. Deși, în ultimul timp, se înregistrează o îmbunătățire a calității materialelor livrate întreprinderii, totuși se mai mențin situații de predare a acestora nesortate corespunzător, ceea ce sporește gradul de dificultate în separarea elementelor neferoase utile și diminuează producția de aliaje obținute. **Sortarea și colectarea acestor materiale refofosibile la producător — așa după cum este normal — ar avea serioase implicații pozitive asupra volumului și ritmicității producției, asupra calității aliajelor neferoase obținute.**

Pornind de la rezervele disponibile existente în cadrul întreprinderii, pentru perioada imediat următoare, a fost elaborat un amplu program de măsuri cu responsabilități și obiective concrete — parte din el materializat începînd cu luna noiembrie a.c. — care să conducă la demararea în bune condițiuni a producției anului 1983:

● **Creșterea nivelului tehnic și a calității produselor, asimilarea de tehnologii și produse noi.** Sînt în faza de cercetare pilot, și urmează a fi introduse într-un termen foarte scurt în producție cîteva noi tehnologii (perfecționarea rafinării și filtrării topiturilor de aliaje de aluminiu din materii prime secundare, tehnologia de turnare continuă a vergelelor de lipit etc.) care, pe lângă că vor contribui la un spor apreciabil al producției, vor permite însemnate economii de materiale neferoase și reducerea considerabilă a importurilor.

● **Asigurarea stocurilor minime de materii prime și materiale necesare desfășurării ritmice a producției și onorarea la termen a contractelor cu diferiții beneficiari.** Considerăm utilă gruparea acestor două laturi ale procesului aprovizionării tehnico-materiale, deoarece pentru întreprinderea noastră, atît în calitate de beneficiar cît și de furnizor, această problemă este stringentă. Pe de o parte ca beneficiar, trebuie să avem constituite stocurile minime de materii prime și pentru aceasta solicităm un sprijin mai mare din partea furnizorilor noștri direcți, în special din M.I.C.M. pe linia asigurării cantitative și calitative a materialelor recuperabile necesare. Pe de altă parte, în calitate de furnizor sîntem confrunțați încă cu o inerție din partea unor întreprinderi beneficiare în preluarea aliajelor neferoase obținute prin valorificarea materialelor refofosibile. Aceasta face ca, în anumite situații, deși avem contracte de livrare și produse finite în stoc să nu reușim în realitate să le desfacem partenerilor noștri din celelalte ramuri. Perfecționarea mecanismului aprovizionării tehnico-materiale ar fi de natură să contribuie și pe această cale la asigurarea condițiilor unei desfășurări ritmice, normale a producției, cu implicații directe asupra nivelului realizării sarcinilor de plan.

Ladislau FRUMOSU

directorul Întreprinderii „Neferal” București

Un imperativ de mare actualitate: economisirea energiei și combustibilului

REDUCEREA ACCENTUATĂ a consumurilor energetice din economie, eliminarea pierderilor la producerea și distribuția acesteia, în general economisirea energiei constituie unul din obiectivele majore ale etapei actuale pe care o parcurge economia noastră. Caracterul limitat al resurselor energetice, evoluția prețurilor pe piața externă, ca și consumurile relativ ridicate ce se înregistrează în producția materială impun cu acuitate stabilirea și aplicarea riguroasă a unor măsuri ferme de gospodărire rațională a energiei, de respectare strictă a normelor de consum și încadrare în cotele de energie alocate.

Rezerve de reducere a consumurilor în industrie

ECONOMISIREA ENERGIEI constituie o rezultată a unor măsuri care se iau în toate fazele proceselor de producție și în toate ramurile și domeniile în care se consumă. Posibilitățile cele mai mari de economisire, însă, domeniul principal în care trebuie să se acționeze cu maximum de operativitate și eficiență îl constituie industria, ramura în care se consumă cea mai mare parte a energiei electrice și unde se localizează cele mai mari rezerve de reducere a consumului. În acest sens este concludentă evoluția, în ultimii ani, a consumului de energie electrică în industrie (tabelul).

Evoluția consumului industrial și ponderea acestuia în consumul total de energie electrică

Ani	Consum industrial*) — mil. kWh	Ponderea industriei în consumul total
1976	40 516	68,7
1977	43 175	70,1
1978	45 382	70,3
1979	46 647	70,5
1980	49 646	73,1
1981	50 973	72,1

*) Inclusive consumul propriu tehnologic al centralelor electrice.

Din tabel se evidențiază o creștere cu 25,8% a consumului în 1981 față de 1976, determinată de creșterea producției industriale în această perioadă; pe de altă parte, în ultimul an se remarcă o tendință de reducere a ponderii industriei în consumul total, ca urmare a măsurilor de raționalizare a consumurilor energointensive. Este evident că cele mai mari rezerve de economisire a energiei electrice se regăsesc în industrie; ceea ce desigur nu înseamnă că în celelalte ramuri nu trebuie acționat cu hotărâre pentru reducerea substanțială a consumurilor.

De subliniat faptul că în unitățile în care comisiile energetice acționează și urmăresc zi de zi, cu maximă exigență măsurile stabilite pentru reducerea consumului și a pierderilor de energie, au fost obținute rezultate bune, concretizate în economii față de necesarul

calculat pe baza repartițiilor aprobate. Preocupări în această direcție și, ca urmare, economii de energie electrică au fost înregistrate în numeroase unități industriale. Să consemnăm câteva exemple. Pe parcursul a numai două decade din luna trecută, la întreprinderile de tractoare și autocamioane din Brașov au fost economisite, ca urmare a extinderii procedurii de insuflare cu oxigen a metalului topit și organizarea optimă a activității de tratament termic etc., — 5 131 MWh, respectiv 3 695 MWh. Alte întreprinderi au pus accentul pe reducerea consumului zilnic sub normele stabilite (prin înlocuirea treptată a compresoarelor de aer cu piston prin turbocompresoare, devansarea intrării în reparații și modernizarea unor agregate etc.), reușind să înscrie la acest capitol economii importante: întreprinderea „Chimimpex”-Constanța — 5 359 MWh, întreprinderile electrocentrale Ploiești și Curtea de Argeș — 1 811 MWh, respectiv — 2 034 MWh, iar întreprinderile „23 August” și de mecanică fină București câte 1 454 respectiv 2 480 MWh etc. Sînt realizări notabile, care concomitent cu eforturile pentru realizarea prevederilor la producția fizică constituie o contribuție importantă la reducerea cheltuielilor materiale, la creșterea producției nete și a beneficiilor.

În același timp, la o serie de unități industriale, în principal din ramurile energie electrică, chimie și metalurgie, care dețin o pondere însemnată în consumul total al industriei s-au înregistrat depășiri însemnate față de cotele repartizate de energie electrică. Cauzele mai importante care au contribuit la acestea sînt: neritmicitatea în livrările de combustibili solizi și materii prime în cantitățile și calitatea prevăzute, opriri neprogramate ale unor instalații și agregate sau funcționarea lor sub parametri normali ca și întârzieri în realizarea unor obiective destinate să modernizeze unele tehnologii cu consumuri materiale și energetice ridicate. Este cazul întreprinderilor electrocentrale Turceni, Rovinari și Oradea, întreprinderii de rețele electrice Tg. Mureș, combinatelor chimice din Slobozia, Tîrnăveni și Piatra

Neamț precum și combinatelor siderurgice din Galați, Hunedoara și Victoria-Călan. Este de menționat că la majoritatea acestor unități neîncadrarea în cotele repartizate s-a manifestat încă din primul trimestru al anului. Trebuie adăugat că în lunile precedente, la nivelul unor ministere nu s-au realizat integral nici sarcinile prevăzute în plan cu privire la recuperarea și valorificarea unor surse energetice refolosibile, domeniu în care există încă rezerve mari.

Nu poate fi omis faptul că o rezervă importantă de economisire a energiei electrice poate fi depistată chiar în sistemul de distribuție. Să concretizăm. Situația pierderilor în rețelele de distribuție și de transport a energiei electrice arată că acestea se mențin — în volum absolut — la un nivel aproximativ egal în 1980 față de anul 1976; ponderea lor în volumul total al resurselor de energie electrică este însă în scădere — de la 7,1% în 1976 la 5,9% în 1980. Totuși, aceste ponderi sînt superioare celor înregistrate în ultimii ani în unele țări industriale (3,4% în R.F.G., 4,3% în Olanda, 4,5% în Belgia, 5,6% în Elveția, 5,8% în Austria). Se poate aprecia că deși se înregistrează unele progrese în privința reducerii pierderilor de energie electrică la producători, totuși, în comparație cu situația din alte țări avansate în domeniul producerii, distribuției și utilizării energiei electrice, în România sînt încă disponibilități care trebuie luate în considerație. În acest sens specialiștii din unitățile productive și cei din cercetare vor trebui să asigure în mai mare măsură soluții tehnice eficiente, care să conducă în continuare la diminuarea pierderilor în transportul și distribuția energiei electrice prin rețele.

Așa cum s-a indicat în repetate rânduri, rezolvarea problemei energetice nu este o cerință de conjunctură, ci o necesitate obiectivă a însăși dezvoltării economice și sociale, o cauză a întregii națiuni. Evident că în perioada actuală, cînd sistemul energetic național este supus unor solicitări sporite, ea capătă un plus de acuitate, ceea ce impune luarea și aplicarea riguroasă a unor măsuri ferme pentru prevenirea unor cazuri de avarie, de scoatere temporară din sistem a unor consumatori.

● **În producerea și distribuția energiei electrice:** optimizarea circulației puterilor în sistemul energetic național prin încărcarea cu prioritate a rețelelor de 400 și 220 kW și reducerea încărcării celor cu tensiune mai joasă; evitarea transportului încrucișat de energie electrică între diferite localități prin optimizarea circulației acesteia pe cele mai scurte trasee; extinderea utilizării turbopompelor în locul electropompelor de alimentare în cen-

tralele electrice, fapt ce ar contribui în mai mare măsură la reducerea consumurilor proprii tehnologice la producători.

● **In industria chimică:** reducerea consumurilor specifice de energie electrică la producerea îngrășămintelor chimice (în special pe bază de amoniac) și a sodei prin înlocuirea electrozilor de grafit folosiți în prezent cu electrozi de titan; executarea reparațiilor la instalațiile tehnologice conform graficelor stabilite și cu preponderență, în timpul friguros, astfel încât să se diminueze consumul suplimentar de energie electrică în perioadele de vîrf; mai buna conducere a proceselor din instalații care presupune întărirea disciplinei tehnologice și de producție, a responsabilității tuturor lucrătorilor din acest sector, mare consumator de energie.

● **In industria metalurgică:** reducerea duratei de elaborare a șarjelor de oțel, îndeosebi a celui electric prin mărirea greutatei volumetrice a încălzirii de fier vechi; reducerea pierderilor de oxigen printr-o mai bună etanșeitate la instalații, acțiune prin care numai la C.O.S. Tirgoviște se pot economisi anual citeva milioane KWh; elaborarea unui nou grafic al reparațiilor de utilaje astfel încât toate reparațiile de rutină să se efectueze în perioada sezonului rece, ceea ce ar însemna o reducere a puterii de circa 38 MW energie electrică; punerea în funcțiune cât mai curînd posibil a unor grupuri energetice proprii (la Călan de exemplu) care să utilizeze energie re-folosibilă, respectiv gazele provenite de la instalațiile pentru producerea semicocsului.

● **In industrializarea lemnului și producția materialelor de construcții:**

orientarea către tehnologii mai puțin consumatoare de energie (generalizarea fabricării cimentului pe procedeul uscat în locul celui umed); creșterea indicelui intensiv de funcționare a morilor de ciment (la I.L. Deva în special) prin alimentarea sistematică și constantă a acestora; limitarea producției prefabricatelor din beton armat, prin eliminarea fabricării acestora pe poligoane în aer liber, ceea ce va însemna o reducere cu 30 la sută a consumurilor energetice.

● **In industria construcțiilor de mașini:** reducerea consumurilor energetice în sectoarele calde (turnătorii, secții și ateliere de tratament electrotehnic ale semifabricatelor), sectoare cu pondere mare (25%) în consumul total și cu rezerve mari în economisirea energiei. La turnătorii de pildă, se poate acționa prin pregătirea corespunzătoare a șarjării cuptoarelor și obținerea, pe această cale a scurtării (în unele cazuri cu 10—15%) a duratei de elaborare a șarjelor, ca și prin respectarea întocmai a graficelor de întreținere și reparații de bună calitate la cuptoarele electrice; dotarea cât mai operativă și cuprinzătoare a mașinilor-unelte, transformatoarelor și convertizoarelor de sudură cu limitatoare de mers în gol cu acțiune temporizată; adaptarea puterii motoarelor de acționare a mașinilor-unelte cu puterea operativ necesară procesului tehnologic respectiv.

Sînt citeva din direcțiile în care se poate și trebuie să se acționeze cu consecvență în vederea reducerii consumurilor de energie.

M. CĂMPEANU
R. COSTEA

Asigurarea condițiilor pentru funcționarea la parametri ridicați a termocentralelor

ÎN TRE CERINȚELE necesare bunei funcționări a marilor agregate de producere a energiei electrice se numără și organizarea depozitelor de cărbune — locul unde se asigură cantitățile stoc normale și se prelucrează cărbunele pentru a putea corespunde arderii. Fără a avea depozite bine organizate și dotate cu mijloace mecanizate de transport și pregătire a cărbunelui pentru ardere în cazane, activitatea termocentralelor nu se poate desfășura normal, producția de energie fiind direct afectată.

Pornind tocmai de la eficiența existenței unor depozite bine organizate și gospodărite pe baza unui program stabilit la nivel de economie, s-a prevăzut efectuarea de lucrări de modernizare și organizare de noi depozite de cărbune la termocentralele Turceni, Rovinari, Doicești, Deva, Ișalnița și Oradea. De asemenea, urmează să se organizeze depozite de cărbune la toate termocentralele ce vor fi puse în funcțiune în acest an și în perspectivă. Care este stadiul de construire a acestor depozite?

— la C.T.E. Doicești, lucrările sînt avansate (s-au predat la montaj stațiile

de descărcare și de concasare a cărbunelui, precum și fronturile de montaj la benzile transportoare 15, 16, 18 și 20 cu turnurile aferente).

— la C.T.E. Rovinari — deși utilajele aferente depozitului sînt montate în stația de concasare nr. 2, fiind suse rodajului încă din luna august a.c., datorită unor defecțiuni apărute pe parcurs și lipsei unor utilaje conexe aceasta nu poate fi pusă în funcțiune; tot aici, circuitul de benzi și turnuri de alimentare a centralei termoelectrice prin banda B 15 a fost predat la montaj cu o anumită întârziere, abia la 15 noiembrie a.c. O situație care trenează de multă vreme și care conduce la nerespectarea termenelor de construcție și dare în exploatare a unor investiții la depozitele Rogojelu și Zona Roșia o constituie nepregătirea șantierului, întârzierea în avizarea documentațiilor tehnice și eliberarea terenului;

— la termocentralele Ișalnița, Deva și Oradea, lucrările de la gospodăriile de cărbune sînt în curs de execuție, multe din ele aflîndu-se în termenele prevăzute în graficele de lucrări.

Din ancheta efectuată a rezultat că rămănerile în urmă existente în pre-

zent sînt determinate de întârzierile în livrarea fabricatelor din beton armat și a confecțiilor metalice. Faptul în sine evidențiază deficiențele manifestate de către unitățile furnizoare ale M.E.E. și M.C.Ind., dar și lipsa de preocupare a beneficiarilor, constructorilor în predarea cu întârziere a documentelor de execuție a prefabricatelor și confecțiilor metalice. La acestea s-au adăugat și unele deficiențe organizatorice în activitatea unităților de construcții (șantierele aparțin de trustul „Ergoconstrucția”), îndeosebi în asigurarea fronturilor de montaj conform graficelor de execuție, fapt care a creat decalaje în predarea la montaj cuprinse între 30 și 60 zile. Cu privire la echipamentele necesare, față de termenele de livrare stabilite prin graficul comun M.E.E.-M.I.C.M., pînă la jumătatea lunii noiembrie nu s-a livrat nici un transportor cu bandă, existînd restanțe la multe alte furnituri (capete de antrenare, motoare, cuple, reductoare etc.). Ce se întreprinde pentru recuperarea grabnică a restanțelor la lucrările de construire a depozitelor?

În primul rînd, unitățile constructoare aparținînd de trusturile „Ergoconstrucția” și „Ergomontaj” au trecut la organizarea activității în 3 schimburi — de ce atîta vreme s-a lucrat doar într-un singur schimb, cînd volumul de lucrări, impunea cel puțin două schimburi complete? Concomitent, s-a îmbunătățit asistența tehnică pe șantiere, iar la rezolvarea unor activități au fost atrași și beneficiarii, îndeosebi pentru a urmări stadiul lucrărilor, probele tehnologice, predarea în cele mai bune condițiuni a fiecărei investiții. Pe de altă parte, s-a impulsionat livrarea de către furnizor a cantităților prevăzute de prefabricate și materiale, a unor utilaje și instalații restante.

Pentru urmărirea în ansamblu a mersului lucrărilor, dispeceratul M.E.E. primește zilnic de pe fiecare șantier informații cu privire la realizările obținute, deficiențele și greutatea ce apar. De la caz la caz, în funcție de situație, se acționează operativ, de așa natură încît fiecare șantier să aibă asigurate condiții normale pentru desfășurarea în ritm înalt a lucrărilor, pentru a da în funcțiune pînă la finele anului toate depozitele de cărbune prevăzute în plan.

Sigur, darea cât mai repede în exploatare a depozitelor de cărbune constituie una din problemele principale ale centralelor termoelectrice. Dar, pe prim plan rămîne realizarea stocurilor de cărbune planificate, care să asigure în mod ritmic combustibilul necesar. Or, în această direcție se manifestă serioase rămăneri în urmă. Marile centrale termoelectrice Rovinari, Turceni, Ișalnița și Deva nu au asigurat stocul normal. De aceea, se cere impulsionată în primul rînd activitatea unităților din bazinele Olteniei și Văii Jiului. Extragerea și livrarea unor cantități sporite de cărbune ar contribui la completarea stocurilor normale și, în acest fel, la funcționarea normală a termocentralelor în perioada iernii.

B. VASILE
B. CORNELIU

ECONOMISIREA RESURSELOR - FACTOR HOTĂRÎTOR ÎN DEZVOLTAREA CALITATIVĂ A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

CONTINUAREA procesului de edificare a unei economii moderne, eficiente, competitive se află în centrul politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. În acest cadru, așa cum s-a subliniat și în articolele anterioare, mobilizarea resurselor țării, punerea în valoare a oricăror rezerve de mai bună valorificare și economisire a lor a constituit și constituie un factor hotărîtor pentru îndeplinirea ansamblului de opțiuni și priorități de care depinde dinamismul și echilibrul dezvoltării economiei românești. În continuarea investigațiilor întreprinse să urmărim, deci, și alte probleme care se relevă în ce privește economisirea resurselor în domeniul dezvoltării calitative a industriei metalurgice și industriei constructoare de mașini.

Structura producției : rezerve considerabile de sporire a eficienței

SÎNT cunoscute marile disponibilități de sporire a eficienței pe care le prezintă îmbunătățirea structurii producției — problemă la care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a referit în repetate rânduri. În economia noastră au existat și există numeroase situații semnificative în această direcție, la nivelul ansamblului economiei, al ramurilor, subramurilor și chiar al unităților economice — punerea în valoare a rezervelor existente în acest cadru constituind un factor hotărîtor pentru eliminarea decalajelor de eficiență care există încă între țara noastră și statele dezvoltate economic ale lumii. Să ne referim la câteva din aceste coordonate pe exemplul metalurgiei.

Așa cum este cunoscut, volumul producției de oțel și laminate prevăzut prin planul pe anul 1983 marchează o creștere față de prevederile pe anul 1982 și de realizările din anul 1981. O analiză comparativ cu capacitățile de producție vedește că atât agregatele de elaborare cât și laminoarele sînt încărcate sub nivelul capacităților proiectate. Ca urmare, se relevă unele capacități disponibile care permit să se acționeze în direcția redistribuirii indicatorilor de plan, pe

*) Prima și cea de a doua parte a acestui articol au apărut în numerele 46 și 48 ale revistei.

uzine și în special pe agregate de elaborare, în așa fel încît să se asigure volumul producției de laminate prin utilizarea fluxurilor tehnologice cu consumuri specifice minime. La nivelul ramurii metalurgice aceasta presupune reșezarea unor sarcini de plan pe marile uzine. De exemplu, se apreciază utilă pentru economisirea resurselor diminuarea într-o oarecare măsură a sarcinii de elaborare a oțelului de la C.S. Hunedoara și C.S. Reșița (este vorba de oțel-Martin) și încărcarea mai aproape de nivelul capacității proiectate a C.S. Galați (ca mare producător de oțel-convertizor), care realizează oțelul cu un consum energetic mult mai redus. Implicațiile care pot rezulta în aceste condiții — implicații atât de natură economică (rezultă modificări de plan al județelor respective), cât și tehnico-organizatorică (este necesară o creștere substanțială a cooperării între uzine) — pot fi prevenite sau înlăturate prin acțiuni judicioase, operative, desfășurate la nivelul organelor de sinteză, consiliilor populare, județene, centralelor și întreprinderilor.

Economii însemnate de metal și alte resurse se pot obține prin aplicarea unor tehnologii ca turnarea în lingotiere-butelie și cu fund profilat, laminarea controlată și altele, tehnologii care prezintă efecte economice importante în ce privește ridicarea calității produselor, reducerea consumului de feroaliaje și energie, îmbunătățirea indicelui de scoatere la metal, laminarea la toleranțe negative, tratamentul termomecanic în flux și altele. Tocmai în acest context considerăm că ar fi necesară urmărirea în mod deosebit a dotărilor de completare legate de fluxurile tehnologice, de liniile de fabricație care au consumuri specifice reduse sau care determină diminuarea substanțială a importurilor.

Un alt aspect acum, care implică în mai mare măsură structura producției realizate în industria metalurgică. După cum este cunoscut potrivit datelor existente, ponderea produselor plate în totalul producției de laminate în țara noastră este de circa 48%, sensibil inferioară celei din țările cu siderurgie de mare randament, ca Japonia (59,4 la sută) R.F.G. (53,1 la sută), S.U.A. (64,4 la sută). Mai departe, structura produselor plate în țara noastră este marcată de ponderea mare a tablelor groase — pes-

te 40 la sută din totalul produselor plate. În schimb tabla subțire laminată la rece reprezintă puțin peste 17 la sută din totalul produselor plate, nivel încă inferior majorității țărilor dezvoltate industrial. Această structură are, în unele cazuri, repercusiuni negative, în special în ramura construcției de mașini care este obligată să utilizeze, ca urmare a deficitului de tablă subțire, semifabricate și tehnologii cu un consum mare de metal. Astfel, în locul ambutisării care asigură construcții ușoare, cu un consum redus de metal și cu efecte economice evidente recunoscute, se folosesc încă forjări și prelucrări prin așchiere care măresc consumul de metal. Să menționăm, de asemenea, și faptul că mai există capacități neîncărcate în domeniul produselor plate, ceea ce este de natură să favorizeze unele modificări de structură favorabile eficienței.

Să continuăm însă analiza. Structura producției noastre de oțel beton în 1983 va marca diminuarea ponderii oțelului PC 52, marcă eliminată de unele din țările dezvoltate ca R.F.G., Franța, R.D.G. Sporul producției de oțel beton este prevăzut să fie realizat în continuare, în principal, de marca OB 37, a cărei pondere va crește în anul următor. Un alt detaliu: ponderea mărcii PC 60 va crește de la 16,3 la sută la 22,7 la sută. Utilizarea mărcii de oțel PC 60 în locul mărcii OB 37, conduce la economii de metal de cca. 40 la sută. Se știe că produsele din marca OB 37 nu pot fi eliminate integral din construcției în condiții economice. Este însă recomandat ca din totalul consumului de oțel beton din construcții, marca OB 37 să dețină circa 30 la sută, după cum demonstrează practica orice depășire fiind însoțită de un consum suplimentar de metal. O concluzie care se desprinde din cele arătate este aceea că trebuie acționat intens pentru îmbunătățirea continuă a structurii producției și consumului de oțel beton, proces care ar putea să prezinte efecte economice dintre cele mai importante. O situație favorabilă se poate crea prin accelerarea rapidă a finalizării dotărilor de la C.S. Hunedoara, al căror termen de dare în exploatare este uneori nerespectat.

Rezerve însemnate de economii se relevă în însăși opțiunile pentru unul sau

altul din procedeele de elaborare a oțelului. Datele statistice și experiența mondială evidențiază că procedeul Martin de elaborare a oțelurilor este pe cale de înlocuire cu alte procedee, în special convertizoare cu oxigen, mult mai eficiente din punct de vedere al consumului de energie. Procedeul Martin folosește combustibili valoroși lichizi și gazoși. Ponderea procedeeului Martin în țara noastră continuă să fie încă ridicată, sensibil superioară nivelului mondial (22,1 la sută) și foarte mare raportat la ansamblul țărilor din Piața Comună (2,9 la sută). Să notăm, totodată, că în Anglia, Japonia și Belgia acest procedeu nu se mai practică. În acest context apare imperios necesară urmărirea cât se poate de atentă a modului de funcționare a instalațiilor de turnare continuă și încărcarea lor la capacitatea proiectată, prevenindu-se orice posibilitate de depășire a consumurilor prevăzute.

În continuarea acestei probleme, mai trebuie subliniat că oțelul necalmat și semicalmat permite indici de scoateri superiori față de oțelul calmat; oțelul semicalmat asigură o scoatere suplimentară, în raport cu oțelul calmat, de circa 40 kg/t. Structura actuală a producției noastre de oțel în funcție de gradul de dezoxidare evidențiază că prin plan se urmărește crearea condițiilor pentru realizarea unui indice de scoatere de metal superior. Va fi, deci, necesar ca pe tot parcursul realizării planului să fie în atenție îndeplinirea structurii amintite, respectiv obținerea economiilor prevăzute. Se estimează că scăderea cu 1 la sută a ponderii oțelului calmat pe seama oțelului necalmat reprezintă, la nivelul producției din 1983, un plus foarte însemnat de laminate. Să menționăm, de asemenea, că promovarea oțelului semicalmat impune o disciplină tehnologică cu mult mai riguroasă decât aceea a producerii oțelului calmat sau necalmat; introducerea acestei discipline tehnologice, respectiv realizarea în țara noastră a circa 10% oțel semicalmat în locul oțelului calmat conduce la un spor de producție de laminate de circa 45 000 tone/an.

Reducerea consumurilor — resursă industrială de prim ordin

DUPĂ cum relevă datele statistice, consumul de oțel brut pe locuitor în țara noastră, de 547 kg (anul 1980) este comparabil cu cel realizat în 1979 în R.F.G. (549 kg), R.D.G. (591 kg), S.U.A. (521 kg) și superior celui realizat în Franța (381 kg), Marea Britanie (368 kg) etc. Ținând însă seama de nivelul de industrializare a țărilor cu care se face comparație, de volumul producției și exportului industriei construcțiilor de mașini din aceste țări, rezultă că în țara noastră consumul ridicat de

oțel pe locuitor are drept cauze mai importante: indici de scoatere în metalurgie și mai ales de valorificare a metalului în construcția de mașini mai scăzuți; structura încă inadecvată a producției de laminate ca și a consumului de oțel beton; greutatea unor mașini și utilaje, mai mare decât greutatea mașinilor respective din țările dezvoltate industrial; volumul mare de construcții (investiții) caracterizate de un consum mai mare de metal etc.

La rândul ei, analiza principalelor consumuri specifice în industria siderurgică evidențiază nerealizări în ce privește sarcinile de reducere a consumurilor specifice (coals, combustibili, energie electrică). Consumul de coals, la care ne vom referi în continuare, este mai ridicat în țara noastră, decât în țările capitaliste dezvoltate. Cauze în acest sens se relevă a fi: starea, în unele cazuri necorespunzătoare, a furnalelor; calitatea relativ mai slabă a coalsului produs în proporție ridicată din cărbune energetic; lipsa, uneori, de disciplină tehnologică în producția metalurgică; minereu, în unele situații, cu un conținut de fier mai scăzut. Un alt fapt ar fi acela că livrările de coals fiind efectuate de regulă în cadrul aceluiași combinat, nu sînt făcute pe bază de cîntărire, ci pe bază de raportări de producție; ori, consumul calculat în aceste condiții poate fi diferit de cel real. Pentru eliminarea celor mai multe din aceste neajunsuri se poate acționa în primul rînd la nivelul unităților metalurgice.

Să ne referim acum la o altă chestiune. Consumul specific de fier vechi și fontă la elaborarea oțelului evidențiază, mai ales la producția de oțel Martin, o pondere mai mare a fontei comparativ cu alte țări. Întrucît ponderea ridicată a fontei solicită un import corespunzător de coals și minereu de fier, apare imperios necesară — și evident posibilă ținînd seama de resurse încă nemobilizate și neutilizate — sporirea ponderii fierului vechi la elaborarea oțelului Martin. Firește că în materializarea acestei opțiuni un rol important rămîn să-l aibă calculele de eficiență, respectiv compararea consumului de energie pe care-l solicită creșterea gradului de utilizare a fierului vechi în producția de oțel și a economiilor obținute pe această cale. Atunci cînd au fost efectuate, astfel de calcule au demonstrat oportunitatea utilizării oricăror procedee pentru a spori gradul de utilizare a fierului vechi în producerea oțelului.

Reduceri semnificative ale consumului de metal în metalurgie pot fi realizate mai ales în faza de oțel lingou-semifabricat. Experiența de pînă acum arată că încadrarea în nivelele planifi-

cate se poate realiza urmărindu-se cu precădere: îmbunătățirea parametrilor de funcționare permanentă a instalațiilor tehnologice de tratare sub vid, în vederea realizării unor cantități sporite de oțel de calitate superioară (C.O.S. Tîrgoviște, C.S. Galați, C.S. Hunedoara); intrarea în producție la termen a noilor capacități de tratare în vid cuprinse în programul de investiții, cu termen de punere în funcțiune în anul 1982—1984, la unitățile siderurgice: C.S. Hunedoara — 200 mii tone/an, C.S. Galați — 100 mii tone/an, C.O.S. Tîrgoviște — 60 mii tone/an și Oțelul Roșu — 120 mii tone/an; aplicarea turnării lingoului cu picior și cap profilat, precum și definitivarea cercetărilor tehnologice privind utilizarea lingotierelor de 22 tone, 26 tone și 28 tone la C.S. Galați; finalizarea lucrărilor de tipizare a lingotierelor pentru turnarea oțelului, eliminîndu-se formatele cu eficiență scăzută; urgentarea finalizării instalației de desulfurare a fontei în afara furnalului la C.S. Galați (al cărei termen de dare în exploatare este depășit), în vederea reducerii substanțiale a pierderilor de metal, datorită crăpăturilor la sleburile turnate continuu, precum și a șutajelor la lingouri; aducerea în stare de funcționare la parametri proiectați a instalațiilor de tratare a oțelului lichid în oala de turnare cu pulberi dezoxidante și desulfurante la C.S. Hunedoara, C.O.S. Tîrgoviște, C.M. Cîmpia Turzii; dezvoltarea și diversificarea producției de oțel turnat continuu, precum și îmbunătățirea calității sleburilor și blumurilor turnate continuu; îmbunătățirea corespunzătoare a calității cărămizilor refractare, a plăcilor termogene și izolante și a prafurilor utilizate la turnarea oțelului; trecerea la tipizarea proceselor tehnologice cu prescriere de norme precise de consum la feroaliaje, pe fiecare marcă de oțel și agregat de elaborare.

ASEMENEA REZERVA — menționate cu titlu de exemplu, în realitate ele fiind mult mai numeroase — sînt puse în evidență de activitatea de cercetare din metalurgie, de însăși analiza neajunsurilor semnalate în acest sector atât de important al economiei, care deține însă și o pondere importantă în consumul de resurse și energetic național. Ceea ce evidențiază, odată mai mult, necesitatea unor măsuri operative în direcțiile menționate, stabilindu-se termene și responsabilități precise și urmărindu-se cu insistență obținerea efectelor scontate.

conf. dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

În comerțul exterior cu mașini și utilaje

Utilizarea unor multiple instrumente de promovare în strategia de export

ÎN ULTIMII ANI, piața externă a utilajului de foraj s-a caracterizat printr-o conjunctură favorabilă care a stimulat puternic creșterea continuă a exportului țărilor producătoare. Aceasta evoluție dinamică a comerțului internațional de utilaj de foraj s-a datorat mai multor factori, dintre care pot fi menționați: majorarea prețului țițeiului, care a influențat favorabil activitatea de prospecțiune și foraj; tendința de înnoire și modernizare a parcului de utilaj de foraj existent; potențialul financiar ridicat al unora din țările exportatoare de țiței; preocuparea țărilor pentru a-și asigura sursele necesare de energie pe perioade cât mai îndelungate etc.

În contextul celor arătate, exportul mondial de utilaj de foraj a ajuns în 1981 la peste 2 000 mil. dolari, față de 880 mil. dolari în 1974 și 350 mil. dolari în 1970.

Țara noastră, cu o veche tradiție în industria petrolieră și o experiență de peste 100 de ani în domeniul forajului, deține un loc de frunte în exportul mondial de utilaj de foraj. Întreprinderea „1 Mai” Ploiești, cea mai mare unitate producătoare de utilaj petrolier din țară și una din cele mai mari din lume, deține cca. 2/3 din exportul țării noastre la această grupă de utilaje și aproximativ 9% din comerțul mondial de utilaj petrolier. Gama instalațiilor noastre de foraj, care dețin ponderea principală în cadrul producției, acoperă cerințele de forat la adâncimi de peste 10 mii m. Rezultate bune s-au obținut și în producția de instalații de foraj marin (offshore).

În legătură cu adaptarea producției la cererea pieței externe se relevă faptul că sînt cerințe din ce în ce mai mari pentru instalații de foraj ușoare, demontabile, din aliaje de aluminiu care să poată fi transportate cu elicopterul, cu acționare electrică sau diesel-electrică, de mare adâncime și auto-transportabile. O asemenea orientare a cererii este stimulată de necesitățile unor beneficiari care utilizează astfel de instalații în zone greu accesibile și unde nu pot fi asigurate cu ușurință sursele de energie. Se preferă, de asemenea, livrarea de instalații de foraj complete, inclusiv echipamente, prăjini de pompaj, materiale, mijloace de transport etc., care să fie oferite de către un singur furnizor.

Importatorii preferă să achiziționeze de la un singur furnizor întregul ansamblu de utilaje de foraj, dotat cu mijloacele necesare exploatarei în orice zonă și condiții, deoarece colaborarea

cu un singur partener permite soluționarea cu mai multă promptitudine și eficiență a eventualelor neînțelegeri care apar în timpul executării contractului sau al termenului de garanție. În legătură cu structura exportului de foraj menționăm, totodată, unele posibilități existente pentru îmbunătățirea acestuia, pe baza creșterii ponderii pieselor de schimb, sculelor de foraj, diverselor accesorii, sapelor de foraj etc.

La exportul nostru, instalațiile de foraj dețin o pondere relativ mare în comparație cu alte țări; 40—45% (spre exemplu, în exportul S.U.A. aceste instalații reprezintă numai 10—12%; în schimb, sculele și piesele de schimb dețin circa 70—75% din exportul de utilaj de foraj). Prin exportul de piese de schimb și scule se obține un preț de circa 2—3 ori mai mare, ceea ce influențează în mod direct nivelul eficienței și volumul exportului. În același timp, livrarea cu promptitudine a pieselor de schimb sporește competitivitatea exportului de instalații propriu-zise și influențează menținerea pe piețele externe.

Rezultat al cercetării, experienței și concepției proprii, utilajul nostru petrolier se exportă în circa 40 de țări și, în general, se situează la nivelul instalațiilor similare produse de firme concurente de prestigiu din S.U.A. Nivelul calitativ ridicat al utilajului de foraj românesc este confirmat în primul rînd prin aprecierile din partea beneficiarilor externi și medaliiile de aur acordate la diferite ținuri și expoziții internaționale. Este, de asemenea, semnificativ recordul de adîncime de 5 500 m, stabilit în 1966 de instalația de foraj 3 DH-250 în America de Sud și cel al instalației 4 DH-315, care a forat pînă la 7 160 m în Europa. Odată cu creșterea volumului producției a avut loc un proces continuu de diversificare și asimilare de noi tipuri de utilaje, cu performanțe tehnice înalte. În prezent, produsele noi și reproiectate dețin o pondere însemnată în totalul producției.

Rezultatele obținute pînă în prezent reprezintă o premisă efectivă a posibilităților mari de valorificare în continuare și într-un ritm mai înalt a resurselor materiale în domeniul producției și exportului de utilaj de foraj. Aceasta mai ales în contextul menținerii la un nivel ridicat a cererii pe piața externă și al marilor resurse interne existente, care pot fi mobilizate prin diverse căi și acțiuni întreprinse

atît în activitatea de producție, cît și în cea de export.

Dintre aceste căi vom menționa câteva mai importante.

Perfecționarea studierii pieței externe

ÎN CONDUCEREA modernă, studierea și cunoașterea pieței externe constituie unul din mijloacele de bază pentru adoptarea deciziilor. Experiența noastră relevă că cele mai bune rezultate se pot obține prin desfășurarea acestei activități de către compartimentele ai căror lucrători execută operațiunile de export, import sau cooperare economică. Aceasta, deoarece documentarea și cunoașterea piețelor externe presupun o informare continuă asupra cererii și ofertei, un contact nemijlocit cu partenerii de afaceri, o prezență permanentă în cadrul expozițiilor, a simpozițiilor tehnice, tratativilor comerciale, licitațiilor etc., care se organizează în țară și străinătate. O mare importanță au, de asemenea, antrenarea în studierea pieței externe a întregului personal care se ocupă de asimilarea de utilaje noi, elaborarea planului de producție și export, comercializarea acestor utilaje pe piața externă etc., ca și imprimarea unui caracter planificat acestei activități.

Este necesar, totodată, ca acest personal să își organizeze un sistem de fișe pe care să le țină permanent la zi și care să cuprindă un fond suficient de date pentru a permite formarea unei imagini complete asupra posibilităților de plasare pe piața externă a utilajului de foraj.

Cooperarea — soluție cu multiple valențe

PENTRU STIMULAREA exportului se încheie — anual sau la anumite intervale de timp — un număr mare de acorduri cu diverse țări. Este important ca ele să fie astfel negociate și redactate, încît să se poată asigura traducerea lor în practică. Prezintă, de asemenea, interes ca la încheierea acestor acorduri să se evite obstacole cum ar fi multiplele formalități solicitate de către unele țări pentru deschiderea acreditivelor, vămuire, acordarea de licențe, legalizarea documentelor de export de către consulate etc.

În unele state se preferă să se achiziționeze utilaj de foraj cu inscripția A.P.I. (American Petroleum Institute), considerată ca un certificat de garanție. Utilajul nostru de foraj, deși respectă prevederile standardului A.P.I., nu este marcat deocamdată cu această siglă. În ultimul timp s-a reușit să se obțină dreptul de inscripționare a normelor A.P.I. pe unitățile de pompaj și este necesar să se acționeze pentru extinderea lui la întreaga gamă de utilaj pe care o producem. Aplicarea inscripției prezintă interes și pentru faptul că la majoritatea licitațiilor internaționale care se organizează pe piața occidentală pentru achiziționarea de instalații de foraj și utilaj petrolier, se prevede obligativitatea ca echipamentul care se oferă să fie executat în conformitate cu acest standard și să aibă aplicată inscripția menționată.

Probleme legate de cadrul juridic ridică, de asemenea, comercializarea directă a utilajelor către utilizatorii acestora. În unele țări sînt în vigoare reglementări potrivit cărora exporturile nu se pot realiza decît prin intermediul reprezentanților locali, care în unele situații pretind comisioane destul de mari, ce afectează nivelul aportului valutar.

În activitatea de perfecționare a firmelor de comercializare pe piața externă, marile companii pun un accent deosebit pe cooperarea cu firme naționale specializate din diverse țări pentru asigurarea service-ului, acordarea de asistență tehnică etc. Prin cooperarea cu firmele naționale specializate, inclusiv prin înființarea în principalele state importatoare a unor societăți mixte care să asigure servicii de foraj și livrarea de utilaje într-o gamă cît mai largă de tipodimensiuni, sortimente și calități, se poate pătrunde și pe aceste piețe. Stimularea exportului se poate realiza și prin cooperarea industrială în producție, partenerii fiind interesați să realizeze ridicarea calității și a competitivității produselor, să livreze subansamble și piese componente etc.

Inițierea de tratative în ce privește cooperarea în producție și comercializare în străinătate poate avea în vedere în primul rînd țările cu posibilități efective în acest domeniu și a căror legislație nu prevede restricții în acest sens. Se ia în considerare, desigur, și nivelul avantajelor care se obțin în raport cu eforturile necesare și anume: dimensiunea aportului la capi-

tal, condițiile de aprovizionare, legislația muncii, nivelul impozitelor pe teritoriul beneficiarului, mărfurile care se pot importa de pe piețele respective etc. Condiții favorabile se întrevăd și în ce privește posibilitatea de cooperare cu firme de renume din S.U.A. sau alte țări.

În această privință pot fi inițiate acțiuni de cooperare, în vederea acțiunii în comun, mai ales pe piața Americii Latine, unde firmele care livrează utilaj de foraj și nu produc agregate de cimentare sau alte utilaje pot recurge la cooperare triunghiulară pentru completarea ofertei.

Eficiența exportului de componente și servicii ingierești

ÎN COOPERAREA cu aceste firme prezintă interes să se ofere pe lîngă produse și o serie de servicii legate de acestea, ca: servicii pentru autoșasiuri și agregate propriu-zise, întreținere în perioada de garanție, piese de schimb, asistență tehnică etc. Totodată, se pot oferi o serie de accesorii necesare operațiunilor de cimentare la sondă: capete de coloană, autotransportoare de ciment, burlane de tubaj, consulting prin specialiști în cimentări etc.

Un alt mijloc de a se pătrunde pe piața latino-americană este și acela de a coopera cu firme de specialitate din aceste țări în domeniul producției de agregate de cimentare și fisurare, unul dintre parteneri putînd participa cu proiecte, tehnologii, subansamble, specialiști ș.a.

În cadrul acțiunilor de perfecționare a rețelei de comercializare se înscriu și posibilitățile de a înființa birouri tehnice-comerciale, depozite de piese de schimb și componente, centre de asistență tehnică etc. Asigurarea pieselor de schimb și a activității de service este una din condițiile cele mai importante pentru menținerea pe piață și sporirea prestigiului întreprinderilor exportatoare. Se are în vedere, în acest sens, faptul că firmele concurente au implantat o rețea puternică de service și birouri comerciale în diverse țări. Spre exemplu, firmele exportatoare americane dispun în străinătate de un mare număr de filiale, depozite de piese, centre de asistență tehnică, reprezentanți proprii, unități

de perfecționare profesională a muncitorilor etc.

În țările partenere unde exportul de utilaje de foraj se situează încă la un nivel scăzut, se poate avea în vedere organizarea unui service care să deservescă mai multe grupe de utilaje ce se livrează pe piața respectivă (instalații de foraj, mașini-unelte, utilaje de construcții ș.a.).

În ce privește depozitele, avantaje sporite ar prezenta amplasarea lor în diferite zone libere, avîndu-se în vedere asigurarea cu piese de schimb și părți de utilaje, a atelierelor mobile de service. Prin crearea unei rețele de depozite s-ar putea folosi mai bine momentele conjuncturale favorabile, realizîndu-se, totodată, satisfacerea promptă a unor comenzi de loturi mici și alimentarea ritmică și operativă a propriilor centre de service menite să sporească garanția funcționalității instalațiilor livrate.

Alinierea structurii ofertei de instalații de foraj la practica marilor firme concurente constituie în prezent unul dintre factorii de propulsare a exportului și de creștere a eficienței acestuia. Eforturile și realizările din domeniul producției trebuie să fie cunoscute pe plan internațional, prin intermediul publicității comerciale. Creșterea puterii de penetrare a reclamei comerciale se impune mai ales pentru introducerea pe noile piețe și pentru a se face față activității concurențiale din partea altor firme. Un mijloc eficient în acest sens poate fi organizarea unor simpozioane la întreprinderile producătoare din țară, cu participarea partenerilor externi. Punerea față în față a cumpărătorilor și cercetătorilor cu specialiștii din producție poate să contribuie la o mai bună cunoaștere reciprocă și la convingerea partenerilor externi în ce privește oferta potențială de utilaje și calitățile tehnico-economice ale instalațiilor de foraj românești. Nivelul publicității poate de asemenea spori din punctul de vedere al eficienței, prin alegerea cu grijă a suporturilor publicitare, ridicarea nivelului calitativ și a gradului de atractivitate al produselor, pliantelor și celorlalte materiale care se utilizează de către unitățile producătoare și exportatoare. Îmbunătățirile preconizate se referă la textul materialelor, dimensiunea lor, precum și la modalitățile de difuzare a acestora.

Dumitru ȘTEFANESCU

Dezvoltarea agriculturii

(Urmare din pag. 8)

mentară. Dacă ținem seama că pămîntul este și rămîne principalul mijloc de producție în agricultură și că suprafața terenurilor agricole rămîne aceeași, respectiv 14,9 mil. ha, rezultă că cercetarea științifică va avea o influență esențială în trei direcții și anume: **sporirea capacității de producție a pămîntului, sporirea capacității de fotosinteză a plantelor; creșterea foarte puternică a productivității muncii, mai ales prin generalizarea mecanizării.**

Nu se poate judeca impactul cercetă-

rii științifice asupra producției agricole fără a corela acest fenomen cu ceea ce se întîmplă atît în amonte de producția agricolă — în special în domeniul cercetării și producției din domeniul construcției de mașini și al chimiei, cît și în aval — industria alimentară, în care producția se finalizează pentru a fi desfăcută și a ajunge pe masa consumatorului.

Un aspect aparte al impactului cercetării și dezvoltării tehnologice este legat de **înlăturarea pericolului de poluare a mediului ambiant și de influențare negativă a sănătății populației, din cauza**

utilizării unor cantități din ce în ce mai mari de îngrășăminte chimice și mai ales de pesticide. Este necesară dezvoltarea cercetărilor care să asigure evitarea unor astfel de consecințe nedorite, prin găsirea căilor de reducere a efectului nociv al îngrășămintelor chimice și al pesticidelor.

Dezvoltarea cercetării și a introducerii progresului tehnic va influența puternic structura produselor ce se vor realiza în agricultură și, implicit, a bunurilor agroalimentare atît pentru satisfacerea necesarului intern, cît și pentru export. Aceasta va modifica proporția diferitelor componente ale rației alimentare a populației, prin echilibrarea ei proteică și vitaminică, pentru a asigura o alimentație sănătoasă întregii populații.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

DOTAREA TEHNICĂ ÎN CONCORDANȚĂ CU PRODUCȚIA FIZICĂ PLANIFICATĂ

DESFĂȘURAREA normală a procesului de producție cere din partea unităților producătoare să dispună de mijloace de producție în stare bună de funcționare, la nivelul capacității de producție proiectate. Conținutul și structura mijloacelor de producție existente sau în curs de dotare este în funcție de politica comercială a fiecărei unități economice, de tehnologiile de fabricație cit și de profilul ofertei pe piața internă și externă.

Sub influența unor factori interni și externi proprii proceselor de producție, utilajele din dotare sînt supuse în permanență unor modificări de structură, de ordin cantitativ și calitativ, ducînd în final la reactualizarea fondurilor de producție, a patrimoniului fiecărei unități. Cerințele legate de creșterea eficienței economice, ca o necesitate obiectivă a perioadei actuale, determină ca mărirea sau micșorarea fondurilor fixe să se facă numai cu o prealabilă analiză tehnico-economică, avînd la bază strategia dezvoltării pe termen lung, în concordanță cu cererea și oferta.

O analiză a strategiei dezvoltării tehnologice și de resurse de materii prime și energetice, ținînd cont de influența factorilor de natură economică, contribuie la realizarea unui studiu tehnico-economic de orientare a capacităților de producție și dotărilor cu utilaje în etapa viitoare. Neglijarea unor astfel de analize face să apară o serie de fenomene negative: imobilizări de mijloace circulante, apariția de stocuri greu vandabile, produse finite nevîndute, utilaje cu randament scăzut, utilaje și tehnologii cu consumuri mari de energie și materii prime, rebuturi, etc., care duc în final la nerealizarea producției, productivității și beneficiului planificat. De aceea, oamenii muncii din unitățile economice, în calitate de proprietari ai mijloacelor de producție existente, cit și a celor ce urmează a fi achiziționate, sînt interesați în exploatarea rațională a potențialului tehnico-productiv, în așa fel încît să se asigure creșterea calității și competitivității produselor realizate.

● Reinnoirea mijloacelor fixe pe baze eficiente

ACȚIUNEA de dotare cu utilaje a unităților economice constituie o activitate permanentă determinată și de uzura morală cit și de exploatarea intensivă a mijloacelor fixe existente, ceea ce impune refacerea potențialului productiv la capacitățile optime de producție și în condiții de eficiență economică maximă. Reinnoirea și refacerea potențialului productiv din unitățile economice, în concordanță cu revoluția tehnico-științifică și cu tehnologiile avansate, este influențată de structura cererii potențiale din perspectivă. Astfel, fondurile cheltuite în prezent vor fi eficiente și recuperabile în viitor numai în procesul de producție prin utilizarea și exploatarea eficientă a fiecărui utilaj achiziționat.

În acest sens, potențialul tehnico-productiv al unităților furnizoare de utilaje este într-o continuă reinnoire și refacere pe calea mecanizării, automatizării, dotării cu utilaje, pentru asigurarea sau dezvoltarea capacităților de producție, avînd la bază studiile tehnico-economice și de marketing pe termen lung, astfel încît să existe garanția că produsele corespund cererii, sînt competitive și au o desfacere asigurată. Cererile și nevoile unităților beneficiare izvorite din necesitățile tehnologice și a planurilor de producție constituie, în aceste condiții, un criteriu de bază în optimizarea capacităților de producție și a volumului de mijloace fixe care urmează să fie livrate.

Diversitatea structurii cererii potențiale a unităților beneficiare cit și apariția noilor tehnologii, în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar, impune furnizorilor și coordonatorilor de balanță o analiză tehnico-economică pe fiecare produs mașină sau utilaj pentru optimizarea ofertei curente. În aceste condiții, capacitățile de producție deja create pentru furnizor nu mai constituie unicul criteriu de determinare a volumului producției de mijloace de producție, ci

numai limite ale ofertei curente, care nu poate fi mai mare decît cererea și portofoliul de comenzi.

Necesarul de mijloace fixe și utilaje pentru dotare, trebuie să fie analizat, din mai multe puncte de vedere, și de beneficiarul care le solicită: oportunitate, legalitate și eficiență optimă realizată pe o perioadă avînd la bază vîrsta medie a produsului etc. Cererile de mijloace fixe care nu îndeplinesc aceste cerințe impuse de noul mecanism economico-financiar nu au o bază reală, nefiind fundamentate economic; dacă asemenea cereri ar fi luate în considerare s-ar întocmi balanțe nereale și s-ar crea condiții care să denatureze adevărata realitate, cu consecințe grave pentru economie prin apariția de capacități nefundamentate științific, realizarea unor produse care nu sînt de primă necesitate, stocuri și imobilizări etc.

Corelînd în mod științific cererile beneficiarilor cu opțiunile furnizorilor, avem garanția întocmirii unor balanțe pe fiecare mașină și utilaj care să corespundă realității; în acest fel ele pot constitui și un instrument de planificare a mijloacelor fixe.

● Planul de producție, în corelație cu portofoliul de comenzi

PORTOFOLIUL de comenzi constituie cererea curentă cea mai sigură de care trebuie să se țină cont la fundamentarea anuală a balanțelor de utilaje și mijloace fixe. Ceea ce este cu totul anormal din partea unor beneficiari, este diferența mare între cererile formulate inițial la coordonatorul de balanță, după care se întocmește proiectul balanțelor, și portofoliul de comenzi în baza căruia se încheie contractele economice între furnizor și beneficiar. Astfel, pentru exemplificare, menționăm că numai la trei balanțe din coordonarea Centralei industriale de utilaj petrolier și minier — Ploiești s-a constatat o reducere substanțială a cererilor inițiale — prin renunțări din partea multor beneficiari — la transportoare fixe cu 50%, la electroplane cu 60%, la transportoare mobile cu 20%. Aceste anulări au creat greutăți furnizorului atît în realizarea producției fizice, dar și a planului de producție marfă și producție netă; evident, furnizorul a trebuit să întreprindă alte acțiuni pentru acoperirea capacităților de producție devenite disponibile, care să-i permită realizarea sarcinilor de plan stabilite. Iată cum cererile de dotări cu utilaje nefundamentate în mod științific de către unii beneficiari creează perturbări în economie, incertitudinea realizării planului de producție fizică la unii furnizori cit și utilizarea cu randament scăzut a capacităților de producție. Pentru evitarea unor asemenea situații ar trebui ca în cadrul actualelor compartimente de desfacere de la furnizori și beneficiari să se urmărească cu rigurozitate științifică, în evoluție, cererea și oferta de produse ca o activitate distinctă și permanentă de fundamentare a producției fizice.

În aceste condiții, organizarea activității de fundamentare a cererilor de utilaje de către cadrele economice de specialitate, în mod unitar, atît la furnizor cit și la beneficiar, devine o necesitate, o garanție a realizării sarcinilor de plan, cantitativ și valoric pe fiecare unitate. În același timp, noul mecanism economico-financiar impune stimularea relațiilor directe dintre beneficiari și furnizori în ceea ce privește cunoașterea și studierea reciprocă a cererii și ofertei prin constituirea de compartimente distincte în cadrul serviciilor de desfacere, care să prezinte periodic consiliului oamenilor muncii analize și informări cu privire la orientarea politicii comerciale. Realizarea acestui deziderat presupune o reasezare a actualelor compartimente de desfacere din unitățile economice prin redimensionarea activității lor, selecționarea personalului tehnic și economic de specialitate care urmează să lucreze în cadrul acestor activități.

V. NISTOR
Ploiești

Probleme ale viitorului și dezvoltării
în viziunea specialiștilor

CENTRE D'ETUDES PROSPECTIVES
ET D'INFORMATIONS
INTERNATIONALES

économie
prospective
internationale

SPECIALIZARE ȘI RESTRUCTURARE INDUSTRIALĂ

SE POATE SPUNE că societățile industriale avansate au intrat într-o fază de tranziție, a cărei trăsătură marcantă constă în transformările tehnologice profunde, ajustările de amploare ce au loc sau se conturează în structurile lor productive. Pe fondul evoluțiilor importante, rapide și contradictorii din spațiul mondial, dezvoltarea fiecărui ansamblu societal devine mai complexă, mai dificil de prefigurată. Creșterea gradului de incertitudine privind dinamica fenomenului tehnologic și, corelat, a celui social-economic, multiplicarea factorilor — de natură diversă — cu influență aleatorie sugerează nu atât complicarea investigației prospective, cât mai ales intensitatea necesității unui asemenea efort. Din această perspectivă, de a „simți” viitorul și a se acomoda lui, devine comprehensibilă atenția tot mai mare ce se acordă într-o serie de state dezvoltate cercetărilor prospective.

În Franța, activitatea **Centrului de Studii Prospective și Informații Internaționale** este edificatoare pentru masivul efort pe care specialiștii îl fac în acest domeniu. Conștienți de utilitatea demersului lor științific, experții francezi sint preocupați de efectuarea de analize economice pe termen lung, care să surprindă simultan modificările structurale, aspectele comportamentale (decizionale) și transformările economice în sens strict, relevante pentru evaluarea comparativă a posibilităților de progres industrial al Franței. Pornind de la nota dominantă a cunoscutului studiu „Interfutures”,¹⁾ Michel Courcier, de pildă, subliniază că adaptarea la tendințele majore din economia mondială revendică creșterea considerabilă a mobilității sistemului economic.²⁾ Fără a menționa expres termenul de „politică industrială națională”, specialistul francez argumentează în fapt în favoarea combinării efortului de gândire strategică cu acțiunea de modificare a structurilor de producție, în sensul unei specializări eficiente a complexului industrial național. Este evidentă legătura care se face între viteza de adaptare a sistemului economic, ritmul și natura specializării în contextul dinamicii industriale mondiale, procesul de restructurare industrială, totul fiind văzut în lumina unui set de acțiuni coordonate în cadrul a ceea ce se poate numi o politică industrială.

Accentuarea interdependențelor economice internaționale și intensificarea concurenței pe piața mondială a produselor industriale, criza energetică și, în general, problematica dependenței de aprovizionarea din exterior cu materii prime rare și scumpe sau supuse controlului monopolist împune, ca unică alternativă de dezvoltare în condițiile în care replierea spre interior — autarhia

— apare nefirească având în vedere insuficiența resurselor naturale înăuntrul spațiului național, o mai bună adaptare la exigențele dinamicii tehnologice-industriale pe plan mondial, ameliorarea gradului de competitivitate a economiei și în special a industriei.

Această adaptare — susține Gérard Lafay — ce presupune restructurarea industrială prin specializare nu trebuie concepută ca simplă replică la schimbările intervenite în structura cererii mondiale.³⁾ Lafay este de părere că adaptarea structurală a economiei naționale trebuie să răspundă cerințelor unei mișcări de adâncime, care anunță „a treia revoluție industrială”. Schematic analizată, prima revoluție industrială, care a avut loc în secolul al XIX-lea sub impulsul britanic, s-a bazat pe patru elemente: cărbunele, mașina cu abur, calea ferată și textilele. A doua revoluție industrială, sub impulsul american, s-ar fi desfășurat în primele două treimi ale secolului nostru având ca elemente de propulsie hidrocarburile, electromecanica, motorul cu ardere internă și chimia. După economistul francez, a treia revoluție industrială este antrenată de dezvoltarea surselor noi de energie, a electronicii, telemecanicii, biochimiei etc.

Lafay aduce în sprijinul analizei sale o serie de date statistice. Astfel, urmărind mutațiile înregistrate în cererea mondială de produse manufacturate în perioada de după 1960, el constată că singurele sectoare pe cele două filiere identificate — filiera agro-chimică și cea metalică —, care și-au menținut expansiunea în intervalul 1970—77 (față de 1960—69) sint echipamentele de precizie și, în special, produsele electronice. Acest lucru ar fi cu atât mai remarcabil, cu cât, în intervalul amintit fluxurile comerciale mondiale au resimțit puternic impactul crizei economice globale. Deci ipoteza lansată este că situația din sectoarele de vîrf de pe filiera metalică, indică o „fază de tranziție către o creștere reinnoită, susținută de o bază tehnologică profund schimbată, care încorporează și utilizează mai cu seamă materie cenușie”. Electronica ar părea chemată să restructureze din temelii întreg ansamblul filierei metalice, jucînd un rol analog celui deținut pînă în prezent de chimie pe filiera agro-chimică. Totodată, evoluția din sectoarele de vîrf va fi determinantă — se afirmă în continuare — pentru stabilirea ierarhiei mondiale în domeniul industrial în deceniile viitoare. Lafay trage cîteva concluzii importante examinînd reacția principalelor țări industrializate la acest nou context mondial, sau altfel spus, referitor la strategiile lor de specializare.

În primul rînd, el remarcă două tipuri de reacție la mutația petrecută în cererea mondială, amplificată de șocul petrolier din 1973. Prima reacție a pro-

ducătorilor occidentali a fost de compensare a reducerii vânzărilor prin ridicarea prețurilor. Această reacție este ilustrată de compararea dinamicii cererii valorice (măsurată în prețuri curente) cu cea a cererii fizice (prețuri constante). Al doilea tip de reacție, materializată în efortul de străpungere în sectoarele de vîrf, relevă strategii coerente, care „pregătesc viitorul asigurînd concomitent prezentul” (prin furnizarea resurselor financiare de achitare a facturii petroliere). Cu ajutorul unor indicatori de evaluare a strategiei de specializare, Lafay arată că Japonia este economia care în mod net se detașează în ce privește ritmul adaptării la schimbările majore menționate. Această concluzie este ilustrată semnificativ de indicatorul care exprimă adaptarea la dinamica cererii mondiale în volum pentru sectoarele de vîrf de pe filiera metalică, unde superioritatea japoneză este ieșită din comun: nota acordată performanțelor Japoniei este de opt ori mai ridicată decît cea acordată Germaniei federale și Franței, țări care se clasează pe poziția imediat următoare. Modelul japonez pare să fie mai instructiv ca niciodată în momente critice.

Reflectînd asupra experiențelor recente ale țărilor industrializate în legătură cu mutațiile tehnologic-industriale, specialiștii C.E.P.I.I. abordează cu stăruință problematica specializării industriale. Trei aspecte fundamentale sint admise și stau în centrul elaborărilor investigaționale⁴⁾: a) nevoia de specializare este absolută (nici-o țară nu poate produce totul cu aceeași eficacitate); b) importanța cererii mondiale (un complex național are șanse de reușită mai mari dacă întreprinderile sale se adaptează mai bine la această cerere); c) alegerea cu grijă a sectoarelor industriale în care se poate progresa cu incisivitate (polii de competitivitate). Deși asupra celor trei ipoteze de bază există un consens, nu același lucru se poate spune cu privire la noțiunea însăși de specializare internațională, care este de multe ori neclară. De aceea, specialiștii C.E.P.I.I. consideră ca necesară precizarea determinantelor specializării eficiente.

Se subliniază în primul rînd, distincția ce trebuie făcută între specializare și „diviziunea internațională a muncii”.

¹⁾ Interfutures: „Face aux futurs: pour une maîtrise du vraisemblable et une gestion de l'imprévisible”, O.C.D.E., juin, 1979.

²⁾ „Les Scénarios Economiques Mondiaux à l'Horizon 2000 D'interfutures”: Economie Prospective Internationale, C.E.P.I.I., octobre 1979.

³⁾ „La Spécialisation Internationale”, Cahiers de L'ARIS, février 1980. Materialul a apărut pe larg și în Economie Prospective Internationale, nr. 1, janvier 1980.

⁴⁾ „Les Exigences d'une Spécialisation Efficace”. La Lettre du C.E.P.I.I. septembre 1979.

Aceasta din urmă este „o noțiune statică, care nu corespunde naturii dinamice a schimburilor internaționale. Cu excepția produselor primare, strâns legate de localizarea resurselor naturale, costurile relative în interiorul unei țări sint rezultatul istoriei; prin urmare, ele nu pot fi fixe pentru totdeauna, ci dimpotrivă, pot fi modificate în cursul timpului“. În consecință, specializarea strategică ar trebui să se bazeze pe principiul următor: utilizarea cât mai bună a posibilităților existente în prezent pentru adaptarea la cererea viitoare, astfel încât să crească competitivitatea structurală a economiei naționale.

Un al doilea criteriu poate fi redus la formularea următoare: «intensificarea schimburilor externe nu este suficientă pentru realizarea unei specializări eficiente». Dacă specializarea este determinată în mod obiectiv de caracterul limitat — înăuntrul unui spațiu național — al re-

Specializarea comparată a principalelor țări occidentale în perioada 1964—72

Țara	Calitatea (A)	Intensitatea (B)
Japonia	+39,3	-0,4
Olanda	+13,2	-1,4
Germania		
Federală	+ 7,7	+2,3
Canada	+ 3,1	+2,3
Belgia	+ 1,8	+5,4
Italia	+ 0,9	+4,7
Franța	- 0,2	+3,4
S.U.A.	- 3,9	+1,2
Marea Britanie	-10,1	+1,8

Sursa: vezi (4), p. 3.
 A = Indicatorul de adaptare la cererea mondială numit de Lafay, „Indicator sintetic de specializare“.
 B = Variația gradului de deschidere în intervalul respectiv (X+M)/PIB.

surselor umane și financiare disponibile, tot atât de adevărat este că ea nu trebuie să se constituie într-un scop în sine: specializarea nu este favorabilă decât dacă aduce cu sine ameliorarea poziției competitive a economiei naționale. Trebuie prin urmare să nu se confunde intensitatea specializării — ce denotă măsura deschiderii economiei — cu calitatea sa — care exprimă adaptarea la cererea mondială.

După o metodologie pusă la punct de specialiștii francezi, indicatorul calității specializării se obține din estimarea

comparativă a procesului de ansamblu de „angajare“/„dezangajare“⁵⁾ sectorială a complexului național în circuitul economic mondial. Astfel, pot fi enumerate șase forme de specializare: stabilitate pozitivă, sau negativă, în funcție de situația soldului comercial: „angajare deductivă“, atunci când poziția de plecare este pozitivă și „angajare inductivă“, atunci când se pleacă dintr-o poziție relativ inferioară: „dezangajare inductivă“, atunci când în mod deliberat se renunță la o poziție favorabilă și „dezangajare deductivă“, când îndepărtarea de un sector nefavorabil este accentuată. Mult mai simplu de construit, indicatorul intensității raportează exportul și importul la produsul intern brut. Tabelul, deși se referă la o perioadă nu tocmai apropiată, permite reliefarea distincției între intensitatea și calitatea specializării. După cum se poate observa, nu țările care manifestă o intensitate mai mare de specializare (Italia, Belgia) sint cele ce dețin întâietatea din perspectiva indicatorului de calitate. De altfel, contrar unor așteptări, Japonia este o economie relativ mai puțin deschisă, care își concentrează eforturile în direcția ameliorării constante a specializării sale industriale. Cât privește judecarea vulnerabilității sale la șocurile externe trebuie avută în vedere nu atât deschiderea spre exterior, cât îndeosebi „dependența mare de surse externe de aprovizionare“. În plus, o reducere a deschiderii economiei poate fi explicată chiar prin creșterea competitivității care, ipso-facto, contribuie la frînarea măririi unor importuri și, deci, la reducerea ponderii acestora în realizarea produsului intern brut“.

Un al treilea criteriu de bază al specializării eficiente este legat de identificarea „polilor de competitivitate“. După cum subliniază specialiștii francezi de la C.E.P.I.I., „internaționalizarea vieții economice nu conduce la reducerea avantajelor ce decurg din existența unui țesut industrial coerent ci, din contră, permite restructurarea acestuia în jurul polilor de competitivitate“. În această concepție, sectoarele mai competitive exercită o influență binefăcătoare asupra tuturor activităților economice — în aval și în amonte. În consecință, poli de competitivitate pot servi ca pivoți ai restructurării aparatului industrial, fiind posibilă sprijinirea pe ei a orientării către noile filiere de producție. Tot în cazul Japoniei rolul strategic al polilor de competitivitate este foarte transparent;

numai șapte grupe de produse (siderurgie, mecanică generală, motoare și turbine, construcții navale, automobile, vehicule utilitare produse electronice de largă utilizare) au determinat, în 1977, un excedent comercial de 39 miliarde de dolari reprezentând în același timp 52 la sută din comerțul exterior al țării. În general, se poate afirma că realizarea unei puternice competitivități într-un anumit domeniu este însoțită de surplusuri comerciale semnificative.

Experții C.E.P.I.I. încearcă să ofere și un răspuns cu privire la factorii fundamentali ai gradului de competitivitate. Astfel, faptul că în competiția internațională unele economii naționale obțin rezultate mai favorabile decât altele este explicat nu prin jocul forțelor hazardului, ci printr-o mai mare capacitate de adaptare care, la rîndul ei, este determinată de factori precum calitatea investiției, a informației generale în economie, politica economică (industrială). În ce privește investițiile, se remarcă rolul esențial al acestora în restructurarea aparatului productiv; nici o strategie de specializare nu poate fi îndeplinită fără un volum ridicat de investiții, ca de altfel fără o suplețe maximă a procesului decizional la nivelul întreprinderii. Informația generală, la rîndul ei, oferă un atu decisiv pentru definirea strategiei de specializare în contextul internațional. În sfîrșit, politica industrială națională este un factor de mare potență în coordonarea acțiunilor de specializare, în crearea filierelor de informare și comercializare, în încurajarea formării sau dezvoltării polilor de competitivitate, în socializarea unor costuri ale ajustărilor structurale.

Vedem, deci, cum specializarea aparatului productiv național este abordată în cadrul procesului de ansamblu de restructurare coerentă, de adaptare a economiei naționale la tendințele fundamentale (revoluționare) din spațiul mondial. În optica descrisă, politica industrială are rol transformator, de revitalizare, de contracarare a factorilor ce contribuie la „îmbunătățirea“ structurilor economice.

Daniel DĂIANU

⁵⁾ „Dynamique de la Spécialisation Internationale“, Economica, Paris 1979, pag. 22—28.

⁶⁾ Walter Salant: „How has the world changed since 1929?“, în vol. „The Business Cycle and Public Policy“, a compendium of papers submitted to The Joint Economic Committee, US Congress, US Government Printing Office, 1980, p. 84.

Coordonate ale marilor transformări

(Urmare din pag. 4)

te 29 la sută față de 18-20 la sută cât era prevăzut.

Caracteristică pentru nivelul de trai în creștere al populației județului Galați este și înzestrarea acesteia cu obiecte de folosință îndelungată; situația se prezintă în anul 1981 astfel (raportat la 1 000 de locuitori): aparate de radio — 292 bucăți, televizoare — 237 bucăți, frigider — 160 bucăți, mașini electrice de spălat rufe — 105 bucăți, aspiratoare de praf — 57 bucăți, autoturisme — 26 bucăți, motociclete-motorete — 15 bucăți. Volumul serviciilor prestate populației prin unitățile sociale a crescut, la rîndul său, de la an la an, o dinamică mai accentuată înre-

gistrînd serviciile de reparație a obiectelor de uz personal și casnic, de gospodărie comunală și locativă.

Componentă importantă a nivelului de trai, condițiile de locuit s-au îmbunătățit substanțial ca urmare a dezvoltării și modernizării continue a localităților, a fondului locativ și a dotărilor social-culturale.

Învățămîntul de toate gradele s-a dezvoltat și diversificat corespunzător necesităților pregătirii forței de muncă și cerințelor progresului general. Populația cuprinsă în învățămîntul de toate gradele în anul școlar 1981/1982 era de 164,5 mii persoane, ceea ce înseamnă că 27 la sută din locuitorii județului urmează o formă de învățămînt. În decursul anilor au fost luate importante

măsuri și pentru dezvoltarea și perfecționarea bazei materiale a ocrotirii sănătății, astfel că la sfîrșitul anului trecut numărul paturilor în spitale a ajuns la 4 983, revenind în medie 8 paturi la 1 000 locuitori; în prezent revin în medie 680 locuitori la un medic, față de 973 în anul 1965.

Toate aceste realizări importante constituie o dovadă de netăgăduit a justetei liniei politice a partidului. Exprimînd sintetic munca neobosită, desfășurată zi de zi de locuitorii acestor meleaguri, împlinirile colectivelor de oameni ai muncii constituie temelia fermă a realizării obiectivelor prevăzute pentru acest cincinal; ele reprezintă, totodată, punctul de pornire pentru o activitate tot mai rodnică, activitate căreia apropiata Conferință Națională a partidului îi va da noi impulsuri.

AVUȚIA NAȚIONALĂ — criteriu esențial de comparare și clasificare a țărilor lumii

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT între statele lumii se face comparații sau ele sînt clasificate din mai multe puncte de vedere. Taxonomia, respectiv știința legilor de clasificare, arată că unele sînt criteriile de referință dacă se face o analiză a statelor aparținînd aceleiași sfere de civilizație, aceluiași continent, aceleiași comunități sau sistem social-politic și altele atunci cînd se are în vedere o analiză mondo-globală. Și, evident că în condițiile actuale ale economiei mondiale, esențială este viziunea globală asupra problemelor statelor și a relațiilor dintre ele, pentru că trăim într-o lume a interdependențelor care se accentuează continuu.

Mult timp a predominat în literatura de specialitate clasificarea și compararea din punct de vedere al orînduirii social-economice. În raport cu aceste considerente există țări socialiste, țări capitaliste și țări aflate în stadiu de tranziție.

Realitatea demonstrează că, permanent, în interiorul fiecăreia dintre cele trei categorii de state asistăm la fenomene și procese tot mai complexe.

Statele socialiste își dezvoltă permanent potențialul lor economic, proces care se desfășoară în general în ritm ascendent, dar și cu unele greutăți; își perfecționează relațiile economice reciproce și și consolidează raporturile de colaborare și cooperare cu celelalte țări, indiferent de orînduirea lor social-politică.

Țările capitaliste, deși dispun pe ansamblu de o mare forță economică, cunosc o diversitate de evoluții. Cert este că statele cu economie capitalistă nu se caracterizează printr-un sistem unitar, agregat și integrat la nivel mondial.

Țările aflate în stadiu de tranziție din punct de vedere al opțiunilor privind orînduirea social-economică, în urma unui complex de factori interni sau internaționali au optat unele pentru calea socialistă de dezvoltare, altele pentru calea capitalistă, iar o parte sînt în căutarea unor căi proprii care nu pot fi încadrate în sistemele clasice cunoscute. Această categorie de state se caracterizează în prezent, de regulă, și prin cel mai scăzut potențial economic.

Complexitatea economiei mondiale actuale a impus ca, pe lângă compararea sau clasificarea țărilor din punct de vedere al orînduirii sociale, unde dominantă este natura relațiilor economice din cadrul fiecărei economii naționale, să se realizeze abordări și în raport de alte criterii. Astfel, ținînd seama de diversitatea de situații în care se află statele din punct de vedere al nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, literatura de specialitate încadrează țările, indiferent de orînduirea socială, în: dezvoltate, în curs de dezvoltare și subdezvoltate sau slab dezvoltate. După alte opinii încadrarea s-ar face în numai două categorii: țări bogate și țări sărace.

Un alt punct de vedere este cel care compară și clasifică țările lumii în raport cu potențialul lor economic. Din această perspectivă țările sînt împărțite în 3 categorii: mici, mijlocii și mari¹⁾. Într-o asemenea analiză potențialul economic este conceput ca o noțiune complexă care reflectă mărimea producției sociale, dimensiunile populației, participarea la schimburile internaționale sau, altfel spus, volumul resurselor materiale și umane ale fiecărui stat, precum și gradul de valorificare a acestora²⁾. Indicatorul sintetic care dă o imagine cât mai veridică a potențialului economic este produsul național, care în unele analize este corelat și cu indicatorul demografic.

¹⁾ N.S. Stănescu: „Decalaje economice ale lumii contemporane.” Ed. științifică și enciclopedică, 1980

²⁾ Colectiv de autori: „Economia mondială. Tipologia economiilor naționale”. Ed. politică, 1977

Este cunoscut faptul că în raporturile dintre statele lumii și, în primul rînd, în relațiile economice, de cele mai multe ori se stabilesc reguli și criterii discriminatorii, inegalități, interdicții chiar de a vinde sau cumpăra anumite mărfuri, după cum o țară aparține unui sistem social-politic sau altuia, se încadrează în rîndul celor cu potențial mare, mijlociu sau mic, este dezvoltată, în curs de dezvoltare sau slab dezvoltată, este bogată sau săracă. Această datorită faptului că ordinea mondială actuală este bazată, într-o mare măsură, pe raporturile de forțe dintre state sau dintre grupurile și forțele sociale diferite existente pe glob, raporturi care, desigur, își au explicația lor istorică.

Dezechilibrul în domeniul drepturilor și obligațiilor statelor în funcție de dimensiunile potențialului lor este o moștenire anacronică dintr-o perioadă istorică în care relațiile dintre state erau stabilite pe baza regulii după care cel mai tare are cele mai multe drepturi. Această stare de lucruri este fără îndoială determinată și de faptul că în stabilirea raporturilor între state, a poziției lor în diferite organizații și organisme economice internaționale s-a plecat de la o înțelegere a comparabilității și clasificării în unele situații după o interpretare referitoare la geneza statelor sau în altele după o interpretare structurală. Spunînd interpretare bazată pe geneză înțelegem aprecierea statelor din punct de vedere al situației lor trecute, al istoriei lor mai îndepărtate sau mai apropiate, deși o asemenea înțelegere și clasificare este în mod cert purtătoarea unei stări de fapt care include greșeli ale trecutului atît pe plan intern, în orientarea politicilor economice, cit și pe plan extern, respectiv efectele unor raporturi inechitabile.

Criteriul structural în analiza situației țărilor lumii este evident mai precis, el fiind derivat din trăsăturile caracteristice sistemului cărui îi aparțin statele, trăsături care se vor privity ca elemente relativ durabile. Și aici există însă o anumită relativitate, dacă ținem seama de dinamica relațiilor economice interne, de rolul progresist al elementelor evolutive din structura economiilor naționale precum și de transformările care au loc mai ales în categoria statelor aflate în stadiu de tranziție.

Îată de ce, aplicînd metoda taxonomico-comparativă la prezentul, dar mai ales la viitorul relațiilor economice dintre state și nu la trecutul lor, se cere o îmbinare a criteriilor bazate pe geneză cu cele structurale în aprecierea realității și a perspectivelor de colaborare și cooperare economică internațională.

Instaurarea noii ordini economice internaționale și înfăptuirea unor relații economice internaționale libere, reciproc avantajoase pentru toate statele lumii, corespunzător propriilor interese naționale, dar și celor ale comunității internaționale, solicită eforturi în continuare pentru mai buna cunoaștere a potențialului economic actual al tuturor țărilor, dar mai ales a posibilităților efective existente în fiecare țară de a se înscrie cu cu forțe noi în cadrul unei politici economice internaționale bazată pe relații democratice. După cum sublinia secretarul general al P.C.R., președintele R. S. România Nicolae Ceaușescu stabilirea unei noi ordini economice internaționale pentru care se pronunță majoritatea țărilor lumii presupune înlăturarea inegalității în drepturi și obligații — indiferent de motivațiile care tind să o justifice și instaurarea unor relații cât mai echitabile și reciproc avantajoase.

Nu se poate ignora faptul că în lume există astăzi state care au imense resurse naturale în exploatare sau exploatabile, care au un bogat potențial demografic, dar care datorită unui complex de împrejurări istorice sînt în categoria statelor în curs de dezvoltare și, în această situație, li se impune un regim de ra-

porturi economice care le dezavantajează și în continuare. De partea cealaltă a barierei se află state care nu dispun de resurse naturale deosebite, dar care, datorită unor condiții istorice mai mult sau mai puțin echitabile, au ajuns la un înalt nivel de dezvoltare a forțelor de producție sau au un grad ridicat de calificare a forței de muncă, ceea ce aduce avantaje economice în detrimentul altora.

Interdependențele din viața internațională, problemele acute ale raporturilor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare sau slab dezvoltate, dintre statele industrializate și cele producătoare de materii prime, dintre cele bogate și sărace, problematica noii ordini economice internaționale, solicită găsirea unor indicatori și criterii noi de apreciere a potențialului economic, a locului și rolului statelor lumii în viața economică internațională, în afara celor privitori la venitul național sau produsul social, cărora așa cum se știe li se acordă cea mai mare importanță în prezent.

Condesind într-o exprimare sintetică, de mare generalitate, informația cu privire la resursele naturale aflate în patrimoniul național, la resursele umane, la valoarea tuturor categoriilor de bunuri acumulate de societate prin munca generațiilor succesive, precum și potențialul de creație al națiunii considerăm că **avuția națională depășește ca semnificație și grad de generalizare orice indicator care caracterizează potențialul economico-social al unei țări.** Dintre cele trei categorii macroeconomice, arată acad. Manea Mănescu, respectiv : „produsul social total, venitul național și avuția națională, care au o însemnătate deosebită în caracterizarea nivelului de dezvoltare economică a unei țări, avuția națională este cea mai cuprinzătoare categorie“. Iată de ce apreciem că este necesar ca în evaluarea ierarhică a statelor să se aibă în vedere nu numai potențialul economic existent la un moment dat, care nu întotdeauna este numai rezultatul eforturilor proprii sau al unei politici juste, ci și posibilitățile reale de dezvoltare în viitor, pe baza resurselor naturale și umane existente, a bunurilor acumulate și a potențialului creativ al fiecărei națiuni.

Elementele constitutive ale avuției naționale dau posibilitatea unei asemenea înțelegeri a bazei raporturilor dintre state pentru că ele :

- constituie suportul întregului progres economic și social național ;
- condiționează mersul înainte și progresul economic al fiecărei țări ;
- dau o imagine a direcțiilor în care trebuie elaborate programele naționale imediate și de perspectivă pentru dezvoltarea economică și întărirea independenței economice naționale ; deci dau posibilitatea înțelegerii mai bune a evoluției viitoare a economiei naționale în raporturile internaționale ;
- pe baza lor se poate elabora într-o concepție sistemică modelul de creștere a economiei naționale, în raport cu stadiul prezent și posibilitățile de evoluție ulterioară a fiecărei componente a avuției naționale ;
- permit o mai bună evaluare a forțelor proprii de care dispune fiecare națiune pentru dezvoltarea proprie și înscrierea în circuitul economic internațional ;
- realizează o imagine mai corectă a direcțiilor și domeniilor de cooperare și colaborare între state, zone și regiuni, inclusiv la nivel mondial.
- realizează o imagine mai corectă a direcțiilor și domeniilor de cooperare și colaborare între state, zone și regiuni, inclusiv la nivel mondial.

De mărimea, structura și dinamica avuției naționale și a componentelor sale depind în mod esențial și ritmurile și dimensiunile creșterii economice, a bunăstării națiunii. Avuția națională are nu numai rol de cunoaștere, ci constituie un criteriu fundamental în adoptarea deciziilor, atât cantitative cât și calitative, de dirijare a proceselor dezvoltării economico-sociale. În consecință, structura și dimensiunile componentelor sistemului avuției naționale influențează puternic traiectoria de creștere a sistemului producției materiale din fiecare țară, precum și pe cea a sistemului relațiilor economice internaționale.

Iată de ce considerăm că, spre deosebire de produsul social sau venitul național, avuția națională oferă un criteriu mai obiectiv și mai complet de comensurare a potențialului economic al statelor lumii la un moment dat. În plus are virtutea că poate să dea o imagine asupra modului în care va putea evolua o economie națională sau alta și, în raport de aceste elemente, să dea o certitudine asupra relațiilor economice între state din perspectiva noii ordini economice internaționale.

Prin compararea elementelor avuției naționale a diferitelor state rezultă mai bine modul în care sînt utilizate resursele naționale umane, materiale și naturale în economia proprie sau în relațiile de colaborare reciproc avantajoase între state. În mod cert o ierarhizare a țărilor după avuția națională ar arăta altfel decît cea după produsul social sau venitul național. Desigur că proporțional și comparativ, analizînd problemele avuției naționale vom constata diferențieri mari între componente de la o țară la alta : resurse naturale, resurse umane, resurse materiale acumulate, potențialul creativ al națiunii ; dar tocmai acest fenomen dă o imagine pe de o parte a ceea ce este de făcut pe plan intern, în ce domenii se poate colabora pe plan extern și ce tratament preferențial se poate acorda unor state în condițiile noii ordini economice internaționale.

Sînt cunoscute preocupările pentru o definire cît mai completă a avuției naționale și a componentelor sale. Nu doresc să intru în istoria acestei preocupări. Sînt cunoscute abordări încă din antichitate, apoi de către mercantiliști, fiziocrați, școala clasică, marxismul și ele sînt tot mai frecvente în gîndirea economică contemporană.

Desigur sînt încă greutăți atît în ceea ce privește o definire cît mai completă a avuției naționale și a componentelor sale, cît și în stabilirea unor criterii unitare de comensurare a avuției naționale, ceea ce evident împieteează asupra posibilităților de a compara avuția națională a unei țări cu avuția altor state. Cert este că și astăzi se discută încă mult în legătură cu componentele avuției naționale, cu modul lor de comensurare. Dar ținînd seama de baza obiectivă pe care o pot crea componentele avuției naționale — evident odată definite unitar — pentru stabilirea unor raporturi mai juste între state se impune ca avuția națională să constituie un criteriu esențial de comparare și clasificare a statelor lumii. De aceea pentru a realiza un tablou al statelor lumii, ordonate din punct de vedere al avuției naționale este necesar, în primul rînd, să se stabilească în mod unitar de către știința economică care sînt componentele avuției naționale, indicatorii săi, modul de comensurare. Sînt cunoscute în prezent multe încercări de evaluare a avuției naționale în țări cum sînt : Franța, S.U.A., U.R.S.S., Suedia, Japonia, Argentina, Columbia, R.F.G., Ungaria, Polonia și în altele inclusiv în țara noastră. Se cere însă elaborarea unei metodologii naționale și internaționale unanim acceptată.

Acest lucru trebuie făcut atît prin preocupările specialiștilor, prin crearea unei opinii favorabile în literatura de specialitate, dar mai ales în cadrul unui organism internațional specializat în acest scop, ca o instituție dependentă de sistemul O.N.U. Acest organism, depozitar al unui fond de date statistice privind economiile naționale, dar mai ales al unor strategii și scenarii posibile de dezvoltare economică, ar trebui să ridice pe un plan superior activitatea Asociației Internaționale pentru Cercetări privind venitul și avuția, creată în 1947 de către Institutul Internațional de Statistică. De asemenea, ar trebui să valorifice experiența existentă în domeniul cercetării avuției naționale din cadrul Comisiei de Statistică a O.N.U., a Conferinței Statisticienilor Europeni, a Biroului de Statistică al Comunității Europene, al Comisiei Economice a Națiunilor Unite pentru America Latină, al Comisiei Permanente de Statistică a C.A.E.R.

Adoptarea avuției naționale ca un criteriu esențial de comparație și clasificare internațională poate să favorizeze un cadru nou al relațiilor dintre state și înțelegerea mai bună a proceselor economice mondiale actuale și de viitor, diminuînd în mod cert cauzele deformante ale realității obiective, generatoare în prezent de raporturi inechitabile între țările lumii.

Constantin BOȘTINA

ÎN SPRIJINUL VALORIFICĂRII POTENȚIALULUI NAȚIONAL DE SUBSTANȚE MINERALE

GĂSIREA unor modalități de valorificare a informațiilor economice din arhive constituie o preocupare constantă, o continuare a dialogului inițiat de Arhivele Statului și „Revista economică”, desfășurat în cadrul mai multor manifestări științifice care au prilejuit valorificarea tezaurului documentar de către specialiștii din domeniul economiei, valorificările informațiilor documentare în sprijinul atragerii în circuitul economic a resurselor minerale ale țării. Eficiența acestor inițiative s-a concretizat prin acțiuni importante de cercetare și valorificare a izvoarelor arhivistice în activitatea geologică, în vederea atragerii în circuitul economic de noi resurse energetice și minerale. Consfătuiri similare s-au mai ținut cu specialiștii din domeniul petrolului la Ploiești, al geologiei la Baia Mare, fiind organizate de filialele Arhivelor Statului Prahova și Maramureș, cu sprijinul și participarea comitetelor județene de partid. O recentă dezbateră a prilejuit cercetarea căilor și mijloacelor prin care se poate realiza, prin colaborarea strânsă dintre arhive, geologi și economiști fructificarea în sprijinul dezvoltării economiei a inteligenței umane înmagazinate în documente. Participarea a circa 150 cadre de conducere și specialiști din ministere economice, din Institutul de Geologie și Geofizică, Institutul de Studii și Proiectări Hidroenergetice, din întreprinderi de exploatare miniere, Institutul de Cercetări Economice, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Consiliul Național al Apelor, din oficiile județene de gospodărire a apelor, Muzeul Etnografic al Transilvaniei, a unor cadre universitare din București, Cluj-Napoca și Iași, ziariști și arhiviști din București și 15 filiale județene s-a concretizat în dezbateră a problemelor:

a. Resurse minerale utile și b. Energie, gospodărirea apelor, industrie și agricultură.

Un interes deosebit au suscitat posibilitățile de cunoaștere și utilizare a informațiilor din arhive în sprijinul valorificării potențialului național de substanțe minerale utile în vederea satisfacerii cerințelor economiei naționale într-o măsură mai mare din resurse interne. S-au comunicat cu acest prilej numeroase date despre abundența informațiilor privind resursele minerale semnalate în fondurile întreprinderilor economice, geologice, miniere și petrolifere păstrate în depozitele arhivelor Statului din București, Baia Mare, Cluj-Napoca, Hunedoara, Ploiești, Bacău, precum și la întreprinderile geologice, miniere și petrolifere. Atrage atenția faptul că informațiile se referă la o varietate mare de resurse: metale nobile, feroase și neferoase (cupru, mangan etc.), cărbune, petrol, la semnalarea unor minerale rare: mică, chihlimbar etc. Ele completează cu date noi informațiile cu caracter geologic din zonele clasice, dând posibilitatea extinderii și rentabilizării acestor exploatare, semnalează în ace-

lași timp resurse minerale în numeroase zone și localități necunoscute, abandonate în trecut din motive de rentabilitate sau a limitelor tehnice de exploatare. În această cercetare deosebit de valoroase sînt hărțile geologice și miniere, actele de concesiuni miniere, situațiile și rapoartele statistice centralizate, studiile și memoriile întocmite la diferite niveluri, începînd din secolul al XVIII-lea pînă în zilele noastre. Întrucît în ultimele decenii au fost neglijate sau s-a renunțat la cercetarea zăcămintelor sărace sau costisitoare și a faptului că exploatarea lor astăzi, în condițiile crizei mondiale și a scumpirii exorbitante a materiilor prime pe piața mondială, este o necesitate stringentă, comunicările au pus în evidență numeroase date despre asemenea resurse, îndeosebi de cărbune, în zone și localități unde nu există o preocupare organizată pentru valorificarea lor.

Este știut însă că orice activitate, deci și cercetarea informațiilor din arhive trebuie să fie eficientă, utilă și economică. Este de remarcat faptul că în dezbateri au fost aduse numeroase exemple care trezesc interesul specialiștilor pentru documentația de arhive. S-a demonstrat că cercetarea și valorificarea informațiilor din arhive sînt deosebit de necesare, indispensabile. Astfel, informațiile comunicate de Arhivele Statului Deva au contribuit la deschiderea unor mine în județele Hunedoara, Harghita și Alba. În Maramureș, prin cercetarea documentelor au fost depistate mine părăsite, au fost identificate zăcămintele de cărbune, nisipuri cuarțoase a căror valorificare este în atenția specialiștilor și s-a redeschis o mină de metale prețioase. În baza unei informații transmise de arhivele Statului Vilcea asupra unor zăcămintele de lignit în zona Gura Văii — Bujoreni s-a hotărît executarea forajelor pentru stabilirea existenței cărbunelui în zonă. Filiala Arhivelor Statului Prahova a pus la dispoziția Inspectoratului geologic Ploiești documente ce semnalează existența cărbunelui la Vărbilău, a transmis documente pe baza cărora se va deschide în anii următori o nouă gură de mină în zona Măgureni. Informația este cu atît mai valoroasă cu cît calculele estimau că în zonă cărbunele poate fi exploatat pe o durată de numai zece ani, urmînd apoi închiderea minei. O interesantă experiență a fost comunicată de către Institutul de Geologie și Geofizică. În vederea identificării zonelor de perspectivă pentru cărbune un colectiv de geologi și geofizicieni studiază arhiva unităților de cercetare și exploatare pentru petrol unde se găsesc dosarele de foraj de la multe mii de sonde. Datele culese au furnizat un material important pentru identificarea unor noi straturi de cărbune. Utilizarea datelor din arhive se consideră a fi de o eficiență deosebită, deoarece cu un număr restrîns de specialiști se realizează o cantitate mare de informații. Pe baza lor s-a alcătuit o hartă

de delimitare a zonelor de perspectivă pentru cărbune. Institutul realizează în prezent un sistem informațional complex, o bază de date geologice și geofizice la care participă un număr mare de specialiști. Sistemul informațional al Arhivelor Statului oferă deja posibilități practice de regăsire a datelor din arhive pentru rezolvarea unor sarcini diverse pe linia identificării zonelor purtătoare de resurse materiale utile. Bogatele arhive ale fostelor societăți petrolifere, păstrate la filiala Arhivelor Statului Prahova și la întreprinderi, oferă valoroase informații pentru valorificarea complexă a zăcămintelor petrolifere. Pe baza datelor semnalate de Filiala Arhivelor Statului Prahova s-au repus în funcțiune sonde închise, suspendate sau abandonate. S-a întocmit o listă a sondelor abandonate, părăsite sau închise, ce a fost transmisă Trustului de extracție a petrolului din Ploiești și Catedrei de foraj de la Institutul de Petrol și Gaze Ploiești.

La cercetarea și valorificarea informațiilor din arhive în scopul dezvoltării bazei de resurse naturale utile și a potențialului geologic național participă cu rezultate bune cadrele universitare din Cluj-Napoca și Baia Mare. Cercetarea în arhive este folosită și ca un mijloc de instruire a studenților, a viitorilor specialiști în domeniul geologiei și mineritului.

A fost de asemenea dezbătut felul în care valorificarea informațiilor din arhive poate contribui la dezvoltarea resurselor energetice și la obținerea independenței energetice, sarcină prioritară trasată de Congresul al XII-lea al partidului. Au fost prezentate documente despre microcentrale electrice realizate în trecut în scopuri industriale și turistice la diverse altitudini, pe riuri cu potențial energetic redus, cu soluții tehnice simple și un preț de cost scăzut. Alte comunicări au prezentat informații despre hidrocentrale pe Mureș și Bistrița, soluții privind punerea în valoare a potențialului energetic a râului Geoagiu, o listă cu 37 de hidrocentrale dezafectate, indicîndu-se localitățile unde au existat în trecut, date despre zeci, chiar sute de mori, joagăre, pive, darace etc., acționate cu forța apei. Au fost puse în atenția auditorilor o serie de tehnici tradiționale de exploatare a energiei apelor, principiul de funcționare a morilor plutitoare pentru producerea de energie în sistem fără baraj. S-a subliniat valoarea informațiilor din arhive pentru elaborarea unor proiecte de centrale electrice mici, acționate cu forța apelor sau cu cărbune de putere calorică redusă, în vederea producerii de energie pentru necesități locale și degrevarea sistemului energetic național de asemenea sarcini. O documentație de la filiala Arhivelor Statului Arad este folosită în prezent pen-

dr. Iosif I. ADAM

(Continuare în pag. 28)

ATIT Ch. Bettelheim cât și H. Denis recunosc meritul incontestabil al lui A. Emmanuel de a fi pus în discuție în mod coerent o problematică insuficient tratată pînă acum în literatura marxistă de specialitate (respectiv, cea a naturii, mecanismului de desfășurare și rezultatelor comerțului internațional capitalist) și de a fi adus o critică substanțială teoriei burgheze tradiționale și convenționale despre comerțul internațional, respectiv teoriei costurilor comparative de producție și avantajului relativ reciproc.²⁰⁾

Aprecind demersul teoretic al lui A. Emmanuel și sinceritatea lui politică (simpatia reală pe care o are față de lupta popoarelor din țările subdezvoltate și în curs de dezvoltare pentru accelerarea dezvoltării lor independente), Ch. Bettelheim demonstrează, în „Remarcile teoretice” care însoțesc cartea conaționalului său, că acesta se situează, în fond, „pe o poziție precritică” (premarxistă), în ciuda preluării formale a unor noțiuni marxiste, îndeosebi a conceptului de preț de producție, în ciuda precizării lui exprese că așează analiza comerțului internațional pe temelia teoriei valorii-muncă.²¹⁾

Principala greșală de metodă pe care o semnaleză Ch. Bettelheim în lucrarea lui A. Emmanuel constă în neînțelegerea esenței materialismului istoric, respectiv a rolului determinant al condițiilor istorice obiective și al producției (forme de proprietate) în raport cu dreptul și sfera repartiției. Această deficiență rezultă din noțiunea de „drepturi stabilite” de la care pornește A. Emmanuel pentru a defini factorii de producție, într-un mod care amintește de teoria burgheză tradițională despre cei trei factori ai producției (capitalul, munca, natura) și despre teoria trinitară a repartiției (profitul, salariul și rentă), la care Emmanuel mai adaugă și statul, respectiv impozitul.²²⁾

Neînțelegînd îndeajuns concepția lui K. Marx despre legătura dialectică dintre obiectiv și subiectiv, dintre aparență, fenomen și esență, dintre conținutul calitativ al categoriilor economice (relațiile de producție istorice determinate dintre oameni, respectiv schimbul de activități dintre ei) și forma acestora, inclusiv expresia lor materială (adeseori fetișizată),

Controverse privind teoria „schimbului inegal” (III)

reprezentată sub aspect cantitativ, A. Emmanuel nu a înțeles esența categoriei economice valoare și particularitățile acțiunii legii valorii în timp și spațiu, ceea ce l-a dus la ruperea prețului de producție de valoare, la definirea prețului de producție ca o sumă a veniturilor care decurg din „drepturile stabilite” ale factorilor de producție²³⁾.

Acelorași cauze se datorește, după aprecierea lui Ch. Bettelheim, și eroarea lui A. Emmanuel de a fi considerat salariul drept o variabilă independentă a sistemului capitalist, raportînd mărimea lui mai ales (dacă nu chiar în mod exclusiv) la lupta sindicală (factor subiectiv), minimalizînd sau chiar neglijînd rolul factorilor obiectivi (nivelul de dezvoltare a forțelor de producție din țara dată) istorice determinate (condițiile naționale, inclusiv tradiția), ceea ce l-a condus spre concluzii greșite atît din punct de vedere teoretic (ignorarea valorii mărții forța de muncă), cît și din punct de vedere practic, politic (contestarea solidarității muncitorilor din țările capitaliste dezvoltate cu muncitorii și masele populare din țările subdezvoltate și în curs de dezvoltare)²⁴⁾. Pentru aceste motive, Ch. Bettelheim a apreciat că A. Emmanuel a rămas din punct de vedere teoretic „pe o poziție precritică” (respectiv, premarxistă) și că a ajuns la concluzii inacceptabile pentru marxism (negarea solidarității de luptă a tuturor exploataților și asupriților)²⁵⁾.

Numeroase obiecțiuni întemeiate au fost aduse teoriei „schimbului inegal” a lui A. Emmanuel de către marxistul finlandez Jan Otto Andersson, atît în cadrul Simpozionului internațional asupra imperialismului (Elsinore, 1971), cît și mai ales în lucrarea „Studii asupra teoriei schimbului inegal dintre țări” (1976). Marxistul fin-

landez semnaleză o serie de contradicții interne și inconsecvențe ale teoriei lui A. Emmanuel, printre altele, faptul că, din moment ce acesta consideră salariul drept o variabilă independentă de structura și mecanismul de funcționare ale capitalismului, nu se mai înțelege cum se realizează exploatarea muncitorilor din țările subdezvoltate pe calea sporirii salariilor muncitorilor din țările capitaliste dezvoltate²⁶⁾. În plus, marxistul finlandez atrage atenția asupra faptului că A. Emmanuel nu ține seama de marea diversitate de neechivalențe posibile în schimburile internaționale,²⁷⁾ lăsînd la o parte, cu bună știință, ceea ce el însuși a numit „schimb inegal în sensul larg” (datorat deosebirilor dintre țări în ce privește compoziția organică a capitalului), pe motiv că acest gen de neechivalență se întîlnește și în interiorul țărilor dezvoltate, între ramurile economice cu compoziții diferite ale capitalului și ignorînd prezența monopolurilor în economia mondială²⁸⁾.

Economistul marxist francez Christian Palloix remarcă, pe bună dreptate, că, spre deosebire de K. Marx care a căutat explicația naturii relațiilor economice internaționale din capitalism în domeniul producției, și implicit al determinării valorii internaționale a mărfurilor, A. Emmanuel a deplasat cercetarea în sfera circulației de mărfuri la scară mondială, pe care a identificat-o în mod greșit cu procesul de ansamblu al economiei capitaliste.²⁹⁾ În felul acesta, A. Emmanuel și-a întemeiat demonstrația pe un sofism prezent în teoria economică burgheză cu două secole în urmă, potrivit căruia salariile ar determina prețurile mărfurilor. Pe baza acestui sofism, A. Emmanuel a ajuns la o concluzie practică în esență conservatoare și anume că pentru înlăturarea „schimbului inegal” ar fi suficientă egalitatea salariilor și nu schimbarea radicală a formelor de organizare economică și deci a bazei pe care se desfășoară schimburile de mărfuri dintre țări. Pe bună dreptate, Chr. Palloix semnaleză faptul că A. Emmanuel repetă în secolul al XX-lea erori teoretice pe care le-a combătut K. Marx în mod strălucit încă la mijlocul secolului trecut cînd scria, în lucrarea sa „Salariu, preț, profit” (1865), că „A revendica o remunerare egală sau cel puțin

FIȘE

IDEI
CONTEMPORANE
M. E. OMELEANOVSKI

DIALECTICA
ÎN
FIZICA MODERNĂ
EDITURA POLITICĂ

● Aspirația spre unitate a științei moderne, ca o reacție la excesiva specializare, ar putea să se realizeze prioritar în sfera metodologiei, a instrumentelor-materiale dar mai cu seamă în-

telectuale — cu care este investit universul natural și social. Din această optică fizica reprezintă un domeniu privilegiat, evoluția acestei discipline de avangardă constituind un fertil — și în continuă îmbogățire — teren pentru reflecțiile filozofice. O astfel de idee o susține savantul sovietic M. E. Omeleanovski în lucrarea publicată de curînd la EDITURA POLITICĂ. „Dialectica în fizica modernă”. Autorul își propune, prin analize și reflecții sistematice asupra descoperirilor din fizică, să demonstreze universalitatea metodei dialectice, unitatea sa indestructibilă cu legile de evoluție ale naturii și societății. Sînt astfel tratate pe larg aspecte specifice cum ar fi: problema realității obiective în teoria cuantică, principiul observabilității în

fizica modernă, contradicția dialectică în fizică, aspectele filozofice ale teoriei măsurării etc. Importanța elucidării unor aspecte filozofico-metodologice ale științelor naturii decurge, după cum subliniază autorul, din faptul că înțelegerea și stăpinirea metodei dialectice permite o rațională și eficientă orientare în fenomenul deosebit de complex al revoluției tehnico-științifice contemporane.

Unități agricole mici

● În economia socialistă, producția agricolă de talie mică nu numai că nu se află în contradicție cu marea producție, ci se bazează pe aceasta. Experiența din ultima vreme a agriculturii ungare a pus însă în evidență, după cum opinează László Ne-

meti în articolul „Posibilități de dezvoltare ale unităților mici în producția agricolă” publicat în numărul din octombrie a.c. al revistei „KÖZGAZDASÁGI SZEMLE”, faptul că raporturile dintre cele două tipuri de unități au un caracter evolutiv. Intrucît cunoașterea evoluției acestor raporturi condiționează calitatea activității din agricultură, autorul studiului își propune să surprindă câteva dintre cele mai importante mutații posibile. Astfel, este probabil ca marea unitate agricolă să-și mențină rolul de centru de difuzare a progresului tehnic și a metodelor moderne de organizare. Se preconizează, în același timp, ca transferul către unitățile mici a unor activități intensive sub aspectul consumului de forță de muncă (cum ar fi, de exemplu, horticultura și

echitabilă pe baza sistemului muncii salariate este tot una cu a revendica libertatea pe baza sistemului sclaviei".

În lumina argumentelor de necombătut ale lui K. Marx, Chr. Palloix apreciază că „dezbaterile marxiste, așa cum a fost angajată de A. Emmanuel cu privire la lupta țărilor sărace împotriva țărilor bogate ca o luptă a proletariatului de la periferie împotriva proletariatului de la centru, este închisă”, considerându-l pe A. Emmanuel drept „un marxist eterodox”.²⁰⁾

Importante observații critice la adresa teoriei lui A. Emmanuel face și economistul african Samir Amin în lucrările sale din anul 1973 și anume „Dezvoltarea inegală. Eseu asupra formațiunilor sociale ale capitalismului periferic” și „Schimbul inegal, și legea valorii. Sfârșitul unei debateri”. Samir Amin îi recunoaște lui A. Emmanuel meritul de a fi dat primul „formularea de ansamblu a problemei schimbului inegal”, de a fi subliniat prioritatea valorilor internaționale în analiza relațiilor economice dintre țări și de a fi examinat formarea prețurilor internaționale ținând seama și de deosebirile mari care există în nivelul salariilor din diferite categorii de țări.²¹⁾ În același timp, S. Amin recunoaște eroarea lui A. Emmanuel de a fi considerat salariul drept o variabilă independentă a sistemului capitalist și de a fi redus analiza schimburilor internaționale numai la cazul țărilor cu economie capitalistă.²²⁾

În sfârșit, S. Amin atrage, de asemenea, atenția asupra faptului că indicațiile principale metodologice ale lui K. Marx cu privire la diferite aspecte ale comerțului internațional sînt profunde și deosebit de valoroase chiar și atunci cînd le găsim exprimate în trecut sau chiar în note marginale. Exemplul pe care-l are în vedere S. Amin se referă la precizările lui K. Marx privind rolul diferențelor existente în productivitatea muncii între țările participante la comerțul internațional pentru a determina rezultatele reale ale acestuia.

Din controversele purtate în ultimul deceniu pe marginea teoriei „schimbului inegal” se pot desprinde câteva concluzii, printre care: necesitatea elaborării unei istorii cuprinzătoare și riguroase a teo-

riilor despre relațiile economice internaționale pentru a-i feri pe cercetătorii contemporani de risipa de energie (reluarea unor teme și probleme rezolvate anterior) și de nesocotirea unor realizări valoroase ale gânditorilor din trecut (în deosebi a celor din mișcarea muncitorească și comunistă, respectiv ale gânditorilor marxști); necesitatea unei cunoașteri sistematice a concluziilor la care au ajuns gânditorii marxști contemporani din toate categoriile de țări cu privire la problema relațiilor economice internaționale — în felul acesta s-ar putea evita caracterizările globale (care nu redau diversitatea de opinii din gîndirea marxistă contemporană), obligația morala a istoriografiei contemporane a doctrinelor economice de a restabili adevărul în legătură cu aportul real al unor gânditori din trecut, care au abordat problema relațiilor economice internaționale, printre care și contribuția remarcabilă a economistului burghez român din perioada interbelică Mihail Manoilescu la analiza teoriei costurilor comparative de producție și a politicilor comerciale, în lumina actualelor confruntări de idei referitoare

la aceste probleme. O analiză comparativă minuțioasă a poziției lui M. Manoilescu și a poziției lui A. Emmanuel față de teoria costurilor comparative de producție și față de problema prețurilor de pe piața mondială ar putea să scoată la iveală faptul că, deși a fost burghez declarat, M. Manoilescu a înțeles mai bine și a folosit cu mai multă rigoare decît economistul francez anumite elemente ale instrumentarului analitic marxist, inclusiv teoria valorii-muncă și a capitalului; la aceasta se adaugă faptul că M. Manoilescu are prioritate istorică și față de alte doctrine radicale despre relațiile economice internaționale, după cum remarcă și o serie de specialiști din alte țări, buni cunosători ai acestei probleme.²³⁾

O altă concluzie este cea a necesității formării unui dialog mai activ cu privire la problematica relațiilor economice internaționale pentru a atrage în mai mare măsură în circuitul internațional de valori contribuțiile teoretice românești actuale și din trecut, de certă valoare științifică.

prof. dr. Nicolae SUTA
prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

²⁰⁾ Remarques théoriques de Charles Bettelheim, în A. Emmanuel, op. cit., p. 301—302; H. Denis: Histoire de la pensée économique, PUF, Paris, 1974, p. 544.

²¹⁾ A. Emmanuel, op. cit., p. 11, 13.

²²⁾ Idem, p. 313—322.

²³⁾ Idem, p. 55.

²⁴⁾ Idem, p. 313—314.

²⁵⁾ Idem, p. 14—16.

²⁶⁾ J. O. Andersson: Studies in the Theory of Unequal Exchange between Nations. ABO Akademi, ABO 1976, p. 13, 67—86.

²⁷⁾ Idem, p. 24—42.

²⁸⁾ Idem, p. 53—59.

²⁹⁾ Chr. Palloix: L'économie mondiale capitaliste, tome I: Le stade concurrentiel, Fr. Maspero, Paris, 1971, p. 260.

³⁰⁾ Chr. Palloix, op. cit., p. 260.

³¹⁾ Samir Amin: Le développement inégal. Essai sur les formations sociales du capitalisme périphérique, Les Éditions de Minuit, Paris, 1973, p. 117—124.

³²⁾ Samir Amin: L'échange inégal et la loi de la valeur. La fin d'un débat, Éditions Anthropos — IDEP, Paris, 1973, p. 66.

³³⁾ De pildă, economistul nord-american Joseph L. Love de la Universitatea din Urbana atrage atenția asupra faptului că „Anumite asemănări între doctrina ECLA (Economic Commission for Latin America — respectiv Comisia economică pentru America Latină — n. ns.) și doctrina lui Manoilescu, au fost semnalate de către Jacob

Viner, teoreticianul neoclasic al comerțului, aproape imediat după apariția «manifestului» ECLA în 1949. O generație mai târziu, politologul Philippe Schmitter a scris că «În esență și în germene Manoilescu a anticipat argumentele centrale și chiar multe din punctele a ceea ce... mai târziu a fost cunoscut ca... Doctrina ECLA». Astfel — conchide J. L. Love —, opera românului merită atenția noastră deosebită; argumentînd acest interes, comentatorul nord-american adaugă că „Manoilescu a denunțat diviziunea internațională a muncii și teoriile clasice despre comerț care recomandau națiunilor agricole să continue orientarea populației lor spre namuri cu o productivitate inferioară a muncii”, subliniind faptul că „România nu a ezitat să numească țările agricole țări «inapolate» (pays agricoles et arrières — citat în limba franceză de către J. L. Love — n. ns.) și insistînd asupra concluziei pe termen lung care se degajă din gîndirea economică a lui M. Manoilescu despre relațiile economice tradiționale (burgheze) în sensul că „diviziunea internațională a muncii era, în fond, o înșelăciune: teoria clasică a comerțului internațional «justifică» exploatarea unui popor de către altul (riguros vorbind, de către clasa dominantă din cadrul altei națiuni sau a altui stat — n. ns.)». Vezi Joseph L. Love: Raül Prebisch and the Origins of the Doctrine of Unequal Exchange, în Latin American Research Review, vol. 15/1980, Nr. 3, p. 61—62.

pomicultura) să se accentueze; o situație similară s-ar putea înregistra și în cazul zootehniei unde pare mai rentabilă creșterea unor animale mici și păsări în unități agricole restrinse. O problemă deosebită afirmă L.N. se ridică în legătură cu forța de muncă — și, implicit, cu veniturile — celor care practică o astfel de agricultură. Este de așteptat ca în această țară activitatea din exploatarea agricole mici să fie desfășurată de persoane cu statut ocupațional dublu; cit privește veniturile, se consideră că acestea trebuie legate în mod exclusiv de valoarea producțiilor obținute.

Ocuparea forței de muncă

● Efect nemijlocit al crizei economice, șomajul, amplificarea sa fără precedent în perioada

postbelică, atît în țările industrializate cît și în cele în curs de dezvoltare determină o vădită preocupare în rîndul economistilor, al factorilor politici. Efortul de a crea noi locuri de muncă (potrivit unor date, la nivelul anului 2000 vor trebui create, în întreaga lume, cca. 1 mld. de noi locuri de muncă) este orientat aproape în exclusivitate spre sfera economicului. Extinderea și vitalizarea întreprinderilor mici, diversificarea gamei profesiunilor, înființarea de întreprinderi care valorifică resursele locale reprezintă, desigur, soluții viabile. Potrivit opiniilor exprimate de Francis Blanchard, directorul general al Biroului Internațional al Muncii, într-un interviu acordat publicației „Forum du développement” (numărul din noiembrie a.c.) în mod

constant este însă neglijat sectorul social, ca sferă de creare a noi locuri de muncă. În acest cadru pot fi vizate câteva aspecte: a) activitățile de prevenire a unor distanțabilități sociale cum ar fi, de exemplu, accidente de muncă, evenimente care absorb circa 4% din P.N.B. în țările industrializate; b) investiția în educație, concepută ca o investiție pe termen lung dar esențială în aplicarea programelor de dezvoltare, în creșterea capacităților de adaptare a forței de muncă la modificările survenite în climatul economic.

Sesiune de comunicări

● Perfecționarea conducerii, organizării și planificării în industrie, construcții și transporturi în condițiile actualului mecanism economic a constituit tema

FIȘE

simpozionului desfășurat în zilele de 3—4 decembrie la Academia de studii economice, în organizarea Facultății economie industriei, construcțiilor și transporturilor. Cele peste două sute de comunicări prezentate de cadre didactice din învățămîntul superior, specialiști din cercetare, informatică, unități economice și din organe centrale au abordat o paletă largă de probleme legate de optimizarea structurilor în economia națională, creșterea eficienței în activitatea economică, progresul tehnic, diminuarea consumurilor materiale și energetice, perfecționarea sistemului informațional ș.a.

Dezbateri

PROCESE ȘI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (III)

CONTINUAM în acest număr publicarea sintezei dezbaterilor cu tema „Procese și fenomene actuale din economia mondială”, inițiată de „Revista economică” cu sprijinul Secției de științe economice a Academiei de Științe Sociale și Politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu” și Institutului de economie mondială. Primele două relatări au apărut în nr. 47 din 26 noiembrie și nr. 48 din 3 decembrie 1982.

Rezultat al interacțiunii dintre contradicțiile reproducției capitaliste și cele ale economiei mondiale

Gheorghe Crețoiu — În primul rând, îmi exprim acordul cu tovarășii care au susținut că este bine ca la începutul discuției noastre să stăruim mai mult asupra conceptului de criză economică, întrucât se întâlnesc multe accepțiuni. Aș propune ca la început să analizăm mai mult conceptul de criză economică mondială. Este cunoscut faptul că în literatura economică și mai ales în cea didactică, a fost larg răspândită concepția potrivit căreia criza mondială este o criză economică de supraproducție care cuprinde mai multe țări, îndeosebi cele cu o pondere importantă în economia mondială. Or, este clar că deși în prezent asistăm și la un asemenea proces, actuala criză economică mondială nu se limitează la el, ci cuprinde și structuri și mecanisme ale economiei mondiale propriu-zise. Dacă discutăm în acești termeni, atunci trebuie spus că, alături de fenomene de supraproducție relativă, în conglomeratul actual de procese și fenomene cu caracter de criză care au cuprins economia mondială nu lipsesc nici elementele de subproducție și s-au intensificat interdependențele și influențele reciproce dintre crizele în domeniul producției, cu cele valutare-financiare, de credit, energetică și din domeniul materiilor prime etc. În același timp, cred că trebuie făcută demarcația necesară între diferitele tipuri de crize și mai ales între actuala criză economică mondială pe de o parte și criza ordinii economice mondiale, diferite forme de crize globale, pe de altă parte, chiar dacă între acestea există legături și interferențe. Insist asupra acestui aspect nu numai din rațiuni ce țin exclusiv de obiectivele muncii ideologice, ci și pentru că definirea riguroasă a problemelor analizate este o premisă esențială pentru desprinderea concluziilor de ordin teoretic și mai ales practic, pentru care, pe bună dreptate, a insistat foarte mult tovarășul prof. dr. Costin Murgescu.

În același sens, cred că un loc important îl are și analiza cauzelor și factorilor care au determinat și determină actuala criză economică mondială. A fost și mai este răspândită părerea, așa cum s-a mai arătat în dezbaterile noastre, că este vorba de o criză caracteristică țărilor capitaliste dezvoltate care s-a răsfirțat și în economia mondială și pe care o resimt și țările socialiste. În încercarea de a se depăși un asemenea punct de vedere, considerat pe bună dreptate limitat, uneori se merge prea departe, extrapolându-se cauzele sau factorii crizei la toate țările, sau dându-se explicații care seamănă mai degrabă a determinism tehnologic. Or, două părerea mea, trebuie precedat la o demarcație între contradicțiile mecanismului reproducției sociale în țările capitaliste dezvoltate, pe de o parte, și contradicțiile economiei mondiale, și ale relațiilor economice internaționale pe de altă parte, întrucât actuala criză economică mondială nu poate fi privită decât ca rezultat al interacțiunii acestor două grupe de cauze.

În al doilea rând, în cadrul dezbaterii noastre urmează să se releve formele de manifestare ale crizei, implicațiile ei de ordin economic, social, politic, această latură având fără îndoială o semnificație deosebită din punct de vedere teoretico-ideologic. În același timp subscriu integral la ideea avansată de tovarășul Costin Murgescu la începutul dezbaterii, potrivit căreia economia mondială nu va ieși din actuala criză fără o transformare a bazei sale materiale de producție. Implicațiile

mari, amploarea efectelor ei asupra economiilor naționale, ca și gradul mai ridicat decât oricând în trecut de percepere a acestor influențe la nivelul teoriei și politicilor economice determină amploarea fără precedent a preocupărilor și frământărilor pentru depășirea crizei, din care vor rezulta modificări importante în structurile economice și în diviziunea mondială a muncii. În literatura internațională se vorbește mult despre contradicția dintre orientarea țărilor dezvoltate din punct de vedere energetic de a-și reduce dependența energetică pe de o parte și tendința multor țări în curs de dezvoltare de a-și valorifica resursele naturale prin crearea și dezvoltarea unor ramuri prelucrătoare. Bineînțeles trebuie combătută o anumită supralicitare a acestei contradicții, întâlnită în literatura occidentală, întrucât nu aici trebuie căutate sursele fenomenelor de criză, dar pentru viitor nu trebuie ignorate implicațiile ei asupra economiei mondiale. O influență și mai mare o vor avea, însă orientările țărilor dezvoltate spre restructurarea economiei, chemările la „reindustrializare” auzite astăzi în multe țări industriale găsindu-și reflectarea în unele cazuri în programe ample și ambițioase. Probabil însă că cea mai afectată componentă va fi aparatul tehnic, baza tehnologică a producției.

În al treilea rând, deoarece tot s-a vorbit aici de o zonă ascunsă, și eu sînt de acord cu ceea ce spunea tovarășa Maria Popescu, cu privire la necesitatea analizei atente a fenomenelor care nu pot fi depistate cu instrumentele și indicatorii cu care noi am operat pînă acum. Consider că în analizele noastre va trebui să avem în vedere și activitatea societăților transnaționale. Chiar dacă nu ele sînt generatorul crizei economice, activitatea lor are implicații serioase asupra relațiilor economice internaționale, asupra unor fenomene din economia mondială, putînd să contracareze politici și orientări adoptate pe plan național sau chiar pe plan internațional.

În acest sens, sîntem cu toții de acord că analiza ritmului de creștere sau de scădere a producției industriale sau a produsului național brut nu mai poate fi edificatoare, trebuie să luăm în seamă un număr mare de indicatori și laturi economice și sociale.

Implicarea factorilor politici în rezolvarea problemelor

Mircea Nicolaescu — Doresc să subliniez utilitatea specială a unei asemenea discuții, a perspectivei de lucru de tip laborator, care ne oferă prilejul să putem schimba și elabora idei, eventual să identificăm noi direcții de abordare, noi deschideri pentru analiza unei probleme atât de complexe și cuprinzătoare cum este criza economică mondială contemporană. Aș avea de făcut două sugestii metodologice în legătură tocmai cu eficiența acestei dezbateri. Prima se referă la necesitatea unei abordări globale, complexe care să depășească caracterul strict economic pe care multe din discuțiile ce se poartă asupra acestei teme îl au. Aceasta deoarece asistăm astăzi la procesul globalizării problemelor mari ale lumii, între care și cea aflată astăzi în discuție; deși este un fenomen prin esență economic, criza economiei mondiale pătrunde în absolut toate planurile vieții sociale, naționale și internaționale cu un impact tot mai puternic. Nu putem ignora politizarea tot mai acută a abordării unor asemenea probleme, ca cele generate de criza economică mondială, implicarea tot mai serioasă, directă a instituțiilor politice ca atare, în special a guvernelor, a statelor, inclusiv a factorilor militari și consecințele respective pe planul întregului sistem al relațiilor internaționale și ordinii sale. Totodată se impune necesitatea elucidării interacțiunilor pe care criza actuală le declanșează între domeniile, planurile diferite ce compun sistemul relațiilor internaționale contemporane. Se impune o asemenea viziune, pentru a putea desprinde acele aspecte legate în mod deosebit de acțiunea factorilor politici, care sînt și vor fi tot mai mult implicați în rezolvarea diverselor probleme ale crizei în fața căreia se

găsește lumea. Abordările noastre în legătură cu noua ordine internațională de exemplu sînt cumva restrînse prea mult la caracterul strict economic. Sînt îngustate ca atare perspectivele sublinierii rolului voinței politice în sensul unei abordări pozitive a soluțiilor crizei. De altfel ideologii și politicienii din lumea a treia, mă refer la cei mai avansați și așa ilustre ca Luis Echeverria Alvarez, vorbesc foarte categoric de o anumită contradicție între ceea ce înseamnă independența politică, de stat și independența economică a acestei lumi. La urma urmei, pentru prima dată în istoria omenirii toată harta lumii este acoperită numai de state independente, în timp ce din punct de vedere economic se adîncesc decalajele și ca atare și structurile de dominație, situație tot mai greu împovărată de actuala criză economică, de complexitatea și caracterul său dezzechilibrat. Eu spun acest lucru nu neapărat din motive didactice, deși nici acestea nu trebuie neglijate pentru ținuta științifică a analizei, ci în legătură mai ales cu necesitatea conturării și identificării căilor de acțiune politică, fie în relațiile bilaterale, fie în activitatea organizațiilor internaționale în preocupările cărora problematica economică ocupă, sub presiunea țărilor în curs de dezvoltare, un loc din ce în ce mai mare, nu numai în înregul angrenaj al O.N.U. dar și în cadrul celorlalte. Este necesară o asemenea abordare și pentru evidențierea rolului actualului crize economice în agravarea relațiilor de dominație, sub toate aspectele ei, în creșterea stării conflictuale.

Eu am salutat cu bucurie modalitatea de abordare a crizei economice mondiale, așa cum o găsim în lucrarea „Capitalismul, economia și criza sistemului”, coordonată de profesorul Tudorel Postolache, care nu s-a limitat numai la aspectele strict economice clasice. Depășind intrucitva cadrul specific tradițional, lucrarea oferă multe posibilități de a înțelege, de a percepe globalizarea cu totul particulară a crizei de astăzi față de ceea ce a cunoscut omenirea, dar și modalități de investigare sistemică nu numai în ceea ce privește complexul economiei mondiale — compus din economii naționale extrem de diferite ca nivel, structură și potențial sub toate aspectele — ci și în ceea ce privește mecanismul rezolvării, tot în viziune sistemică. Aceasta deoarece criza nu se desfășoară pe planuri economice, politice, militare, rupte unul de altul, ci în domenii care se interferează foarte mult, se agravează unele pe altele, sau se salvează unele prin altele.

Am avea astfel posibilitatea să desprindem unele aspecte interesante privind lupta pentru zone de influență, în general lupta pentru putere, problematica strategică în contextul mondial de astăzi, impactul complex al cursei înarmărilor asupra crizei. Nu este un secret faptul că în multe din problemele cu care se confruntă astăzi economia mondială și viața internațională ca urmare a crizei, interesele strategice, militare și de stat, de putere, predomină din păcate față de interesele economice ale dezvoltării forțelor de producție în toate statele, ale lichidării subdezvoltării.

O a doua idee, legată de ceea ce am arătat mai înainte, este aceea în legătură cu modalitatea abordării problematicii tendințelor noi și formelor de manifestare ale neocolonialismului în relațiile economice internaționale. Mi-aș permite o propunere de lărgire de fapt a cadrului. Mă gândesc nu numai la neocolonialism ca atare și nu numai în relațiile economice internaționale, pentru că neocolonialismul astăzi, nu e un secret, se manifestă foarte puternic prin relațiile militare impuse în contextul cursei înarmărilor, prin relațiile politice, culturale, prin acțiunile de integrare mult mai ample decît cele care se desfășoară pe planul economic. De fapt este vorba de tendințe noi și forme de manifestare noi a dominației în relațiile internaționale cultivate pe fondul manifestărilor complexe ale crizei economice. Folosirea impactului crizei asupra decalajelor economice pentru a crea și consolida structuri de dominație politică și militară frînează, deformează și contorsionează procesele de consolidare a economiilor naționale în lumea a treia. Cazul dobînzilor, al datoriei externe în general, și altele sînt în esență relații de intensificare a exproprierii de către țările dezvoltate și monopolurile transnaționale a unei părți tot mai mari din avuția omenirii.

La ce trebuie să te adaptezi în condițiile crizei ?

Mugur Isărescu — Aș supune atenției d-voastră un exemplu concret care, în opinia mea, ilustrează câteva din caracteristicile crizei prezente a economiei mondiale : În 1976 firma Chrysler deși în condițiile crizei energetice, continua să producă mașini de aproape 10 m lungime, cu 8 cilindri și consum de peste 20 litri/100 km. Argumentația era că firma Chrysler ia în considerare numai impulsurile pieței americane ; dacă cumpărătorul american cere mașini mari, firma produce mașini mari. În ceea ce privește criza energetică se exprimau chiar în doielei în legătură cu existența ei. Faptele ulterioare le cunoașteți. În 1979 Chrysler a intrat în stare de faliment cu

500 000 autoturisme în stoc. O serie de ajutoare financiare, inclusiv din partea guvernului, au constituit balonul de oxigen, dar nici acum Chrysler nu are o situație prea bună. Încercarea acestei firme, ca și a celorlalți doi mari producători, General Motors și Ford, de a trece la fabricarea de autoturisme de mic litraj nu se dovedește o problemă facilă ; concurența vest-germanilor și a japonezilor — datorită experienței relativ îndelungate a acestora în producerea de autoturisme de mic litraj — este deosebit de puternică. Consecința : în prezent nivelul producției în industria americană a autovehiculelor este cel mai scăzut din ultimii 20 de ani (5 milioane bucăți față de vîrfurile de 10 milioane în urmă cu cîțiva ani). Pe de altă parte, o țară ca Japonia, care în urmă cu două decenii nu figura între primii 10 producători mondiali, dar care s-a adaptat rapid la noile condiții impuse de criză, este acum primul producător de autovehicule al lumii.

Exemplul ne sugerează ideea că actualele fenomene de criză din economia mondială au un caracter global, ele afectînd pe toți participanții la diviziunea mondială a muncii, chiar și pe cei puternici și dezvoltăți. Compararea crizei economice mondiale cu o furtună de mari proporții este ilustrativă și binevenită ; comparația scoate în relief forța de lovire a crizei, faptul că sub impactul crizei pot fi doborîte și firmele mari. Este însă de înțeles că fenomenele de criză îi afectează mai puternic pe cei mai puțin dezvoltăți, țările în curs de dezvoltare, deoarece țările dezvoltate, firmele mari, marele capital au mai multe posibilități de adaptare. Mergînd mai departe cu comparația menționată, furtuna care a cuprins economia mondială îi lovește mai puternic, are consecințe mai nefaste asupra celor care navighează cu ambarcațiuni mai mici, mai slabe.

Dar aceiași exemplu îmi mai sugerează și o altă idee și anume aceea că foarte afectați sînt cei ce nu se adaptează rapid la noile condiții. Firmele rigide, inflexibile în activitatea lor, chiar dacă sînt mari și puternice, resimt mult mai acut impactul crizei economice mondiale. De aici rezultă răsturnări în ierarhia marilor producători, a firmelor mari și chiar în ierarhia țărilor dezvoltate ; este aceasta o variantă a tezei prezentate aici de tovarășul profesor Murgescu, conform căreia „din criză nu se iese așa cum s-a intrat”.

Capacitatea de adaptare, flexibilitatea constituie, de aceea, în opinia mea, un atribut esențial al politicii de limitare a efectelor crizei mondiale asupra economiilor naționale. Desigur, aici se ridică problema la ce trebuie să te adaptezi ? Firma Chrysler a luat în considerare numai cerințele de moment ale pieței și a greșit. Pe de altă parte, prospectarea viitorului, a tendințelor și modificărilor din perioada următoare este o operațiune dificilă și riscantă. Este și aceasta, cred, un teren de discuție.

Multitudine de cauze economice și sociale

Roman Moldovan — Continuînd discuția noastră am dori ca ea să se desfășoare într-un context mai delimitat urmînd ca alte laturi ale problemei, aflată în dezbateri, de pildă implicațiile crizei în țările în curs de dezvoltare, să formeze obiectul unor dezbateri separate. Deci, vă propunem ca astăzi să ne ocupăm, să încercăm să definim unele din implicațiile crizei și inflației de natură economică și cu deosebire efectele, urmările sociale în țările capitaliste. Manifestările și efectele sînt în general cunoscute: presa cotidiană publică o multitudine de informații ilustrative în acest sens, pentru dezbateri noastre ; problema importantă constă în analiza căile de ieșire care sînt concepute de către cei în cauză, respectiv de cei care — sub diferite forme — răspund de dinamica, de dezvoltarea economiei țărilor industrializate, a țărilor capitaliste. Să încercăm să vedem căile de ieșire pe care aceștia le concep, manifestările crizei fiind arhicunoscute: șomajul și inflația. Cu deosebire vă propun să analizăm conceptele, teoriile care sînt vehiculate de diverse școli economice, cunoscute fiind funcția lor de deschizătoare de drumuri pentru soluții de ieșire din criză, de limitare a inflației și a șomajului. În această ordine de idei, mă refer la faptul cunoscut că din ce în ce mai mult se ridică problema valabilității teoriei costurilor comparative. Perenitatea ei este susținută tot mai insistent și concomitent sînt tot mai evidente în gîndirea economică occidentală curente, concepțiile care cer o întoarcere la ceea ce se denumește capitalismul pur, susținîndu-se că de fapt situația în care s-a ajuns — de criză și tulburare a funcționării economiei capitaliste — derivă din faptul că nu s-a respectat jocul liber al forțelor pieței. În fapt există două curente — cel la care ne-am referit și cel de sorginte keynesistă (care au aceeași rădăcină) care domină sub diferite forme. Poate discutăm și astfel de laturi teoretice ca cele două pe care le-am amintit mai înainte, deoarece ele se leagă de explicațiile asupra cauzelor crizei și inflației și de soluțiile ce se propun pentru combaterea lor. Adeptii costurilor comparative sînt în principal susținătorii punctului de

vedere pentru care inflația este urmare a impulsurilor creșterii costurilor de producție, iar cei ai întoarcerii la capitalismul pur — ai curentelor de gândire care explică echilibrul sau dezechilibrul din economie — și deci și inflația — ca fiind un rezultat al jocului dintre cerere și ofertă.

Într-un studiu publicat în Revista economică eu am făcut un fel de inventar al explicațiilor pe care le găsim în diferite curente de gândire din Occident, în ce privește cauzele inflației. Prima din aceste explicații este că are loc o creștere a costurilor de producție în toate economiile. Unii afirmă că aceasta s-ar datora revendicărilor fără sfârșit ale muncitorilor care, folosind una din forțele organizate, adică sindicatele, împing — zic ei — la urcarea salariilor și au revendicări sociale tot mai mari; alții explică această ridicare, prin schimbările mai adânci — de traiecte — care au loc în lume și în societate; se susține, de asemenea, că dacă resurse naturale tot mai sărace în conținut trebuie să intre în circuitul economic, tehnologiile nu reușesc să recupereze diferențele respective și deci costurile cresc; o altă cauză ar fi faptul că asupra costurilor sociale de producție se exercită o presiune ca urmare a fenomenelor de poluare, ce implică adoptarea de măsuri de conservare a mediului, ceea ce atrage sarcini — cheltuieli — enorme. Mai sînt și cei ce recunosc că există și alte cauze sociale legate de sistemul capitalist — ca orînduire socială — care implică o urcare a costurilor, cu grave efecte financiare, dezechilibre interne și internaționale datorate exorbitanțelor cheltuielii militare și implicit stocării de enorme resurse pe care le presupune.

Profunde modificări în raporturile de forțe pe plan mondial

Andrei Vela — Într-un articol publicat mai demult în Revista Economică am avut intenția să prezint o viziune globală asupra fenomenului complex al crizelor din societatea contemporană. O clasificare a crizelor (economice, sociale și politice) ducă implicit la conceptul de sistem și se poate concretiza printr-o reprezentare grafică, sub forma unei piramide răsturnate.

În acest grafic, criza forțelor de producție, sub impulsul revoluției științifice și tehnice, apare la baza întregului sistem de crize, care se manifestă ca o metacriză sau megacriză. Forțele de producție care se află în prezent în funcțiune — creație a unui nivel științific și tehnic anterior — s-au format în deceniile 1960—1980, încep să-și epuizeze rolul istoric, să se comporte ca un aparat de producție depășit. Noile forțe de producție care apar paralel cu acest proces, exercită presiuni asupra întregului sistem social politic existent. De aici derivă toate formele crizei prin care trece omenirea.

Doresc să desprind, în continuare, câteva idei pe care le consider importante pentru dezbateri:

— Criza societății contemporane are proporțiile uriașe pe care le cunoaștem, deoarece viața economică și social-politică s-a mondializat. Pentru prima dată în istorie, toate națiunile lumii, sub o formă sau alta, participă sau vor să participe la circuitul economic internațional. Deci, criza cuprinde întreaga lume, indiferent de locul și importanța diferită, a națiunilor în economia mondială, indiferent de sistemul lor social-politic.

— Criza cuprinde totalitatea sferelor și elementelor structurii social-economice a fiecărei țări și a ansamblului internațional economic și social-politic. Apar fenomene cu totul noi, contradicții cu totul noi în sinul acestora și care înainte nu erau atât de evidente, de vizibile.

— Sistemul crizelor economice și sociale contemporane cuprinde cumulativ, în acest moment istoric, întreaga gamă de dezechilibre moștenite de la tipurile și modelele economico-sociale anterioare. Ele sînt înglobate în fenomenele de criză pe care le cunoaștem, le potențază, adîncindu-le și făcînd mai dificilă soluționarea lor în comparație cu modul în care erau soluționate fenomenele de criză în trecut.

— Cauzele fenomenelor de criză trebuie căutate în interiorul fiecărui sistem; ele își au sediul în factorii complecși care alcătuiesc sistemele economice și social-politice, în structurile lor interne cele mai intime. Aceasta nu înseamnă că crizele nu sînt provocate și de manifestarea unor fenomene exogene, provenite din sistemele alăturate cu care sistemul intrat în criză se află în interdependență. Uneori crizele cunosc o propagare și difuzare rapidă pe plan orizontal. Dar întotdeauna, chiar și atunci cînd factorii cauzali provin din exterior, din sistemele alăturate, ele ating, sensibilizează și pun în mișcare dezechilibre proprii sistemului lezat, adică se suprapun contradicțiilor interne proprii ale fiecărui sistem. Numai înțelegerea dialectică a dezechilibrelor și contradicțiilor interne poate da cheia necesară descifrării și definirii tipului de criză în conexiunea sa

cu întregul sistem contemporan de crize.

— Sub impulsul crizelor, națiunile sînt obligate să-și reorganizeze modul de existență economică și social-politică, să treacă la transformări majore în modul lor de producție și viață. Crizele, alături de aspectul lor distructiv, conțin și elemente de vitalizare, de dinamizare a economiei și societății. Este neîndoielnic că economia occidentală se află în epoca de epuizare a industrialismului clasic. Capitalismul, în formele sale monopolist statale, a intrat în agonie. Piere, nu industria în sine, ci tipul de industrie ale cărei rădăcini provin din secol XIX. După cum spunea Jean Fourastié, nimic nu va arăta mai puțin industrial decît societatea industrială creată de revoluția industrială.

— Un număr mare de națiuni, cele din țările în curs de dezvoltare, au intrat în circuitul economic mondial tocmai în acest moment istoric în care forțele de producție pe care le însușesc sînt supuse unui puternic proces de transformări, cînd se cere ca aparatul de producție existent, aliat în plină erodare morală, să fie înlocuit cu noi tehnici și tehnologii, cu noi modele de organizare și totul să fie reasezat pe bazele superioare oferite de știința acestui sfîrșit de secol. Or, prin transferul tehnologic, pe care și-l asigură cu atîtea dificultăți, țările în curs de dezvoltare își așează producția pe un fundament labil. Ea este în situația de a deveni, de la bun început, ineficientă și necompetitivă pe plan mondial unde se întîlnește încă de pe acum (iar în viitor se va întîlni tot mai frecvent și mai dur) cu o producție organizată și desfășurată pe baze tot mai avansate. Astfel, încă de acum se creează condiții pentru noi decalaje, un tip inedit de decalaj între țări înzestrate cu aparat de producție aflat în stadii diferite de perfecționare, și care răspund în mod diferit cerințelor științei și tehnicii moderne.

Înlăturarea acestui nou tip de decalaje va fi incomparabil mai dificilă decît a celui din trecut. De aceea, nu este indiferent cum se organizează structurile viitoare ale economiilor naționale și ale economiei mondiale. Pornind de la semnalele pe care criza economică le lansează, de la experiența istorică acumulată, se pot elabora viziuni de perspectivă privind structura optimă sau structura dezirabilă care să asigure eficacitatea viitoarelor sisteme ale economiei naționale în toate țările lumii, încadrarea lor în mod optim în noua diviziune internațională a muncii care își croiește drum în mijlocul crizelor economice pe care le studiem.

— Avînd în vedere profunzimea sa și multitudinea fenomenelor care își așteaptă soluția, întinderea și caracterul său general, criza economică și social-politică a lumii contemporane pare să aibă o desfășurare lentă, contradictorie și de lungă durată.

Supun, de asemenea, dezbaterii o idee legată de modul soluționării crizei: Noi, în general, avem în vedere o soluție globală, axată pe solidaritatea dintre națiuni, care să ducă, în cele din urmă, la găsirea căilor de ieșire din criză. Însă nu trebuie să pierdem din vedere trăsăturile sistemului social-politic capitalist, lupta acerbă pentru dominație dusă de vîrfurile capitalismului monopolist de stat, concurența puternică dintre monopoluri. Se manifestă puternice tendințe de dominare stîrnite și stimulate de practicile imperialiste. Efectele acestor trăsături se concretizează în protecționismul comercial, în lupta pentru piețe și zone de influență. De aceea, în soluțiile care se propun pentru ieșirea din criza economică găsim mai degrabă o tendință de rezolvare a problemelor crizei în dauna țărilor cu economie mai slabă decît spirit de cooperare și căutare de căi pentru depășirea dezechilibrelor împreună cu ele. Victimele se găsesc și în rîndul țărilor capitaliste, unde efectele măsurilor de ieșire din criză le suportă statele mici și mai slab înzestrate cu factori de producție, dar, îndeosebi țările în curs de dezvoltare. Încercările de a elabora o strategie globală nu au dat pînă acum rezultate în ciuda eforturilor stăruitoare în această direcție ale unui mare număr de state, printre care și România. Dialogul nord-sud, nu numai că a fost infructuos, dar s-a și întrerupt în ultimul timp. De aceea, ar trebui poate să reluăm și să analizăm tezele privind posibilitățile ieșirii din criză prin acțiunea unor forțe interne ale economiei din țările cele mai bine situate pentru aceasta. Se vorbește despre rolul de locomotivă pe care, se pare, ar putea să și-l asume unele state care au condițiile necesare pentru a forța ieșirea din criză și a antrena, astfel, întreaga economie a lumii capitaliste la depășirea, chiar și temporară, a propriilor sale contradicții interne. E vorba, cum remarcă un recent studiu asupra specializării și adaptării față de criză elaborat în Franța, de „țările cele mai importante care nu se mulțumesc să se adapteze, ci vor să și contribuie la modelarea spațiului economic mondial“. Oricare ar fi soluțiile și punctul lor de pornire, actualele transformări în societatea și în economia capitalistă vor duce la profunde modificări în raporturile de forțe pe plan mondial, în locul și importanța statelor în economia mondială, în relațiile sociale de producție în ansamblul țărilor lumii. Criza actuală, oricît

de dramatică ar fi ea, nu poate să nu deschidă orizonturi noi în viitorul omenirii.

Necesitatea schimbării viziunii asupra naturii și a societății

María Popescu — Sînt pe deplin de acord cu antevorbitorii care au afirmat că este absolut necesar să facem un efort de precizare a sensurilor conceptelor cu care operăm, un efort de delimitare a conceptului de criză, pentru că altfel nu putem să ne înțelegem. Dacă fiecare dintre noi evocînd noțiunea respectivă se gîndește la altceva dialogul devine impracticabil. Evident, dezbaterea noastră nu va reuși să lanseze o definiție general valabilă a crizei. Conștiința că nu vom putea avansa o definiție impecabilă nu trebuie să ne împiedice să încercăm să ne apropiem de o conturare a sensurilor conceptului care să reflecte, pe cît posibil mai pertinent, fenomenele cu care se confruntă economia mondială la ora actuală. Acest efort este stringent necesar întrucît de modul cum înțelegem problema, depinde și găsirea soluțiilor de rezolvare, de ieșire din criză.

În acest sens, reamintesc îndemnul președintelui țării de a regîndi conceptele. Deși este de la sine înțeles că unei gândiri dialectice este necesar să-i corespundă și concepte dialectice, uneori pierdem din vedere acest lucru. Nu mă voi referi la teoria crizelor, așa cum au fundamentat-o Marx și Lenin în epocile în care au trăit. Însă, cred că trebuie să reflectăm serios asupra acestor fundamentări și mai ales asupra epocilor respective, și să evităm să transformăm aceste fundamentări în calapoade în cadrul cărora am încerca zadarnic să înghesuim realitatea actuală, complexă și din foarte multe puncte de vedere total diferită de situația pe care au reflectat-o, la timpul lor, teoriile elaborate de Marx și Lenin. Amploarea, profunzimea, modul foarte persistent și insinuant de manifestare a fenomenelor de criză în toate laturile vieții materiale și spirituale ale lumii contemporane aduc argumente convingătoare în sprijinul afirmației susținută îndeosebi de tovarășul Vela, că criza mondială actuală, nu poate fi considerată un simptom exclusiv al economiei capitaliste. În literatură s-a vehiculat ideea că este o criză a sistemului capitalist și întrucît țările cu alte sisteme sociale participă la circuitul economic mondial sînt și ele afectate de simptomele crizei, dar numai datorită perturbărilor provocate de țările capitaliste. Dacă așa ar sta lucrurile, n-ar trebui decît să luăm măsuri de contracarare a acestor efecte, de reducere a dependenței față de partenerii din țările cu alte orientări sociale aflate în criză și astfel noi ne-am putea dezvolta într-un mod impetuos.

Recurg din nou la concepția dialectică a președintelui țării noastre care arată cu foarte multă clarviziune și luciditate că există contradicții și în țările socialiste, contradicții care pot, atunci cînd nu se adoptă măsuri din timp, să degenereze în fenomene conflictuale. Deci, o analiză mai atentă, mai circumspectă a conceptului de criză și a fenomenelor pe care le definim prin acest concept, este importantă atît pentru teoria economică cît și pentru fundamentarea orizonturilor politicii economice.

Încerc să avansez cîteva gînduri pe care le supun atenției dvs. și care, sper, că ne-ar putea permite să ne apropiem de o înțelegere pe cît posibil mai amplă, a cauzelor crizei. Ipoteza mea rezidă în afirmația că criza economică mondială ar putea fi considerată drept consecință a nerezolvării unor probleme și contradicții ce decurg din caracterul neadecvat al viziunii economice asupra lumii. Viziunea pe care am denumit-o excesiv demiurgică datorită relațiilor în care intră omul cu natura prin mijlocirea tipului de tehnologii liniare actuale pe de o parte, iar pe de altă parte, datorită inadecvării relațiilor la nivelul societății, inadecvării ordinii economice mondiale actuale în care se perpetuează relații de forță. Trăim în fapt momentele de criză ale tipului de creștere bazat pe tehnologii liniare care au generat consumuri foarte mari de materii prime și energie, risipă, poluare, dezvoltare exagerată a orașelor, contradicții între posibilitățile de producere a bunurilor alimentare necesare populației și necesitățile obiective reale ale populației lumii care a crescut într-un ritm atît de înalt în ultimul secol, pe de altă parte. Așadar, putem afirma că baza materială de producție actuală este în criză și în același timp se află în criză relațiile economice mondiale, relații care contravin idealurilor pe care noi le-am investit în făurirea unei noi ordini economice mondiale, și care vedem că persistă să fie bazate pe forță economică și politică, pe tendința de dominare și de subordonare a celor slabi de către cei puternici, de tendințe neocolonialiste.

Consider că simptomele pe care noi le numim criză energetică, criză de materii prime, criză valutar-financiară, criză structurală, criză ecologică, sînt consecințe ale acestei viziuni demiurgice a omului care a crezut că prin progresele — de altfel incontestabile ale științei și ale tehnicii — poate să domine și să ex-

ploateze toate forțele și resursele naturii. Nu au fost luate în calcul limitele de toleranță ale echilibrelor ecologice, și nu se ține seama nici de pericolele acumulării uriașelor cantități de armament atomic care amenință însăși existența planetei. Acest conflict amenință posibilitățile omului de a obține în continuare de la natură resursele naturale stringent necesare, resurse dintre care unele sînt epuizabile, iar altele — deși nepuizabile — nu pot fi utilizate decît în ritmul ciclurilor de evoluție ale ecosistemului.

Pentru economiști este necesar să reflecteze mai mult și asupra implicațiilor politice ale crizei — așa cum cu deplină temeritate susținea profesorul Nicolaescu — asupra contradicției acute care există între existența unui număr mare de state independente din punct de vedere politic și coeficientul de independență economică foarte redus de care dispun, cea mai mare parte dintre aceste state. Această contradicție generatoare de fenomene pe care noi le încadrăm în conceptul de criză, se manifestă printr-o multitudine de contradicții de interese care sînt greu de armonizat în peisajul economic-politic mondial actual.

Întrucît tovarășul Vela vorbea de soluții, înclin să cred că idealurile înfăptuirii noii ordini economice internaționale sînt dificil de înfăptuit în condițiile actuale. Politica de forță din păcate probabil că va mai dăinui, de altfel ea a caracterizat istoria omenirii pînă în zilele noastre și probabil o va mai caracteriza o vreme. De aici nu trebuie să ne situăm pe o poziție pesimistă. Dimpotrivă, avem temelii de optimism pentru că, în pofida evoluției sinuoase a contradicțiilor, pînă la urmă, aspirațiile de libertate și de egalitate ale popoarelor au contribuit la obținerea unui anumit progres real și în domeniul evoluției politice, și în direcția afirmării pe plan economic a unei independențe, bineînțeles relative a statelor. Pentru a avansa pe calea progresului este necesar să se acționeze în sensul 1) schimbării relațiilor dintre om și natură pe linia luării în considerare a limitelor de toleranță ale acestora și 2) al schimbării principiilor relațiilor economice dintre state ce acționează la nivelul mondial în direcția creșterii rolului organismelor internaționale menite să țină seama și de interesele celor slabi și să găsească anumite soluții de avantajare a lor.

Pe de altă parte, este stringent necesar, ca în condițiile actuale, să existe o mai mare preocupare pentru sporirea eforturilor proprii ale statelor în sensul găsirii unor soluții locale, pentru valorificarea potențialului de resurse naturale, și umane ale fiecărei țări, astfel încît fiecare țară să-și dezvolte acele domenii și să-și valorifice acele potențialități de care dispune. Consider că nu este bine să subestimăm contribuția la evoluția către criză a fenomenelor actuale pe care a avut-o tendința de mimetism și de generalizare a tipului actual de dezvoltare industrială, bazat pe aceleași tehnologii liniare, păgubitoare. Această tehnologie extinsă în condițiile țărilor în curs de industrializare nu a făcut decît să contribuie la adîncirea decalajelor și nu la atenuarea lor. Problema este de a găsi modalitatea ca fiecare țară să se înscrie pe o linie și de progres tehnic și de creativitate bazată pe aportul propriu original, la civilizația umană, la dezvoltarea economică. Cînd sînt gîndite strategiile de ieșire din criză nu trebuie pierdut din vedere acest lucru. Dacă criza este generată de sistemul industrial actual, cu tehnologiile lui înșirotoare de resurse, atunci ieșirea din această criză trebuie să ducă la găsirea unor tehnologii performante — în special în privința valorificării optime a resurselor naturale, a creativității și a potențialelor concrete și reale, ale fiecărei țări. În felul acesta, fiecare ar putea să aducă în concertul mondial ceva care să o individualizeze, să nu ascute concurența pentru producerea celorlalte bunuri, ci, să creeze complementarități. Pentru exemplificare amintim că piața mondială este suprăsaturată de o serie întregă de produse ale construcției de mașini care în condițiile de stagnare relativă a economiei în întreaga lume, ale plafonării investițiilor nu-și găsesc cumpărători. Tendința de dezvoltare a unor industrii de acest gen, industrii care au constituit motorul progresului economic în anumite țări, în anumite perioade, nu mai poate da rezultate pozitive în situația actuală. La fel de nefastă ar fi și tendința de copiere a modelului japonez, de imitare a structurilor economice japoneze din momentul de față, cu atît mai mult cu cît Japonia în ultimii 20 de ani și-a modificat profund structura economică de trei ori pînă acum, și este pe cale să o modifice a patra oară. Dacă e vorba de model, ar fi util de urmat **exemplul de mobilitate în adaptarea la criză**, de căutare a unor noi soluții și drumuri proprii de contracarare a consecințelor nefaste ale crizei pe care o resimțim toți.

Sfîrșitul miracolelor economice

Daniel Dăianu — Eu o să mă îndepărtez de aspectele legate de criza ecologică menționată, de criza morală. Nu știu dacă este bine, deoarece mulți oameni cu care discut îmi subliniază că astăzi trecem printr-o criză a valorilor. Este o criză a omului

care înțelege ce se întâmplă, dar mai ales, este o criză a omului care nu înțelege bine ce se întâmplă în lume; ceea ce se traduce într-o teamă în ce privește existența, într-o teamă legată de incertitudinea asupra condițiilor și perspectivei de viitor. Nu doresc să tratez această problemă, însă cred că răspunsuri valabile la problematica economică cu care este confruntată economia mondială trebuie găsite, identificate și în zona crizei morale, care este legată de structurile instituționale, organizaționale, de legăturile ce se stabilesc între cei care iau decizii și cei care sînt obligați să le transpună în practică, sau să se conformeze deciziilor. Aș menționa o chestiune care m-a frapat poate prin actualitatea ei, deși a fost ridicată de economistul maghiar Ferencz Ianos. Încă din anii '60. În cartea „Sfîșitul miracolelor economice”, el discută creșterea economică în Germania federală, în Franța și în Japonia, ajungînd la concluzia că plafonarea și chiar darea înapoi a ritmului de creștere economică este un fenomen normal pentru că ar exprima reintroducerea evoluției economiilor naționale pe o tendință seculară (termenul lui Kuznets) care ar fi fost spartă de conflagrația mondială, atunci cînd au fost distruse mari capacități productive, ceea ce inerent, în perioada postbelică, a îndus procesul de reconstrucție. Teza lui Ferencz Ianos mi se pare rațională cu două rezerve: măsura în care progresul tehnic comprimă timpul accelerînd viteza de transformare a structurilor și consecințele creșterii interdependențelor în spațiul mondial.

Pornind de la acest lucru aș vrea să mă refer foarte schematic la dinamica economiei mondiale, ale cărei celule au grade diferite de autonomie. În general, economiile mai puternice și, eventual caracterizate printr-un potențial mai mare de resurse, sînt în general economii cu funcționare mai autonomă, chiar dacă sînt la nivele de dezvoltare diferite. Spre pildă, Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii. În același timp, unele economii naționale pot fi mai active decît altele. Avem de-a face cu economii, agenți extrem de activi în spațiul mondial datorită — în principal — puterii lor economice, ponderii lor în comerțul mondial și avem economii în general pasive, care sînt legate de evoluția celorlalte economii, și în general, sînt obligate mai mult să reacționeze la ceea ce se întâmplă în spațiile naționale active. Acest lucru poate fi ilustrat și cu ordinea mondială inechitabilă care din păcate acționează în momentul de față. De ce fac această distincție? Pentru că, îndeosebi pentru economiile mari, problematica pe care noi o identificăm cu criza economică mondială are numeroase determinări interne. De exemplu, cazul Statelor Unite ale Americii. Pentru S.U.A., în prezent, marea problemă este rata de formare a capitalului în economie, care este scăzută (și nu este vorba numai de cîțiva ani), în raport cu rata de formare a capitalului în alte economii avansate. În ultimii 20 de ani, în Japonia rata brută n-a coborît niciodată sub 35 la sută, în timp ce în S.U.A. arareori a depășit 18 la sută. Iar în acești 18 la sută, sectorul public deține 4—5 la

sută, iar 4 la sută aparțin sectorului rezidențial. Acumularea productivă este relativ foarte redusă, ceea ce împiedică reînnoirea în mod corespunzător a stocului de capital în condițiile în care restructurările impuse de faza de tranziție sînt extrem de costisitoare. În plus, chiar dacă s-ar reuși incitarea populației spre mai multă economisire, rămîne deschisă problema nivelului și structurii investițiilor productive. Într-un mediu în care incertitudinea crește — specifică unei faze de tranziție — există o reticență formidabilă a agentului economic de a investi; agentul economic este împins să investească pe termen scurt. Fenomenul poate fi extins, la economia mondială, la nivelul fiecărui eșalon național de decizie. În economia mondială a crescut mult gradul de incertitudine, ceea ce a complicat procesul de planificare, indiferent de natura acestuia. Dificultățile pentru politica economică pot fi văzute și dintr-o altă perspectivă. Astfel, observăm în țările dezvoltate o tendință de revenire la precepte liberale în materie de politică economică: „să lăsăm să funcționeze piața mai liber, pentru că așa se va conferi mai multă flexibilitate procesului de alocare a resurselor; statul, a cărui intervenție a crescut rapid în viața economică în perioada postbelică, să redea spre gestionarea agenților economici resurse din sectorul public”. Concomitent, cred că asistăm în economii mari, unde puteam să apreciem că există structuri industriale bine închegate, la un proces de dezintegralizare. Există unele sectoare muribunde, iar pentru cele care nu mor, intervenția statului este singura modalitate de a le ține pe linia de plutire; există sectoare care de abia reușesc să aibă o acoperire a cheltuielilor prin veniturii proprii și există sectoare în expansiune. Pentru decizia macroeconomică se creează o mare dilemă. În condițiile în care viteza de ajustare structurală este inferioară ritmului necesar impus de circumstanțele globale, mi se par aproape ireconciliabile solicitările către o liberalizare mai mare a vieții economice cu necesitatea de asistență a unor sectoare, deci de intervenție în economie. Rămîne desigur de văzut în ce măsură se poate pune de acord liberalizarea vieții economice interne cu o politică industrială de protejare în relațiile economice externe.

Supracapacitățile de producție constituie o mare problemă. Este un adevăr care are nevoie însă de o calificare esențială: supracapacitatea globală de producție corespunde unei anumite **subcapacități de producție competitive**. Există economii care posedă capacități productive ce nu pot fi utilizate; nu au capacități competitive, care să poată susține un echilibru economic. Pentru Japonia cred că această subcapacitate nu există ca fenomen economic. Creșterea capacității productive competitive depinde, pe de o parte, de menținerea unui nivel corespunzător al procesului de reînnoire a stocului de capital, iar pe de altă parte, de funcționarea mecanismului economic. Subliniez problema mecanismului economic, deoarece simplul volum ridicat al acumulării productive nu este determinant pentru calitatea muncii sociale (eficiența procesului de reînnoire acumulare).

Valorificarea potențialului de substanțe minerale

(Urmare din pag. 21)

tru elaborarea proiectului unei hidrocentrale pe Mureș. În județul Argeș există preocupări pentru utilizarea informațiilor din arhive în vederea realizării proiectelor celor o sută de microcentrale. La Bacău se va întocmi un inventar cu documentele ce conțin informații referitoare la folosirea resurselor hidroenergetice ale țării și o listă a locurilor unde au funcționat instalații acționate cu forța energetică a apelor.

Preocupări susținute există pentru stringerea și valorificarea datelor din arhive în sprijinul realizării sarcinilor în domeniul gospodăririi apelor. Consiliul Național al Apelor a inițiat, în urma mesei rotunde organizate de „Revista” economică și Direcția generală a Arhivelor Statului, cercetarea documentelor de arhivă în vederea realizării unei documentații asupra istoriei gospodăririi apelor, a fenomenelor hidrologice și meteorologice deosebite (ploi torențiale, inundații, secetă, catastrofe etc.), lucrări tehnice de apărare și de gospodărire a apelor etc. La

întocmirea acestei lucrări participă direcțiile apelor și oficiile de gospodărire a apelor din toată țara. Deși activitatea a început de curînd, rezultatele sînt deja vizibile și există condiții prielnice realizării în timp a obiectivelor propuse.

O serie de intervenții au pledat pentru cercetarea informațiilor din arhive în vederea **valorificării complexe a bogatelor resurse de ape minerale și termale în scopuri turistice, terapeutice, industriale etc.** În cadrul dezbaterilor s-a evidențiat faptul că informațiile cuprinse în documentele de arhivă pot contribui eficient la dezvoltarea industriei, înfăptuirea sarcinilor revoluției agrare și la dezvoltarea tehnicii. S-a subliniat necesitatea cercetării arhivelor în vederea cunoașterii datelor asupra structurii industriei mici și artizanale, felul în care a răspuns necesității de a satisface cerințele locale de bunuri de consum și de servicii, preocupările în domeniul valorificării resurselor locale, a deșeurilor și a materialelor reutilizabile.

Cercetarea arhivelor constituie îndemn și pentru valorificarea unor

vechi tradiții din agricultura României în sprijinul sporirii producției agricole, dezvoltarea rațională a culturii meiului, sorgului, linteii, bobului, hrișcăi și năutului ca alimente sau furaje pentru animale. S-a evidențiat faptul că documentația de arhivă este utilă și pentru dezvoltarea sericiculturii și mai buna gospodărire a fondului forestier al țării. S-a subliniat valoarea documentației conservate în arhive pentru reactualizarea unor tehnici care pot contribui la economii materiale și de energie, la dezvoltarea industriei mici și la valorificarea produselor agricole.

Cu prilejul dezbaterilor s-au făcut numeroase propuneri pentru îmbunătățirea activității de valorificare a informațiilor economice din arhive. Ele se referă la necesitatea îmbunătățirii evidentei informațiilor economice, la elaborarea unor instrumente de lucru (inventare, cataloage etc.) operative, extinderea aplicării informaticii în prelucrarea datelor economice, stabilirea unei strînse colaborări între lucrătorii din arhive și specialiștii în domeniul cercetării și valorificării izvoarelor documentare.

Dezarmarea și dezvoltarea — obiective prioritare conexe ale contemporaneității

AMPLOAREA consecințelor participării țărilor din „lumea a treia” la cursa contemporană a înarmărilor devine din ce în ce mai evidentă. Ar fi greu să se mai nege, în momentul de față, că urmările respective se repercutează în mod negativ asupra întregului proces al dezvoltării social-economice a acestor state. Așa cum se sublinia în noul raport al secretarului general al O.N.U. privind implicațiile economice și sociale ale cursei înarmărilor și cheltuielilor militare, elaborat de un grup de experți condus de reprezentantul țării noastre, acestea „sînt mult mai cuprinzătoare decît ar putea-o sugera eventualele considerații pur economice”. Influența exercitată ar trebui descrisă, de fapt, într-o perspectivă globală: la nivelul „politicii, economiei și al societății” în ansamblu¹⁾.

Analiza obiectivă a stărilor de lucruri în acest domeniu arată, fără putință de tăgadă, că implicarea țărilor în curs de dezvoltare în „actuala ordine militară mondială” are ca rezultat **menținerea și accentuarea sărăciei, a subdezvoltării, a decalajelor** care le separă de statele dezvoltate. Mai mult, se poate afirma că pe această cale se aduce o contribuție esențială la **menținerea țărilor respective într-o poziție subordonată, ca unități dependente, exploatate și penetrare în sistemul global de dominație politică, ideologică și culturală** caracteristic vechii ordini internaționale.

Pentru statele „lumii a treia”, actualul efort de înarmare acționează ca un factor puternic de limitare, contracarare sau deformare a aspirațiilor și a priorităților naționale; de reducere a resurselor disponibile pentru finanțarea creșterii economice și/sau de utilizare necorespunzătoare a acestora; de risipă a materiilor prime și a energiei, a capacităților țării, de folosire ne rațională a forței, de muncă, îndeosebi a celei cu un nivel mai ridicat de calificare. Pe căi dintre cele mai variate, participarea la cursa înarmărilor creează o largă rețea de dependențe, de raporturi clientelare față de țările furnizoare de armament, deschide calea penetrării și a instaurării controlului asupra economiei, pînă la urmă asupra întregii vieți sociale și politice de către marile puteri militare sau de către firmele multinaționale.

Deși necesitățile stringente ale acestor țări sînt legate de lichidarea sărăciei, de îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației, obiectivele privitoare la întărirea aparatului militar au, așa cum arată faptele, un statut privilegiat. Am menționat deja ce parte importantă a resurselor financiare ale statelor în curs de dezvoltare este alocată sferei militare: între 25 și 30% din ceea ce ele pot mobiliza pentru investiții. Evident, în asemenea condiții, fondurile ce pot fi alocate sferei civile se reduc și, așa cum sublinia raportul consacrat consecințelor cursei înarmărilor, se accentuează piedicile în calea îmbunătățirii productivității muncii în economia națională, a performanțelor sale în general²⁾. Trebuie să arătăm că această situație s-a menținut, în mod nefiresc, și pe fondul unei încetiniri tot mai clare a ritmului de creștere a produsului intern brut global sau pe locuitor. Mai mult, într-un număr însemnat de țări în curs de dezvoltare cheltuielile militare au crescut în cursul anilor '70, în pofida unei scăderi a P.N.B. pe locuitor. Ca lucrurile să fie foarte clare, „Raportul asupra dezvoltării mondiale” pe anul 1981 arăta, pe de altă parte, că între 1972 și 1978, toate statele „lumii a treia” care și-au redus bugetele militare ca procentaj din P.N.B. au înregistrat o creștere a ponderii cheltuielilor referitoare la sănătate și educație³⁾.

Este limpede că posibilitățile de lichidare a stării de subdezvoltare au fost și sînt afectate în mod direct și de dezechilibrarea serioasă a balanțelor de plăți, de creșterea dramatică a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare datorită importurilor masive de armament. Și în acest caz poate fi remarcat faptul că înrăutățirea situației în a doua jumătate a anilor '70 nu a oprit statele respective de la continuarea sau chiar accelerarea cumpărărilor de material militar: în ultima parte a deceniului trecut creșterea anuală a atins ritmul — desigur, de necomparat cu cel înregistrat în legătură cu importul de tehnologie civilă — de 25%. Raportul Brandt aprecia în mod întemeiat că dacă o parte a produselor, a eforturilor astfel deturnate ar fi îndreptate spre dezvoltare, „perspectivele de viitor ale lumii a treia ar arăta cu totul altfel”⁴⁾.

Atragerea țărilor în curs de dezvoltare în cursa înarmărilor are loc în condițiile în care **forța de muncă de înaltă calificare este una din resursele cele mai rare**. Or, dată fiind complexitatea și sofisticarea armamentului modern, utilizarea și întreție-

nera acestuia reclamă un personal tehnic numeros. Avînd în vedere că întreaga forță de muncă industrială din țările în curs de dezvoltare este doar de cîteva ori mai mare decît efectivul forțelor armate, această deviere de resurse umane constituie un important obstacol în calea dezvoltării lor.

Unele țări în curs de dezvoltare au început să-și creeze o **industrie proprie de armament**. Această tendință readuce în discuție o dată mai mult problema relației dintre cheltuielile militare și dezvoltarea social-economică. Majoritatea analizelor de specialitate au ajuns la concluzia că, pe ansamblul economiilor naționale, „o creștere economică rapidă are tendința de a merge mină în mină cu cheltuieli militare relativ slabe” sau, inversînd termenii, „rate ridicate ale cheltuielilor militare merg mină în mină cu rate (relativ) puțin ridicate de investiții în capital fix... care, la rîndul lor, sînt în corelație cu rate (relativ) puțin ridicate de creștere a producției globale și a producției pe oră de lucru în sectorul de prelucrare”. Acest raport invers se manifestă cu atît mai mult în cazul țărilor în curs de dezvoltare, în

● Cursa înarmărilor — instrument esențial al creării de noi **RELAȚII DE SUBORDONARE ȘI DEPENDENȚĂ POLITICĂ ȘI ECONOMICĂ**

● O imensă risipă de **resurse materiale și umane sus-trase circuitului economic**

● Cheltuielile militare afectează grav dezvoltarea tuturor statelor

● **REALISMUL ȘI JUSTEȚEA POZIȚIEI FERME ȘI CONSECVENTE A ROMÂNIEI ÎN FAVOAREA ÎNCEȚĂRII IMEDIATE A CURSEI ÎNARMĂRIILOR, PENTRU ÎNFĂPTUIREA DEZARMĂRII ȘI EDIFICAREA NOII ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE**

care eforturile de dezvoltare trebuie să beneficieze de rate înalte de investiții pentru a se putea trece la depășirea înapoierii economice.

Trebuie spus, de asemenea, că producția de arme în aceste țări adîncește dificultățile cu care se confruntă industria civilă în privința asigurării necesităților de forță de muncă cu calificare ridicată. Pe de o parte, este vorba de contribuția sa la orientarea necorespunzătoare, neconformă nevoilor reale a politicii de cadre (urmărindu-se cu prioritate — ca volum și ca structură a pregătirii — formarea personalului necesar sferei militare); pe de alta, de privarea economiei naționale de cadrele tehnice necesare — prin aminarea sau trecerea pe un plan secundar a cerințelor sale; în plus, apare clar că angajarea pe această cale nu creează condiții pentru utilizarea forței de muncă necalificată sau cu calificare redusă — abundentă în statele în curs de dezvoltare și, ca atare, este departe de a contribui, cum s-a susținut uneori, la crearea unui număr important de locuri de muncă în țările „lumii a treia”⁵⁾.

De altfel, faptele infirmă din ce în ce mai evident toate argumentele vehiculate în anii '60 și '70 — este drept, create inițial, deloc dezinteresat, de către anumite cercuri economice-politice-militare din afara țărilor în curs de dezvoltare — în legătură cu virtuțile creării unei industrii de armament, mai precis cu iluzia „decalajului economic sau a dezvoltării prin înarmare”, ca și în privința valorificării mijloacelor financiare care n-ar putea fi absorbite de ramurile civile (în cazul țărilor exportatoare de petrol, mai ales), a îmbunătățirii balanței de plăți și a reducerii dependenței și în plan tehnico-științific. Trecerea la dezvoltarea unei producții proprii de armament, de pildă, a creat noi legături de dependență, mai complexe decît cele datorate importului. De asemenea, în legătură cu ultimul aspect menționat, s-a văzut că orientarea respectivă afectează, în ultimă instanță, efortul de a crea o bază științifică și tehnică adecvată pentru dezvoltarea economiei naționale. Rezultatul se concretizează, mai

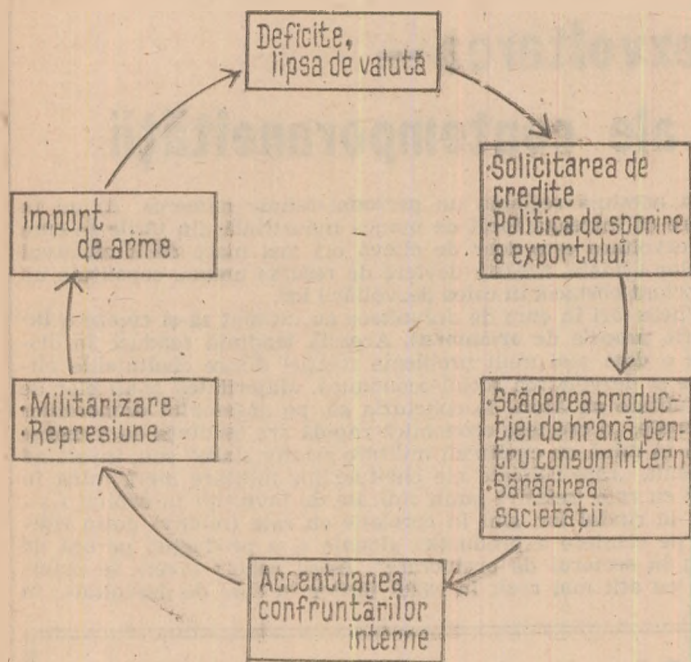
¹⁾ Economic and Social Consequences of the Arms Race and of Military Expenditures, A/37/386, 27 sept. 1982, p. 5.6

²⁾ Ibidem, p. 43

³⁾ World Bank, World Development Report 1981, August 1981, p. 30-181

⁴⁾ vezi R. Leger Sivard op. cit., p. 19; H. Tuomi, R. Väyrynen, op. cit., p. 238-247

Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 48 din 3 decembrie 1982 al revistei noastre.

degrabă, în apariția unei enclave militare relativ dezvoltate într-un ocean al subdezvoltării și în reducerea treptată a posibilităților de concurență — în plan social, cultural, științific — între cele două sfere. Aceasta, desigur, pentru că opțiunile tehnologice determinate de sfera militară sînt marginale în raport cu nevoile societății în cauză.

Participarea la cursa înarmărilor contribuie, de asemenea, la dezvoltarea unor procese de militarizare internă în numeroase țări în curs de dezvoltare, prin instaurarea de regimuri militare — în peste 50 de state — sau prin apariția unor forme de organizare a vieții politice și economice în conformitate cu cerințele forțelor armate, la lărgirea utilizării acestora în scopuri de reprimare ș.a.m.d. Se deschide un așa-numit ciclu al „sărăciei — militarizării-reprimării”⁵⁾ (vezi fig. de sus). În plus, adesea, prin punerea în practică a unor politici perfect compatibile cu necesitățile formulate de marile puteri furnizoare de armament, regimurile în cauză facilitează pătrunderea intereselor străine.

O concluzie de neînlăturat a analizei implicării lumii în curs de dezvoltare în ceea ce am numit „ordinea militară mondială” actuală este aceea a rolului esențial al acestui proces în conservarea, în țările respective, a unui model de dezvoltare dependentă, în acord cu cerințele vechilor rînduiri economice internaționale.

În esență, este vorba de faptul că prin participarea la cursa înarmărilor — cu alte cuvinte, prin adoptarea unei anumite „forme” a forței armate și edificarea sectorului militar potrivit unor standarde importate — țările în curs de dezvoltare receptează o influență mult mai largă decît cea în materie de „apărare”, cu efecte asupra spațiului social respectiv în ansamblu. Pe de o parte, se remarcă impactul pe care îl are însușirea și/sau producerea componentelor materiale specifice acestui domeniu (armament, activități militare, structuri organizaționale), deformarea opțiunilor de creștere și modernizare economică, apariția de raporturi de dependență în plan economic și politic. Pe de altă parte, trebuie să evidențiem aderarea armatelor în cauză (mai precis a elitelor militare) la modelele social-politice, ideologice, culturale dezvoltate și „exportate” de marile puteri militare — prin intermediul programelor, inevitabile în condițiile actuale, de asistență, instruire și pregătire a cadrelor autohtone.

Mai ales de la mijlocul anilor '60, de cînd activitățile respective au fost puse sub semnul așa-numitei doctrine a „securității naționale”, s-a înregistrat o dislocare a preocupării, considerate restrictive, pentru apărarea independenței și a integrității teritoriale a țării, în folosul celei pentru elaborarea unei „strategii

⁵⁾ R. Leger Silvard, op. cit. p. 7; Magvets or Haw does the Arms Trade Affect Development, in „Development”, nr. 1, 1982, p. 35

⁶⁾ vezi, de exemplu, A. Cavalla Rojas, The Doctrine of National Security, in L. Herrera and R. Väyrynen (eds.), „Peace, Development and International Economic Order”, IPRA, Tampere 1979

⁷⁾ I. Thorsson, The Arms Race and Development, in „Development”, nr. 1, 1982, p. 13

⁸⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, Ed. politică, București, 1979, p. 308

totale”, în măsură să asigure o „adevărată dezvoltare economică, socială și politică”⁶⁾. În realitate, așa cum au arătat faptele, acest curs nu a însemnat altceva decît un răspuns dat cerințelor imperialismului de a instaura noi forme de dependență și de dezvoltare dependentă.

Participarea la cursa înarmărilor acționează asupra modelului de dezvoltare adoptat de țările „lumii a treia” la mai multe niveluri: al țărilor stabilite, al modului de realizare și al forțelor implicate. Astfel, efortul militar în care s-au angajat aceste state stînjenește sau împiedică direct adoptarea unor căi de dezvoltare bazate pe o formulare proprie a dezideratelor, a valorilor și a conceptelor fundamentale. De asemenea, înarmările contribuie la coordonarea evoluției lor economice cu necesitățile actualei diviziuni internaționale — inegalitate, asimetrice — a muncii. Ele afectează biziunea pe forțele proprii și utilizarea deplină a resurselor și a capacităților interne, sprijină punerea bazelor unor economii orientate „spre exterior”. În sfîrșit, putem vorbi de împiedicarea „disocierii” din rețeaua de dependențe proprii actualei ordini economice mondiale.

Lichidarea subdezvoltării și desprinderea țărilor sărace din sistemul de dominație economică și politică ce caracterizează actuala ordine internațională nu pot fi concepute fără ruperea acestora din structura militară globală și fără inițierea hotărîtă a unor acțiuni care să pună problemele securității lor în alți termeni decît cei definiți de participarea la cursa înarmărilor. Cum sublinia Inga Thorsson, este necesar ca securitatea națională să fie determinată nu în contextul modelului creat și difuzat de marile puteri militare, de țările imperialiste, ci în legătură cu dezideratul asigurării reale a independenței și suveranității naționale, cu țărilor dezvoltării social-economice a popoarelor⁷⁾.

Pe drept cuvînt, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arată că „doar dezvoltarea economico-socială... și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului contribuie la întărirea puternică a capacității de luptă și de apărare a țării”⁸⁾. În același timp imperativul trecerii la măsuri concrete de dezarmare se definește ca o condiție strategică a luptei pentru soluționarea problemelor dezvoltării. Re-

● Renunșîndu-se la construirea a 30 de submarine nucleare s-ar elibera fonduri pentru **LICHIDAREA FLAGELULUI FOAMETEI PE GLOB**

● Sumele cheltuite pentru un portavion ar acoperi costul întregului import de cereale al tuturor țărilor africane

● Suprafețele agricole și zonele de agrement ale Terrei ar crește cu 2,3 milioane de hectare prin dezafectarea cazărnilor, terenurilor de instrucție, bazelor și aeroporturilor militare, rampelor de lansare

● Costul unei singure rachete strategice (300 milioane dolari) depășește valoarea fondurilor necesare pentru **ERADICAREA ANALFABETISMULUI ÎN LUME**

● La actualul nivel anual al cheltuielilor militare mondiale, **ÎNARMĂRILE PRIVEAZĂ OMENIREA DE 30,6 MILIOANE LOCURI DE MUNCĂ** — cifră egală cu aceea a totalului șomerilor din țările capitaliste dezvoltate

● Anual s-ar realiza o producție pașnică suplimentară de 150 miliarde de dolari prin utilizarea capacităților de producție folosite acum în scopuri militare

● **ÎN LOCUL SUTELOR DE MILIARDE CHELTUITE PENTRU ÎNARMĂRI — REDUCEREA ȘI ANULAREA DATORIILOR ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE**

centul proiect de rezoluție cu privire la consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor inițiat de România și adoptat prin consens de Comitetul pentru probleme politice și de securitate al Adunării Generale a O.N.U. atrage atenția în mod direct că fără adoptarea unor acțiuni urgente de stopare a expansiunii arsenalelor, perspectivele omenirii în etapa imediat următoare sînt dintre cele mai sumbre. Înșușindu-și concluziile raportului asupra acestui subiect, elaborat de grupul de experți condus de reprezentantul țării noastre, documentul cere ca ele să fie luate în considerare în toate acțiunile viitoare ale O.N.U. și să fie aduse la cunoștința opiniei publice internaționale.

conf. dr. Vasile SECAREȘ

Conferința Națională a P.C.R. — eveniment de importanță majoră în viața partidului, a întregului popor

(Urmare din pag. 2)

baza unei analize multilaterale și aprofundate a realităților, soluții eficiente menite să contribuie la valorificarea pe un plan superior a potențialului material și uman, la stimularea mersului înainte al societății românești.

■
ÎN ACEST context partidul a sesizat că una din cerințele calitativ noi care se pun în fața economiei noastre — aflată în faza dezvoltării intensive — o constituie sporirea eficienței, considerată ca factorul decisiv al creșterii economice, al depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare. Societatea noastră, ca orice societate de altfel, trebuie să asigure permanent mijloacele pentru reproducția lărgită, pentru dezvoltarea continuă a forțelor de producție; în același timp însă, trebuie să se asigure creșterea eficienței acumulării, a tuturor investițiilor, sporirea rentabilității economice și, odată cu aceasta, creșterea venitului național. „Trebuie să punem capăt concepției vechi, anarhice — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — după care în socialism se poate funcționa și fără rentabilitate și beneficiu. Este necesar ca toate cadrele noastre de conducere, toți oamenii muncii să înțeleagă că nu se poate făuri socialismul, nu se poate asigura dezvoltarea țării și ridicarea nivelului de trai fără o activitate rentabilă, fără beneficiu, în orice sector de activitate”. Cît de importante sînt aceste probleme rezultă fie și numai din faptul că, potrivit calculelor de sinteză, mărirea cu un procent a eficienței fondurilor fixe productive echivalează la nivelul acestui an cu un venit național suplimentar de cinci ori mai mare decît cel asigurat de un procent de acumulare, iar reducerea cu numai un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivalează cu un spor al venitului național de aproximativ 15 miliarde lei. Evident, pentru ca rezultatele preconizate în creșterea eficienței economice să se situeze la nivelul maxim al posibilităților actuale, trebuie să se acționeze asupra tuturor factorilor care o determină, într-o optică judicioasă, în care să se imbine eforturile ce se desfășoară la nivel micro și macroeconomic.

Pe de altă parte, partidul apreciază că susținerea dinamismului economic în perioada actuală și în perspectivă definește dezvoltarea bazei de materii prime și energetice ca una din problemele esențiale ale planului cincinal. Sînt binecunoscute acțiunile întreprinse în ultimii ani pentru lărgirea bazei proprii de materii prime, pentru creșterea producției de resurse energetice primare și restructurarea balanței de energie electrică, pentru realizarea obiectivului strategic de asigurare pînă la sfîrșitul acestui deceniu a independenței energetice. Investigațiile efectuate demonstrează că patrimoniul național de substanțe minerale și energetice poate contribui într-o măsură mai mare la satisfacerea cerințelor economiei naționale. Pornindu-se de la aceste elemente a fost elaborat programul privind valorificarea superioară și dezvoltarea bazei de materii prime minerale și energetice primare, care va fi supus dezbaterii și aprobării Conferinței Naționale.

Dar, paralel cu inițierea unor ample programe pentru dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, partidul a cerut să se intensifice eforturile pentru economisire, eforturi cu atît mai necesare cu cît industria noastră înregistrează consumuri mai mari — la produse similare — comparativ cu cele realizate pe plan mondial. Astăzi economisirea energiei este considerată una din cele mai importante resurse energetice și, în orice caz, cea mai ieftină. Pe lîngă faptul că permite să se asigure în condiții mai bune cerințele consumului productiv și public, economisirea micșorează presiunea asupra producției, contribuind la conservarea rezervelor. Se apreciază că o unitate energetică economisită la nivelul consumului final înseamnă peste șase unități energetice economisite la nivelul consumului de resurse. Sînt rațiuni economice care determină să se acționeze pe scară largă pentru eliminarea pierderilor și risipei, înlocuirea sau modernizarea tehnologiilor și instalațiilor mari consumatoare de energie, valorificarea integrală a resurselor energetice secundare, diminuarea producției la unele produse energointensive, în așa fel încît la nivelul cincinalului consumul de energie să se micșoreze cu 25 la sută.

Iată, dar, viziunea modernă, realistă, cu profunde temeuri economice în care partidul abordează problemele fundamentale ale societății românești contemporane — cum sînt și cele referitoare la creșterea eficienței economice, asigurarea independenței energetice, satisfacerea într-o măsură mai mare din resurse interne a necesarului de materii prime minerale — abordare menită să contribuie la o mai bună valorificare a posibilităților existente, la diminuarea influențelor negative ale crizei economice mondiale, la asigurarea echilibrului dinamic al dezvoltării noastre economice.

■
EVOLUȚIA evenimentelor internaționale a adus o strălucită confirmare a realismului și justeței politicii externe desfășurată de partidul și statul nostru. Într-o lume complexă și contradictorie și în condițiile agravării încordării din relațiile internaționale, care a dus la creșterea pericolului de noi conflicte militare, România și-a intensificat eforturile pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, pentru triumful ideilor de pace și concurență între popoare.

Caracteristice pentru politica externă românească sînt adîncirea prieteniei și colaborării multilaterale cu toate țările socialiste, intensificarea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, extinderea cooperării cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, cu toate forțele progresiste, antiimperialiste, pe baza principiilor noi de relații internaționale, a respectării independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și amenințarea cu forța, a dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, de sine stătătoare, fără nici un amestec din afară. Prin numeroasele inițiative, propuneri și acțiuni — între care cele privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, înfăptuirea unor progrese efective pe linia dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, lichidarea subdezvoltării, a colonialismului și neocolonialismului, a oricăror forme de asuprire a altor popoare, îmbunătățirea și democratizarea activității O.N.U. și întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele — România a adus o contribuție reală și substanțială la eforturile pentru întărirea securității în Europa și în lume, la stimularea cursului spre destindere. Problemele complexe care se pun astăzi pe plan mondial în domeniul economiei necesită, în concepția țării noastre, o intensificare a colaborării internaționale pentru găsirea unor soluții corespunzătoare depășirii crizei economice, realizării noii ordini economice internaționale, eliminării discriminărilor și altor piedici și practici de inegalitate în relațiile economice internaționale, sprijinirii mai puternice a țărilor în curs de dezvoltare — factori esențiali pentru asigurarea stabilității economiei mondiale și pentru crearea condițiilor necesare progresului economico-social al tuturor statelor.

Promovînd în mod consecvent o politică activă de prietenie și concurență cu toate statele lumii, politica ce corespunde în egată măsură intereselor fundamentale ale poporului nostru cit și cauzei generale a păcii, România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu — personalitate marcantă a lumii contemporane — și-au câștigat un binemeritat prestigiu internațional.

■
STRÎNS UNIT în jurul partidului, al secretarului său general, poporul nostru întîmpină Conferința Națională într-o atmosferă de puternică efervescentă creație, de intense eforturi pentru îndeplinirea planului la toți indicatorii, pentru creșterea producției fizice și nete, intrarea mai grabnică în funcțiune a noilor obiective de investiții, reducerea consumurilor de materii prime, energie și combustibili, îmbunătățirea calității și creșterea producției pentru export, în general pentru valorificarea superioară a potențialului de care dispunem, ceea ce creează o bună bază de pornire pentru trecerea la realizarea obiectivelor planului pe anul viitor. Hotărîrile pe care le va adopta Conferința Națională vor da un nou impuls activității economico-sociale, vor întări hotărîrea întregului popor de a acționa cu toată puterea de muncă pentru ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 49 din 10 decembrie 1982

IN ÎNTIMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A P.C.R.

- Conferința Națională a P.C.R. — eveniment de importanță majoră în viața partidului, a întregului popor (Stere Gioga) 2
- Coordonate ale marilor transformări economico-sociale în profil teritorial (Paraschiv Benescu) 3
- Industrializarea, condiție a dezvoltării armonioase a întregii economii (Marin Mehedintu) 5
- Căi ale dezvoltării intensive a agriculturii (Dumitru Teaci) 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Realizarea exemplară a planului. Producție fizică suplimentară — prin valorificarea eficientă a materialelor re folosibile (Ladislau Frumosu) 9
- Un imperativ de mare actualitate — economisirea energiei și combustibilului
 - Rezerve de reducere a consumurilor în industrie (M. Câmpănu, R. Costea) 10
 - Asigurarea condițiilor pentru funcționarea la parametri ridicați a termocentralelor (B. Vasile, B. Corneliu) 11

- Economisirea resurselor, factor hotărâtor în dezvoltarea calitativă a economiei românești (Barbu Gh. Petrescu) 12

- Utilizarea unor multiple instrumente de promovare în strategia de export (Dumitru Ștefănescu) 14

- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Dotarea tehnică în concordanță cu producția fizică planificată (V. Nistor) 16

TEORII-IDEI

- Specializare și restructurare industrială (Daniel Dăianu) 17

- Avuția națională, criteriu esențial de comparare și clasificare a țărilor lumii (Constantin Boștină) 19

- În sprijinul valorificării potențialului național de substanțe minerale (Iosif I. Adam) 21

- Școli ● curente ● economiști. Controverse privind teoria „schimbului inegal“ (III) (Nicolae Sută, Sultana Sută-Selejan) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Dezbateri. Procese și fenomene actuale din economia mondială (III) 24

- Dezarmarea și dezvoltarea — obiective prioritare conexe ale contemporaneității (Vasile Secăreș) 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI:

Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- The National Conference of the R.C.P. : an event of major importance in the life of the party, of the whole people (Stere Gioga) 2
- Coordinates of the great socio-economic territorial changes (Paraschiv Benescu) 3
- Industrialization — a condition for the harmonious development of the economy (Marin Mehedintu) 5
- Turning into account the resources for the upgrowth of the agricultural production (Dumitru Teaci) 7
- Resource saving : a decisive factor for a qualitative development of the Romanian economy (Barbu Gh. Petrescu) 12
- National wealth : an essential criterium to compare and classify the countries of the world (Constantin Boștină) 19
- Schools ● trends ● economists. Disputes over the theory of the „unequal exchange“ (III) (Nicolae Sută, Sultana Sută-Selejan) 22
- Current processes and phenomena in the world economy (III) (debate) 24
- Disarmament and development — connected priorities in the contemporary world (Vasile Secăreș) 29

DANS LE NUMÉRO

- La Conférence Nationale du P.C.R. — un événement d'importance majeure dans la vie du parti, du peuple entier (Stere Gioga) 2
- Coordonnées des grandes transformations économiques et sociales en profil territorial (Paraschiv Benescu) 3
- L'industrialisation — condition du développement harmonieux de l'économie (Marin Mehedintu) 5
- La mise en valeur des ressources visant l'augmentation de la production agricole (Dumitru Teaci) 7
- Economiser les ressources : facteur décisif dans le développement qualitatif de l'économie roumaine (Barbu Gh. Petrescu) 12
- La richesse nationale : critère essentiel pour la comparaison et la classification des pays du monde (Constantin Boștină) 19
- Ecoles ● courants ● économistes. Controverses sur la théorie de l'échange inégal (III) (Nicolae Sută, Sultana Sută-Selejan) 22
- Processus et phénomènes actuels dans l'économie mondiale (III) (débat) 24
- Le désarmement et le développement — objectifs prioritaires connexes du monde contemporain (Vasile Secăreș) 29

ИЗ ОДЕРА • ИЛИ

- Национальная Конференция Р.К.П., — событие особого значения в жизни партии, всего народа (Стере Джюга) 2
- Территориальные координаты крупных общественно-экономических сдвигов (Параскив Бенеску) 3
- Индустриализация — условие пропорционального развития всего народного хозяйства (Марин Мехединцу) 5
- Усиление использования ресурсов развития сельскохозяйственного производства (Думитру Теач) 7
- Сбережение ресурсов — решающий фактор качественного развития народного хозяйства Румынии (Барбу Г. Петреску) .. 12
- Национальное имущество — существенный критерий сравнения и классификации стран мира (Константин Боштинэ) 19
- Школы ● Течения ● Экономисты. Споры по теории неравного обмена (III) (Николае Сута, Султана Сута-Сележан) 22
- Актуальные процессы и явления в мировой экономике (III) (Обсуждение) 24
- Разоружение и развитие — опережающие взаимосвязанные цели современности (Василе Секареш) 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ“!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică“ pe anul 1983. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurăm continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70159, București, Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

STIMAȚI CUMPĂRĂTORI!

În vederea îmbunătățirii aprovizionării populației cu mărfuri metalo-chimice, s-a trecut la organizarea de unități de desfacere cu amănuntul în depozitele de mărfuri ale I.C.R.M. din țară. Aceste magazine asigură cumpărătorilor o serie de avantaje în alegerea și procurarea mărfurilor metalo-chimice, deoarece:

— Sînt organizate pe suprafețe mari, în care se prezintă totalitatea articolelor din grupa de mărfuri ce se livrează de către industrie, prezentate pe destinații și pe principiul de înrudire a cererii.

— Aceste magazine vor pune în vânzare mărfuri sosite direct de la fabrici, inclusiv noutățile.

— Vânzarea se realizează pe principiul expunerii deschise și autoservirii, cumpărătorii avînd acces direct la produse.

— Cumpărătorii au posibilitatea să facă aprovizionarea din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate în vîrf de consum în anumite perioade.

— Servirea populației este asigurată de un personal cu un nivel profesional ridicat la fiecare grupă de mărfuri.

— Orarul de funcționare al unităților va fi în zilele lucrătoare, între orele 10—20.

Prin aceste magazine urmează a fi vindute toate grupele de mărfuri metalo-chimice: produse de menaj din sticlă, porțelan, faianță, articole de uz casnic-gospodăresc, unelte agricole și de grădinarit, articole chimice, echipamente școlare și studențești, jucării, bunuri de uz îndelungat cum sînt radio-receptoare, televizoare, aparate de răcit și încălzit, frigidere, mașini de spălat, mașini de cusut, aspiratoare de praf, piese de schimb ș.a.

Dintre magazinele deschise recent menționăm în succințitate:

Magazinul din șos. Viilor nr. 14 — accesul prin șoseaua de la Iași —, organizat pe o suprafață de 1 400 mp și avînd ca profil articole de menaj din sticlă, porțelan, faianță; articole de uz casnic și gospodăresc din lemn, metal și plastic; bunuri de folosință îndelungată; corpuri de iluminat și obajururi, aparate electrocasnice și piesele de schimb necesare. Pentru a avea o imagine asupra multitudinii de mărfuri care vor fi puse în vânzare, puteți să vedeți că la grupa sticlărie sînt aproape 1 000 de articole într-un număr de peste 300 000 piese.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraș nr. 84 cu un profil de vânzare de jucării, papetărie și produse chimice de uz casnic este organizat pe o suprafață utilă de 2 000 m.p. și se adresează în special populației din cartierele Militari, Drumul Școlii și Școlii.

În municipiul Brașov, magazinul din str. Bazaltului nr. 1, în cartierul Bartolomeu, desface peste 3 600 sortimente de articole de uz casnic și gospodăresc, jucării, sport, papetărie și electrotehnice.

În municipiul Constanța, magazinul funcționează în strada Interioară nr. 2, cartierul Traian.

În municipiul Pitești a fost dat în folosință magazinul situat în cartierul Nord, str. N. Bălcescu nr. 48. Asemenea magazine au fost deschise și în orașele: Bacău, Baia Mare, Cluj-Napoca, Craiova, Deva, Galați, Iași, Oradea, Sibiu, Suceava, Tîrgu Mureș și Timișoara.

Asigurăm pe cumpărători că aceste unități comerciale vor satisface cele mai exigente gusturi.

Magazinul din șos. Viilor nr. 14

Magazinul din bd. Emil Bodnăraș nr. 84

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc

SESIUNEA CONSILIULUI SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE A ROMÂNIEI

„Aș dori acum, la prima sesiune a Camerei economice-sociale, a Consiliului Suprem, să exprim convingerea că acest organism important al societății noastre socialiste își va îndeplini în bune condiții rolul său în sistemul democrației muncitorești, revoluționare românești, că va asigura dezbateră și adoptarea măsurilor celor mai corespunzătoare intereselor poporului, dezvoltării socialiste a patriei noastre, întăririi independenței și suveranității ei, ridicării bunăstării generale a poporului.

...Au fost dezbătute probleme importante privind activitatea pe 1983 – planul de dezvoltare economico-socială, planul agriculturii, bugetul de stat, programul de autoconducere și autoaprovizionare. Ele au fost adoptate în unanimitate de sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării și urmează a fi supuse forumului suprem al națiunii noastre – Marii Adunări Naționale – pentru a-i da puterea de lege, cu caracter obligatoriu pentru toate sectoarele, pentru toți cetățenii patriei noastre”.

NICOLAE CEAUȘESCU